

MINULO POSLOVNO LETO

Na osnovi izdelanih zaključnih računov TOZD in po podatkih o doseženem obsegu proizvodnje in storitev, ocenjujemo dosežene poslovne rezultate in dosežene planske cilje. Planom za minulo leto 1976 smo si zastavili naslednje cilje:

- povečati obseg proizvodnje za 8 odstotkov, s čimer bi se vključili v prizadevanja republiške resolucije;

- povečati storilnost dela z boljšo organizacijo dela in smotnejšim zaposlovanjem;
- zagotoviti pogoje za boljšo reprodukcijsko sposobnost;

- povečati življenjski standard delavcem, da bi povečali osebne dohodke in skupno porabo delavcev kot bi porasli življenjski troški, vendar v skladu s storilnostjo dela.

Pred oceno doseženega je potrebno opretili najpomembnejše dejavnike, ki so vplivali na poslovanje in sicer:

- vremenski pogoji niso bili naklonjeni snovni kmetijski proizvodnji. Zaradi tega mo zabeležili izpad predvsem pri hmelju in nekaterih drugih poljščinah;

- nesorazmerja med prodajnimi cenami mesa in mesnih izdelkov in nabavnimi cenami surovin so imela za posledico slabe poslovne rezultate v mesnopredelovalni dejavnosti;

- z ozirom na konstantno naraščanje življenjskih stroškov je bilo potrebno povečati osebne dohodke, čeprav le-ti še vedno natno zaostajajo za republiškim povprečjem;

- spremembe predpisov o ugotavljanju celotnega dohodka in dohodka po plačani realizaciji, kar je vplivalo na poslovne rezultate posameznih TOZD;

- bistveno povečanje predvsem zakonikih pa tudi pogodbenih obveznosti.

Vsi ti dejavniki, na katere v največji meri smo mogli vplivati, so imeli precejšen vpliv na dosežen poslovni rezultat.

POLJIČINSKI OBSEG PROIZVODNJE

Gospodarski plan je bil smelo postavljen in je predvideval povečanje obsega proizvodnje za 8 %.

Za Hmezad kot celoto smo dosegli fizični obseg le s 94 % plana, realizirano proizvodnjo v primerjavi z letom 1975 pa smo presegli 103 %. Vzroki za tako nizko doseganje plana so znani — v veliki meri so bili objektivno ogojeni. Prav gotovo pa lahko iščemo odgovor za nizko doseganje plana delno tudi v subjektivnih vzrokih:

- slaba delovna storilnost,
- organizacija dela,
- zamujanje tehnoloških rokov,
- slaba kvaliteta proizvodov,
- preveliki kalo in odpisi itd.

Prav te slabosti je potrebno posebej analizirati po TOZD s ciljem, da se v prihodnje izboljšajo.

SNOVNA KMETIJSKA PROIZVODNJA

PROIZVODNJA HMELJA je bila v preteklem letu slaba. Skupno smo proizvedli 1.893 ton ali 74 % plana. Proizvodnja hmelja nam je dve leti zapored pada. Vzrokov za to je več. V prvi vrsti je v preteklem letu bila vzrok izpada suša in toča. Nadalje imamo

izredno slab starostni sestav hmeljišč zaradi prepočasne obnove predvsem v lastni proizvodnji, kar ima za posledico nizke pridelke. V Kooperaciji pa se zaradi slabe akumulativnosti hmelja v primerjavi z drugimi panogami, površine hmeljišč iz leta v leto zmanjšujejo. Poleg tega je še vedno nizka udeležba novih sort hmelja.

Zgoraj opisano stanje o hmeljarstvu nam prikazuje naslednja preglednica:

TOZD	Površina v ha		Pridelek/ha		
	1974	1975	1976	1975	1976
Kmetijstvo Žalec	892	889	877	13,6	11,5
Kmetijstvo Šmarje	25	25	25	—	—
Kmetijstvo Radlje	62	60	70	12,0	11,0
Kooperacija	851	774	728	11,4	10,9

Tudi V POLJEDELSTVU so v lastni proizvodnji zaradi suše zmanjšani planirani hektarski pridelki, predvsem na travnikih in silažni koruzi. Proizvodnja žit pa je nad planskimi predvidevanji.

V KOOPERACIJI pa se je zaradi suše močno zmanjšal odkup kmetijskih pridelkov in gozdnih sadežev.

SKUPNA PROIZVODNJA IN ODKUP MLEKA je po planu dosežena, proizvodnja preteklega leta pa je presežena za 14 odstotkov. Lastna proizvodnja je nekoliko pod planom, opazno povečanje odkupa je v TOZD Kooperaciji, kjer je plan presežen za 14 %, v primerjavi s preteklim letom pa je bilo več odkupljenega kar za 27 %. Skupna količina mleka je presegla 20 milijonov litrov.

PROIZVODNJA GOVEDI za trg je s 5.030 tonami dosežena s 95 % plana. Od tega je bilo proizvedenih 3.367 ton pitancev (91 % plana). Ta proizvodnja je obširneje organizirana le v TOZD Kmetijstvo Šmarje (plan presežen s 102 %) in Kooperacija (92 % plana). Lastna proizvodnja pa ima pitance le v manjšem obsegu.

V PROIZVODNJI PRASIČEV je bil zabeležen velik izpad (le 47 % plana), na kar so vplivale nestimulativne cene predvsem v prvi polovici leta.

PROIZVODNJA PIŠČANCEV postaja vedno bolj pomembna. Skupno je bilo proizvedenih že 3.667 ton in je plan presežen za 5 %, proizvodnja preteklega leta pa za 20 %. V tej dejavnosti so hlevske kapacitete zelo dobro izkoriščene, kar pa ne moremo reči za drugo živinorejsko proizvodnjo (krave, pitanci).

V SADJARSTVU so v povprečju dosežena planska predvidevanja. Skupno je bilo proizvedeno 3.810 ton jabolk. Potrebno je omeniti rekordno proizvodnjo v Sadjarstvu Mirošan (2.710 ton), kjer je plan dosežen s 117 %, proizvodnja po hektaru znaša 250 q na rodne površine, kar je 100 % več kot znaša republiško povprečje.

V VRTNARSTVU je po oceni fizični plan dosežen s 100 %, lanskoletna proizvodnja pa za 19 %.

PREDELAVA KMETIJSKIH PROIZVODOV

V MESNOPREDELOVALNI dejavnosti je zaradi že opisanih vzrokov bila nezadostna ponudba živine (odkup 86 % plana), kar je imelo za posledico porast nabave mesa (za 16 % nad planom) in za 26 % več kot v preteklem letu. TOZD Mesnine je v letu 1976 prodala 5.238 ton svežega mesa in 4.375 ton mesnih izdelkov in je fizični plan presegla za 3 %.

V TOZD Kmetijstvo Ilirska Bistrica plan odkupa živine in prodaje mesa ni bil realiziran iz istih vzrokov.

V PREDELAVI MLEKA je v Mlekarni Celje bilo odkupljeno 23.251.000 litrov mleka, plan je dosežen s 108 %. Medtem ko je konzumno mleko zabeležilo porast za 7 %, je prodaja jogurta pod planom (89 % plana) in le 1 % več kot v preteklem letu. Ker je proizvodnja sirov ukinjena (zaradi neustreznih prostorov) se je povečala prodaja nepredelane mleka.

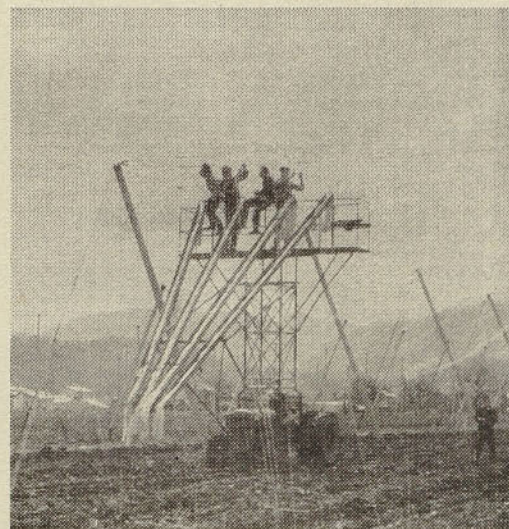
Nezadostne predelovalne kapacitete so, ob konstantnem povečevanju odkupljenih količin mleka, prav gotovo glavni problem celjske Mlekarnice. Zato mislimo, da je nujno treba pospešiti priprave za izgradnjo nove mlekarnice.

Tudi v TOZD Kmetijstvo Ilirska Bistrica je plan odkupa mleka presežen s 5 %. Tudi v tej mlekarni premajhne kapacitete zavirajo njen nadaljnji razvoj.

PROIZVODNJA KRMIL je dosegla 21.357 ton, kar je 15 % več kot v letu 1975.

ODPREMA HMELJA se iz leta v leto zmanjšuje, kar je odraz prej opisanega. V letu 1974 je bilo odpremljeno 3.079 ton, v letu 1975 — odprema 2.840 ton in v letu 1976 samo 2.574 ton, kar je 20 % manj v primerjavi z letom 1974. TOZD Hmezad delno krije izpad pri hmelju z drugimi izvozno-uvoznimi dejavnostmi. Od prodanih poličin hmelja je bilo izvoženo 84 %.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Hmeljišča so zaživila

MINULO POSLOVNO LETO

HLADILNICA je v letu 1976 odkupila 3.582 ton in se omejila le na sadje sopogodbenikov. Uslužnostno hlajenje predstavlja zelo majhen delež.

OSTALE DEJAVNOSTI

GOSTINSTVO je v osnovni dejavnosti (družbeni prehrani) preseglo plan in tudi lanske leto realizacijo za 14%, in ima tu polno izkoriščene kapacitete. Konec leta je bil v obratovanje vključen novi hotel v Preboldu, s čimer bodo kapacitete gostinstva znatno razširjene.

STROJNA je skupno fizični plan realizirala z 98%. Glavni izpad je v kovinarski proizvodnji (90% plana), zaradi zmanjšanja povpraševanja po hmeljski opremi.

GRADBENIŠTVO je preseglo svoj plan efektivnih ur (indeks 110%) in tudi realizacijo leta 1975 za 2%.

NOTRANJA TRGOVINA je občutno povečala svojo trgovsko dejavnost, ni pa v celoti realizirala planskih predvidevanj. Dosežena predvsem ni bila planirana razlika v ceni (marža).

Skupna ocena realizacije fizičnega obsega proizvodnje kaže, da količinski plan večine TOZD ni bil realiziran. Veliko je za to objektivnih vzrokov. Prav gotovo pa so tudi subjektivni vzroki, ki jih je potrebno ugotoviti. Cilj takšne kritične obravnave je, da se poiščejo pravi vzroki, na katere lahko vplivamo in da se v novem gospodarskem obdobju odpravijo.

DELOVNA STORILNOST IN OSEBNI DOHODKI

Za dosežen obseg proizvodnje v letu 1976 je bilo potrebno povprečno 2.796 delavcev, kar predstavlja skupno 92% planiranih ur. Količinski plan smo dosegli s 94% — to pomeni, da smo dosegli, oziroma presegli načrtovano delovno storilnost. Pri tem se je število ur zmanjšalo pri civilno-pravnem delovnem razmerju, medtem ko je število ur rednih delavcev v primerjavi s planom doseženo, v primerjavi z letom 1975 pa preseženo za 2%.

V skupnem delovnem času je boleznin 3% ali 181.633 ur, dopolnilnega dela pa 4%. V posameznih TOZD pa so precejšnja odstopanja od povprečja.

V letu 1976 je bilo skupno vkalkuliranih 164.086.000 din osebnih dohodkov, kar je 4% več kot je predvideval plan in za 21% več v primerjavi z letom 1975. Povprečni bruto OD so se povečali za 16% in znašajo 5.396 din, povprečni neto osebni dohodki pa znašajo 3.714 din in so za 13,7% višji kot prejšnje leto. Doseženi OD so pod povprečjem republike v letu 1976 za 8,7%.

Pregled delovnega časa, števila delavcev in OD po TOZD so prikazani v priloženi tabeli.

VREDNOSTNI REZULTATI POSLOVANJA

Uvodoma moramo poudariti, da spremembe predpisov o ugotavljanju celotnega dohodka in dohodka po plačani realizaciji, ki so se upoštevale pri sestavi zaključnih računov za leto 1976, v veliki meri otežujejo izdelavo primerjalnih analiz tako s planom kot z realizacijo preteklih let. Te spremembe predpisov so vplivale seveda tudi na poslovne rezultate TOZD.

CELOTNI DOHODEK

Celotni dohodek je bil dosežen v višini 2.031.944.000 din ali za 13% višji kot preteklo leto. Plan je bil realiziran s 94%. Ker je bil celotni dohodek v letu 1975 po fakturirani, v letu 1976 pa po plačani realizaciji, je ostalo v neplačani realizaciji 67.589.000 din, poleg tega se v celotni dohodek niso štele neprodane količine hmelja, kar je znižalo celotni dohodek kmetijskih TOZD za nadaljnjih 50.527.000 din. Če to dvojje upoštevamo, bi bil celotni dohodek dosežen v višini 2.149.059.000 din oziroma bi bil plan 100% realiziran. Ker

fizični plan ni bil dosežen (indeks 94%), so na celotni dohodek vplivale nekoliko višje dosežene prodajne cene od predvidenih.

V priloženi tabeli je prikazan doseženi ce-

lotni dohodek, družbeni proizvod in ostanek dohodka po TOZD.

Celotni dohodek je za Hmežad kot celoto razdeljen, kot kaže naslednji pregled:

Opis	Doseženo 1976	Indeks	
		plan	R/75
CELOTNI DOHODEK	2.031.944	94	113
Začetne zaloge	31.418	—	142
Stroški materiala in storitev	904.981	103	120
Nabavna vrednost trgovskega blaga	888.892	95	117
Amortizacija minimalna	44.104	105	152
Amortizacija pospešena	7.814	53	59
Izredni izdatki	21.026	—	104
Končne zaloge	115.381	—	367
Porabljena sredstva skupaj	1.782.854	95	114
DOHODEK	249.090	90	107

Opis	Doseženo 1976	Indeks	
		plan	R/75
Začetne zaloge	3.779	—	116
Pogodbene obveznosti	45.043	101	118
Zakonske obveznosti	21.985	99	143
Vkalkulirani OD	164.086	104	121
Vkalkulirani osebni prejemki	20.467	134	143
Končne zaloge	24.896	—	659
Razlika v realizaciji	18.627	51	60
Nevkalkulirane zakonske obveznosti	5.110	—	111
OSTANEK DOHODKA	13.517	37	52
Delitev ostanka dohodka:			
— za OD in nagrade	3.996	—	67
— za posojilo nerazvitim	1.610	—	123
— za rezerve TOZD	1.884	—	45
— za skupne rezerve	795	—	76
— za sklad skupne porabe	4.789	—	98
— za družbene potrebe po družbenih dogovorih	2.176	—	34
— za poslovni sklad	665	—	28

(Nadaljevanje na 3. strani)

Aktualne naloge konference OOS v letu 1977

Brez dvoma je na področju samoupravne organiziranosti tudi pri nas še marsikaj nedorečenega. Zakon o združenem delu nas zavezuje, da resno začnemo razmišljati, kako se naj organiziramo, da bomo bolj produktivni, bolj dohodkovno povezani in tako še bolj ekonomsko in politično čvrsti. To omenjam zaradi tega, ker je pred nami razprava o organiziranosti kmetijstva na osnovi zakona o združenem delu. V to razpravo se mora vključiti in biti seznanjen z njo sleherni član naše organizacije. V tej organizacijski obliki mora naš delavec videti vse samoupravne dolžnosti in pravice odločanja, kakor tudi socialno varnost in s tem njegov boljši jutrišnji dan.

Vse to pa je seveda povezano z izvajanjem sklepov II. seje konference ZKS o nadaljnjem samoupravnem ekonomskem razvoju kmetijstva, živilstva in vasi. Tu mislim na družbenoekonomske in socialne spremembe v kmetijstvu in na vasi. S kmetijsko zemljiško politiko danes ne moremo biti zadovoljni, saj se nam zemlja trga in kosa na vseh koncih in krajih ter tako sami povzročamo deagrarizacijo, na drugi strani pa govorimo o združevanju dela in sredstev.

Nadaljnje vprašanje je pri nas kadrovska politika in osebni dohodki. To povežem skupaj zato, ker vidim, da nimamo dovolj kadra v kmetijstvu niti v predelovalni industriji. Manjka nam kadra od nekvalificiranih delavcev do inženirjev, kar pa je seveda rezultat slabo učinkovitega sistema nagrajevanja in pa pogojev dela. Zato mora biti naša naloga letos, da zagotovimo tam večjo rast osebnih dohodkov, kjer se nagrajuje po delu in rezultatih dela.

Ivan Vodlan

MINULO POSLOVNO LETO

(Nadaljevanje s prejšnje strani)

Iz pregleda je razvidno, da se porabljeni sredstva hitreje povečujejo kot celotni dohodek, zaradi česar se je povečal dohodek samo za 7 %. Od porabljenih sredstev je posebej potrebno opozoriti na visok delež izrednih izdatkov in povečevanje zalog. Kljub temu, da je povečanje zalog odraz spremembe predpisov, je njihov porast v nekaterih TOZD izredno visok.

Hitreje kot celotni dohodek in tudi do-

hodek naraščajo pogodbene, predvsem pa zakonske obveznosti.

OCENA USPEŠNOSTI POSLOVANJA

Skupna ocena je, da doseženi fizični obseg proizvodnje, razen v nekaterih dejavnostih, kaže povečanje. V primerjavi s preteklim letom, pa so finančni rezultati poslovanja bistveno slabši in odstopajo od planiranih razmerij.

Ostanek dohodka + PAM je dosežen samo v višini 52 % v primerjavi z letom 1975. Delež ostanka je tako padel na 1 %, medtem ko je znašal v letu 1975 še 2,2 %, v letu 1974 pa 2,3 % od celotnega dohodka.

Detaljnije analize po TOZD morajo konkretno opredeliti tako objektivne kot tudi subjektivne vzroke, ki so vplivali na dosežene poslovne rezultate v letu 1976, v cilju da se izboljša poslovanje v prihodnjem obdobju.

DOSEŽENI POSLOVNI REZULTATI PO TOZD V LETU 1976

(Zneski v 000 din)

Zap. št.	Organizacijska enota	Celotni dohodek			Družb. proizvod			Ostanek doh.			Ekono- mičnost CD: porab. sred.		Renta- bilnost PS + RS + PAM: PŠR		PD : OD skupaj	
		R-76	indeks 76/P	76/75	R-76	indeks Ip	Ir	R-76	indeks Ip	Ir	75	76	v % 75	76	75	76
1.	Kmetijstvo Zalec	83.664	71	83	48.937	71	83	2.297	—	—	2,0	1,7	0,2	—	2,2	2,2
2.	Kmetijstvo Šmarje	153.263	90	128	17.823	89	114	1.836	58	97	1,1	1,1	1,2	0,5	1,9	1,9
3.	Kmetijstvo Ilirska Bistrica	136.834	97	126	17.403	105	121	249	12	13	1,1	1,1	3,2	0,6	1,6	1,6
4.	Kmetijstvo Radlje	14.865	88	94	4.224	63	65	10	3	10	1,6	1,3	0,4	0,4	1,9	3,2
5.	Sadjarstvo Mirošan	16.411	117	140	9.417	104	129	1.422	52	85	1,9	1,7	36,6	37,7	4,0	4,0
6.	Vrtnarstvo	21.772	111	127	10.677	110	127	1.469	83	121	1,7	1,8	16,8	8,8	1,5	1,5
7.	Kooperacija	219.690	90	103	23.984	94	110	1.670	55	77	1,1	1,1	1,7	0,2	2,3	2,3
8.	Mesnine	466.448	107	115	45.112	88	99	191	—	—	1,1	1,1	4,7	—	1,7	1,4
9.	Mlekarna	170.092	102	117	24.846	108	132	3.235	95	128	1,1	1,1	10,3	10,0	2,1	2,1
10.	Mešalnica krmil	93.115	103	126	8.201	111	154	1.935	90	142	1,1	1,1	4,8	5,9	3,0	3,1
11.	Hmežad	147.479	65	65	9.571	106	104	408	72	55	1,0	1,1	0,2	0,1	2,0	1,9
12.	Strojna	57.022	109	134	18.258	90	117	2.146	92	79	1,5	1,4	7,1	6,0	1,9	2,1
13.	Gradbeništvo	32.064	114	115	9.651	90	109	602	37	70	1,4	1,4	4,6	3,0	1,4	1,4
14.	Gostinstvo	28.033	112	125	10.518	109	127	1.581	100	167	1,4	1,5	12,6	1,9	1,6	1,6
15.	Združena hladilnica	18.250	63	78	2.475	43	61	1	—	—	1,2	1,1	5,0	—	5,2	3,1
16.	Notranja trgovina	343.586	98	152	16.590	88	175	163	4	11	1,0	1,0	1,3	0,9	2,1	2,2
17.	Skupne službe	29.356	114	129	23.322	115	135	77	8	83	3,5	4,1	—	—	2,1	2,3
SKUPAJ		2.031.944	94	113	301.008	91	109	13.517	37	52	1,15	1,1	2,6	1,3	2,0	1,9

DELOVNI ČAS, ZAPOSLENOST IN OSEBNI DOHODKI V LETU 1976

Zap. št.	Organizacijska enota	Skupni vkalkul. delovni čas			Štev. delavcev iz VDC — redno delo			VOD + del. v 000 din		OD po pog. v 000 din			Povpreč. bruto OD z dopolnit.		Povpr. neto OD 76
		ure/76	Ip	Ir	R-76	Ip	Ir	R-76	Ir	R-76	Ip	Ir	R-76	Ir	
1.	Kmetijstvo Zalec	1.368.463	75	72	518	98	103	31.590	114	7.463	83	87	5.082	119	3.493
2.	Kmetijstvo Šmarje	393.772	96	102	156	101	92	9.805	119	764	130	131	5.238	118	3.638
3.	Kmet. Ilir. Bistrica	386.654	91	98	174	97	97	11.089	125	130	47	—	5.301	128	3.673
4.	Kmetijstvo Radlje	186.886	102	88	72	94	100	3.621	110	665	202	135	4.191	116	2.874
5.	Sadjarstvo Mirošan	99.108	91	107	29	107	83	2.384	131	686	113	121	6.851	112	4.731
6.	Vrtnarstvo	231.081	106	105	103	104	106	7.036	126	121	12	83	5.693	117	3.899
7.	Kooperacija	354.620	99	98	143	97	92	10.715	115	647	354	115	6.085	119	4.182
8.	Mesnine	1.125.198	101	105	513	103	102	29.736	123	170	89	87	5.126	109	3.528
9.	Mlekarna	367.547	103	108	168	108	102	11.339	123	—	—	—	5.832	119	3.995
10.	Mešalnica krmil	79.122	102	124	36	124	100	2.742	154	—	—	—	6.169	121	4.275
11.	Hmežad	165.557	95	94	75	93	94	4.973	106	16	—	—	5.441	113	3.763
12.	Strojna	293.307	96	97	133	96	95	9.198	114	63	—	—	5.544	113	3.829
13.	Gradbeništvo	295.785	99	104	135	105	99	7.037	113	12	60	31	4.379	109	3.014
14.	Gostinstvo	229.140	104	106	105	107	105	5.559	107	—	—	—	5.326	121	3.648
15.	Združena hladilnica	30.753	80	92	11	100	137	1.027	131	98	40	89	5.977	100	4.077
16.	Notranja trgovina	228.149	91	157	100	152	106	7.749	168	636	84	1.307	6.232	107	4.271
17.	Skupne službe	272.257	100	104	124	104	99	9.760	117	62	—	90	6.889	118	4.741
SKUPAJ:		6.107.402	92	95	2.595	102	100	162.290	115	11.243	94	100	5.396	116	3.714

Škafar Polde

OSREDNJA PROSLAVA OB 40-LETNICI USTANOVITVE KP SLOVENIJE, KI SOVPADA S 40-LETNICO PRIHODA TOVARISA TITA NA VODSTVO NAŠE PARTIJE IN Z NJEGOVO 85. LETNICO, BO 16. APRILA NA ČEBINAH, KJER JE BILA USTANOVljena PRED STIRIMI DESETLETJI SLOVENSKA PARTIJA.

SMOTRNA ZAMENJAVA

MALOPRODAJNI ODDELEK MESNIN JE TE DNI »BOGATEJSKI« ZA ENO PRODAJALNO MESA V VELENJU IN »REVNEJSKI« ZA DOSEDANJO PRODAJALNO V LJUBLJANI. ZARADI OGDALJENOSTI DOSTAVA V EN LOKAL TUDI TRIKRAT TEDENSKO NI BILA SMOTRNA. PRAV PODOBNO SO IZ-

GLEDA RAZMISLJALI PRI LJUBLJANSKIH MLEKARNAH — IN SPORAZUMELI SO SE ZA ZAMENJAVO. NJIM JE PRODAJALNA V LJUBLJANI V ROŽNI DOLINI PRI ROKI, NAM PA JE VSEKAKOR DO VELENJA BLIŽE.

Delo družbenopolitičnih organizacij

OOS po uveljavljenem zakonu o združenem delu

V začetku letošnjega leta so bile letne konference v vseh osnovnih organizacijah zveze sindikatov v naših temeljnih organizacijah združenega dela. Razprava je zajemala delno povsem specifične pogoje v posameznih TOZD in njihovih OOS, delno pa je zadevala povsem enako problematiko, ki jo je poročilo za konferenco osnovne organizacije sindikata v delovni organizaciji Hmezad združilo za razpravo. Poročilo poobjavljamo.

POROČILO O DELU KONFERENCE OOS »HMEZAD« ZA LETO 1976

Naša konferenca je o svoji dejavnosti v letu 1976 posvečala predvsem pozornost pri obravnavi zakona o združenem delu, razvoju samoupravnih odnosov, samoupravnem združevanju dela in sredstev, povezovanju med TOZD in jačanju kooperacijskih odnosov s kmeti. Nadalje smo sodelovali pri samoupravnem družbenem dogovarjanju o ustvarjanju, razporejanju in delitvi dohodka, razvoju reprodukcijskih sil, dvigu produktivnosti dela in razvijanju boljših delovnih in življenjskih pogojev delavcev. Obravnavali smo stabilizacijska vprašanja, kadrovska politika, stanovanjsko problematiko in pa socialno varnost delavcev.

Naše sindikalno delovanje je bilo torej usmerjeno k najpomembnejšim področjem idejnopolične vsebine samoupravnih odnosov. Kljub uspehom, ki smo jih dosegli, vendar ne smemo biti zadovoljni.

Kritični moramo biti in priznati, da sprejete sklepe ne uresničujemo dosledno, niti ne zaostroujemo dovolj politične odgovornosti posameznikov, ki so za to sprejeli obvezo. Vsebinske sprejetih sklepov nikoli ni bila sporna, pogosto pa je sporno to, da so bili sprejeti sklepi na forumski način, torej mimo doslednih delegatskih odnosov v sindikalni delegatski bazi. Zaradi tega akcije na podlagi tako sprejetih sklepov ostanejo na polovici poti ali pa celo neuresničene. To je tudi odraz nedoslednega nadzora nad izvajanjem sklepov, saj praksa kaže, da sprejemamo sklepe, nihče pa za to ne odgovarja v delegatski bazi. Tako nedosledno delovanje sindikalnih organov se tudi slabo odraža pri razvijanju in uveljavljanju neposrednega samoupravljanja delavcev pri zagotavljanju pogojev za delo delegatov v samoupravnih organih, v delavskih svetih, SIS, krajevnih skupnostih itd. V takih razmerah lahko prihajajo do izraza protisamoupravne težnje in ravnanja še prisotnih tehnobirokratov, pojavi grupolastniškega gospodarjenja z družbenimi sredstvi, zanemarjanje principov po rezultatih dela, nediscipline itd. Tako ostanejo delavci neinformirani o temeljnih družbenih vprašanjih in zato tudi ne morejo dovolj revolucionarno izražati svojih hotenj. Delavca se tako poriva v položaj odtujenosti od političnega odločanja in s tem povezanega odločanja o rezultatih svojega dela.

Kljub navedenim slabostim pa lahko trdimo, da je sindikalna aktivnost v zadnjem času mnogo bolj učinkovita. V aktivnost sindikatov se vedno bolj vključujejo člani ZK. Organizacije sindikatov postajajo vse bolj sposobne sprejemati nase razreševanje ključnih političnih in gospodarskih nalog. To se predvsem pozna tam, kjer organizirane sindikalne skupine zelo dobro delujejo in neposredno odločajo. Zato bomo morali v prihodnje več pozornosti posvetiti prav delu sin-

dikalnih skupin, kajti tu je osnovni smisel sindikalnega in samoupravnega delovanja.

V sindikatu si mnogo prizadevamo za urejene samoupravne odnose v obratih za kooperacijo, kjer se na družbenih in zasebnih sredstvih združuje delo delavcev in kmetov za uresničevanje svojih, skupnih in družbenih interesov. Ti odnosi v večini primerov še niso na želeni ravni, tako kot je to opredeljeno z ustavo in sedaj v duhu zakona o združenem delu.

Naša politična aktivnost je usmerjena v to, da čim prej presežemo komercialne odnose na podlagi pogodb, ki imajo žal bolj ali manj karakter civilno-pravnega razmerja. Te odnose sedaj razvijamo v resnično združevanje dela in sredstev s samoupravnimi razvitimi dohodkovnimi odnosi, z jasno družbeno opredeljenimi osnovami, merili in kriteriji za ustvarjanje, ugotavljanje in delitev dohodka po vloženem delu. Naš osnovni cilj je, da se na tej podlagi kmetom kooperantom na postavljeni osnovi omogoči doseganje take produktivnosti dela na zasebnih zemljiščih, ki jim bo zagotavljala enak osebnosti in družbeni standard ter socialno varnost in stabilnost kot delavcem v OZD. S tem je nakazana dovolj jasna pot, kako je možno in potrebno uresničevati politično in samoupravno zavezanost med delavci in kmeti na podlagi skupnih rezultatov v združenem delu.

Politiko delitve OD na podlagi produktivnosti dela in ekonomske smotrnosti s sredstvi minulega dela pa moramo ugotoviti, da smo politično aktivnost v tej zvezi zapostavljali. Delitveni sistemi so ostali nerazviti ali pa celo nazadovali in se spreminjali v izplačevanje OD mimo rezultatov dela posameznika in njegovim prispevkom k skupnim rezultatom. Brez ureditve teh vprašanj ni možno razvijati doslednih samoupravnih odnosov. Sistemi delitve OD bi morali v večji meri spodbuditi delavce k dvigu produktivnosti, znižanju proizvodnih stroškov, racionalizaciji celotnega dela ter k ustvarjalnim prizadevanjem. Osnovne organizacije sindikata si bodo v bodoče morale prizadevati, da bo OD vsakega delavca v sleherni delovni enoti, ki predstavlja zaokrožen proces, odvisen od kvalitete njegovega delovnega prispevka na osnovi živčnega in minulega dela.

Menim, da je v TOZD zelo važno zbiranje in analitična obdelava podatkov, s katerimi bi lahko merili in vrednotili poslovne rezultate. Podatkov je precej, niso pa skrbno obdelani, da bi lahko sprotno ugotavljali, koliko je TOZD pridobila z delom in koliko je pridobila ali izgubila zaradi inflacijskih in drugih vplivov. V zadnjih letih so v našem gospodarstvu zakonske obveznosti narasčale od dohodka hitreje za 2,7 %, v živilski industriji pa celo za 23,5 %, če posegov prelivanja dohodka z raznimi dodatnimi sporazumi ne omenjamo. Brez dvoma moramo imeti v vidu X. kongres ZKJ, ki omenja, da na račun inflacije ne more nihče bogatiti ali nositi neupravičenih posledic. To kar danes v OZD prakticiramo, da izravnavamo dohodek med aktivnimi in pasivnimi TOZD s pomočjo solidarnosti, za čemer se običajno skrivajo neurejeni dohodkovni odnosi med subjekti znotraj delovne organizacije, kar pomeni, da s takšnimi notranjimi izravnavami pod plaščem sociale ali solidarnosti v bistvu nepravilno vrednotimo rezultate dela delavca proizvajalca.

To kratko poročilo bi moralo zajemati tudi problematiko informiranja, stanovanjsko problematiko, o delu rekreacije, športa in še ostale dejavnosti, ki pa naj jih zajame razprava po poročilu.

Razprava na seji konference OOS je po potrditvi poročila predsednika konference in po obravnavanju finančnega poročila sindikalne organizacije za minulo leto zadevala še delo mladih. O delovni akciji, kjer naj bi sodelovali predvsem mladi, za izgradnjo mladinskega rekreacijskega centra, ki pa naj bi služil za oddih in razvedrilo delavcem Hmezada, je razpravljala Vojko Holobar.

Janez Lovrenčič je ugotavljal, da je delo

v OOS vse preveč še stvar ozkega kroga in da bo potrebno v prihodnje posvetiti vso skrb sindikalnim skupinam in delu mladih.

Zvone Pelikan je ocenil naloge sindikata kot povsem enake kot jih imajo tudi organi upravljanja in tudi vodstvo. Poudaril je pomembnost obveščenosti o pogojih dela in gospodarjenja. Vloga sindikata pa naj bi bila tudi povezovanje med posameznimi delovnimi enotami, poglobljanje zavesti in pripadnosti med njimi, da bi bilo čim manj »kratkih stikov«, saj smo na nekaterih področjih že dosegli zavidljivo solidarnost, ki nam zagotavlja večjo socialno varnost, to pa je tudi bistvo povezovanja temeljnih organizacij združenega dela v delovno organizacijo, seveda na osnovi poštenih in korektnih pravil. V razpravi se je Zvone Pelikan dotaknil še vprašanja inovacij. Franc Majtič je predlagal vključitev sindikata v program za zaščito okolja. Jože Medved je omenil, da so člani sindikata — posebej velja to za večje temeljne organizacije — z delom zelo obremenjeni in bi morda morali razmišljati o poklicnih delavcih, ki bi se ukvarjali s temi vprašanji. Dotaknil se je nabave tekaških smučí in poudaril, da je naloga sindikata podpirati množični šport.

Srečko Čater je opozoril, da se rekreacije npr. ne morejo udeleževati delavci v govedoreji, ker jim razpored dela tega ne dovoljuje.

Ivo Vodlan je razpravljal o vlogi sindikalnih skupin, Veno Satler, predsednik Občinskega sindikalnega sveta v Zalcu je ocenil delo sindikata v DO Hmezad kot uspešno, vendar je postavil aktualno vprašanje učinkovitosti sindikata v zvezi z zakonom o združenem delu, poudaril je v razpravi že večkrat omenjeno delo v preozkem krogu in opozoril, da torej delegatski sistem v OOS ne uspeva, poudaril je, da sindikat ne more prevzemati samoupravnih funkcij, da pa mora imeti jasno opredeljena stališča, ki so za delo potem tudi obvezna. Veno Satler je načel še vprašanje nagrajevanja po živem in minulem delu na osnovi sindikalne liste za letošnje leto in opozoril na stališča občinskega sindikalnega sveta, ki jih naj bi obravnavale vse osnovne organizacije. Posebej je še omenil solidarnostno akcijo povezovanja višinskih kmetij z dolino, kjer predstavlja ohranitev teh kmetij tudi pomemben delež pri ljudski obrambi in družbeni samozaščiti.

Obširna razprava je zajela problematiko rekreacije, oddiha in športne aktivnosti, vendar o tem zgoščeno poročamo na drugem mestu v našem glasilu.

DELOVNI NAČRT KONFERENCE OOS »HMEZAD«

Konferenca HMEZAD bo v letu 1977 posvečala pozornost doslednemu izvajanju sklepov 8. kongresa Zveze sindikatov Slovenije, upoštevanje dokumente Zveze komunistov in ustavno vlogo, ki jo ima sindikat v našem družbenopolitičnem sistemu.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Rastlinjak v TOZD Vrtnarstvo je bil poln razcvetih lončnic tam do 8. marca. Tiste dni pa se je kar pošteno izpraznil

Delo družbenopolitičnih organizacij

(Nadaljevanje s 4. strani)

Konferenca OOS »HMEZAD« je sprejela delovni načrt za leto 1977:

Izvajanje sklepov 2. kongresa ZKS o uresničevanju agrarne politike.

Uresničevanje zakona o združenem delu. Nadaljevali bomo izvajanje načrta aktivnosti sindikatov v tej zvezi. Cilj je doseči aktivno delovanje OOS v smislu preosnovanja samoupravnih odnosov in samoupravne zakonodaje v OZD in TOZD.

Usmerjeno razvijanje združevanja dela in sredstev v dohodkovno povezanih celotah.

Razvijanje delegatskega sistema in delegatskih odnosov.

Obravnavali bomo rezultate dosedanje učinkovitosti celotnega delegatskega sistema in se vključili v priprave na volitve delegatov za naslednje mandatno obdobje.

Analizirali bomo aktivnost samoupravne delavske kontrole.

Uresničevanje kadrovske politike.

Skrbeli bomo za boljše pogoje delovanja delegatov in skrbeli za ustrezna moralna priznanja ob 1. maju, delitvi sindikalnih priznanj in delitvi priznanj ob dnevu samoupravljalcev.

Vso pozornost posvetiti delovanju aktiva mladine.

Družbena samozaščita in SLO.

Zavzemati se moramo, da postane DS in SLO sestavni del delovanja sindikatov in samoupravnih organov.

Šport in rekreacija.

Zavzemali se bomo za čim bolj množično rekreacijo in sodelovanje na vseh sindikalnih športnih tekmovanjih.

Varstvo pri delu.

V sodelovanju z OOS preverjati uveljavljanje določil zakona o varstvu pri delu v TOZD in OZD.

Izobraževanje delavcev.

Vključevanje delavcev v razne seminarje (samoupravne — delegatske itd.).

Stanovanjska politika.

Nadaljevati zastavljeno politiko na področju stanovanjske izgradnje in delitev stanovanj.

Organiziranost sindikata.

Analizirati delovanje sindikalnih in samoupravnih delovnih skupin.

Obveščanje članstva o delu konference OOS »Hmezad«.

Sproti obveščati članstvo o delu konference in izvršnega odbora.

Vse naloge so stalnega značaja.

Konferenca bo poleg teh nalog sprejela v delovni načrt še vse tiste, ki jih bo sproti narekovala družbenopolitična praksa in razmere v letu 1977.

Mladi vse premalo zainteresirani

Po daljšem mirovanju so se mladi spet sestali, zastavili so si bogat delovni program, vendar ostajajo naloge v ozkem krogu zainteresiranih.

Na pobudo in ob moralni podpori družbenopolitičnih organizacij delovne organizacije ter OK ZSMS žalec je delo mladih ponovno oživel ali če smemo tako reči, se je prebudilo, kajti vidni so le prvi uspehi.

Vemo, da je bilo delo koordinacijske konference leto dni v zatišju ne oziraje se na svoje naloge in dolžnosti, ki bi jih naj imel vsak mladinec prav tako kot organizacija sama. Inicijativni-pripravljalni odbor se je sestel, pripravil predloge za nove člane kandidacijske konference, katere so imenovali v nekaterih TOZD sami ter izdelali predlog programa dela za leto 1977.

5. februarja 1977 je bila letna konferenca ZSMS Hmezad, ki pa je bila hkrati volilna in programska. Poleg članov ZSMS so bili

vabljeni vsi direktorji temeljnih organizacij, sekretarji OOK v TOZD, predstavniki DO Hmezada, OK ZSMS žalec ter OK ZSMS Celje. Udeležba na konferenci je bila mnogo slabša kot smo pričakovali, da ne rečemo celo porazna. Konferenci so prisostvovali kot vabljeni gosti le glavni direktor Zvone Pelikan, sekretar sveta ZK Ivan Poteko, predsednik OOS delovne skupnosti skupnih služb Vojko Holobar, sekretar OOK TOZD Vrtarstvo Dragica Metličar, predsednika OK ZSMS žalec in OK ZSMS Celje.

Za nove člane kandidacijske konference so bili predlagani in potrjeni: Janez Uplaznik, DSSS, ERO; Maja Juhant, TOZD GS; Srečko Marič, TOZD ST; Branko Bukovnik, TOZD NT; Ivan Ovniček, TOZD ME; Bojana Zupanc, DSSS; Štefka Lešar, TOZD VR; Jelka Kovčec, TOZD KO; Franc Kropivšek, TOZD KŽ — DE I.; Stjepan Gajšek, TOZD SM; Marija Javorič, TOZD KŠ; Rudi Jambrožič, TOZD KR; Tatjana Zemljič, TOZD KIB; Milan Jeram, TOZD ML; Silva Šketa, TOZD MK; Jernej Javornik, TOZD GR; Branka Vehovar, TOZD ME; Anton Goropevšek, mladi kmetijski proizvajalci; Mihec Bogataj, TOZD GS — hotel Prebold.

Predsednika, sekretarja in blagajnika bodo izvolili iz svoje sredine na prvi seji kandidacijske konference.

Predlagan in sprejet je bil naslednji program dela:

Stalne naloge

— spremljanje tekmovanj za najboljšega mladega inovatorja in samoupravljalca;

— redni posveti s predsedniki OO ZSMS delovne organizacije Hmezad;

— sodelovanje z družbenopolitičnimi organizacijami;

— zadolžitev stalnega dopisnika v glasilo Hmeljar;

— sodelovanje na tekmovanjih (šport);

— sodelovanje pri sindikalnih športnih igrah;

— obiski OO ZSMS po TOZD delovne organizacije Hmezad.

Razdelitev nalog po mesecih

December:

— imenovanje iniciativnega odbora za pripravo predlogov programa in izvedbe volilne konference;

— izdelava predloga programa konference OO ZSMS DO Hmezad.

Januar:

— srečanje mladih v OZD, programska volilna konferenca OO ZSMS DO Hmezad.

Februar:

— ustanavljanje OO ZSMS v TOZD DO Hmezad in poživitev dela že obstoječih OO ZSMS;

— posvet predsednikov OO ZSMS DO Hmezad;

— imenovanje poverjenih komisij pri konferenci OO ZSMS DO Hmezad;

— razpis kviza (tema — DO Hmezad).

Marec:

— skupna seja konference OO ZSMS DO Hmezad s predstavnikom konference OOS in sveta ZK (tema — ocena vključevanja mladih v DPO, obravnavanje življenjskih in delovnih razmer mladih);

— evidentiranje mladih;

— seminar predsednikov in sekretarjev OO ZSMS TOZD DO Hmezad.

April:

— izdelava programa mladinskih akcij;

— delovanje mladih v samoupravnih organizacijah.

Maj:

— organiziranje športnih iger v okviru delovne organizacije;

— priprava praznovanja meseca mladosti;

— kviz.

Junij:

— ocena realiziranega programa dela konference OO ZSMS DO Hmezad;

— priprava športnih iger skupno s sindikatom.

Julij:

— priprava na programsko in volilno konferenco OO ZSMS DO Hmezad (avgust 1977).

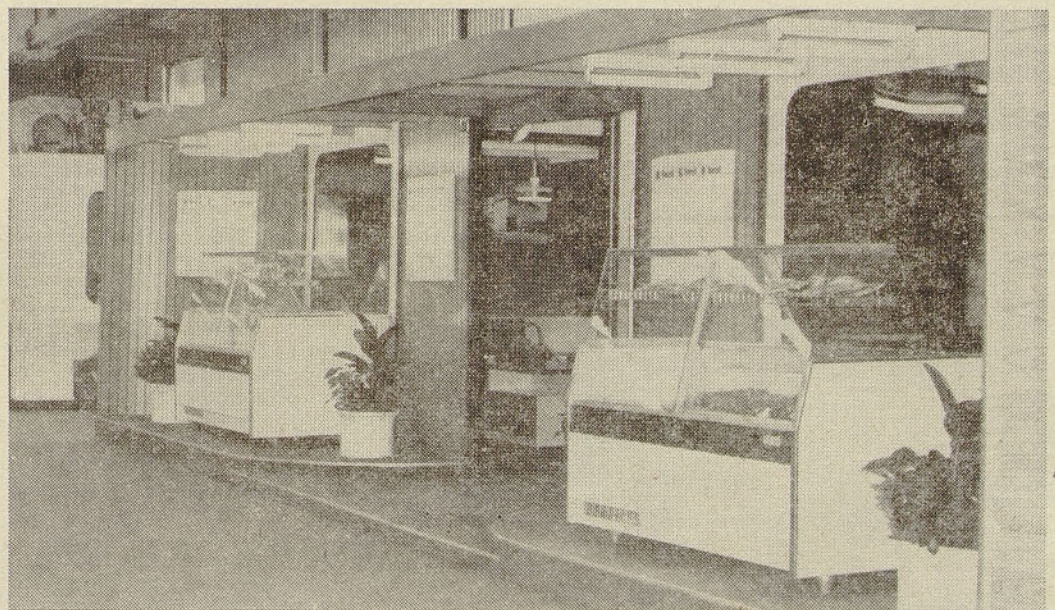
Seja novega sklica kandidacijske konference OO ZSMS je za nami in tako je novoizvoljeni predsednik Janez Uplaznik iz DSSS — ERO, sekretar Štefka Lešar iz TOZD VR, blagajnik pa Jelka Kovčec iz TOZD KO.

Za mentorja je bil soglasno imenovan Ivan Vodlan, ki je bil že dosedaj vedno pripravljen pomagati mladini, poleg tega pa smo mnjenja, da mladina mora imeti mentorja.

Mnogo premalo je, da se OO ZSMS ustanovi. 9. kongres in statut ZSMS nam narekujejo mnogo več; tu ima svoje pravice, naloge in dolžnosti tudi sindikat. Vemo, da mladina ni sama sebi namen.

Štefka Lešar

Pričenja sezona sejmov

V teh dneh prične sezona sejmov, na katerih razstavljamo tudi mi. Takšen je naš stalni razstavi prostor na Zagrebškem velesejmu, v novem paviljnu prehrabene industrije

Savinjsko kmetijstvo danes

- Poobjavljamo gradivo o kmetijstvu v žalski občini, ki je bilo pripravljeno za razpravo v skladu z novimi odnosi na osnovi zakona o združenem delu. Gradivo prinaša zanimive podatke o zatečenem stanju v kmetijstvu, hkrati pa obravnava današnjo organiziranost kmetijstva odnosno delovne organizacije Hmezad. Ker je v sedanjem obdobju razprava o kmetijstvu ena osrednjih nalog vseh delavcev na področju občine, pa tudi na širšem področju, bo poznavanje teh podatkov dragoceno izhodišče za razpravo.

V žalski občini ustanovljena kmetijstvo in gozdarstvo tretjino družbenega proizvoda gospodarstva. Nosilec kmetijske proizvodnje je Hmezad oziroma njegovi TOZD Kmetijstvo Zalec in Kooperacija, gozdarske proizvodnje pa TOZD GG Celje — obrat za kooperacijo in Gozdnik, ki gospodari s družbenimi gozdovi v žalski in celjski občini. Na področju kmetijstva delujeta kot samostojni delovni organizaciji še Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo ter Veterinarska postaja.

V občini imamo 16.615 ha kmetijskih površin in sicer 14.170 ha v zasebni lasti in 2.445 ha v družbenem sektorju. Družbenih gozdov je 2.160 ha in 14.000 ha zasebnih s 5.100 lastniki gozdov. Pri popisu prebivalstva v začetku leta 1971 je bilo v občini 7.772 kmečkih prebivalcev ali 23 % vsega prebivalstva. Točnih podatkov o trenutnem stanju nimamo, vsekakor je pa proces deagrarizacije zelo hiter, posebno pa rast tako imenovanih mešanih kmetij. Ob koncu preteklega leta je bilo v kmečko zdravstveno zavarovanje vključenih 1.628 kmečkih gospodarstev s 4.196 družinskimi člani. Te lahko smatramo za čiste kmečke prebivalce. Ker je bilo ob koncu leta 1976 v občini 34.548 prebivalcev, je po tej primerjavi v občini manj kot 12 odstotkov kmečkih prebivalcev, ki jim je kmetijstvo edini vir preživetja. V to kategorijo je vsrtnih tudi 220 kmečkih gospodarstev s 339 družinskimi člani, ki imajo KD do 800 din in nimajo minimalnih proizvodnih in dohodkovnih pogojev. Zemljiška in starostna struktura čistih kmečkih gospodarstev ni ugodna. Značilna je velika razdrobljenost kmetijskih zemljišč v zasebnem sektorju. Zavezanec davka od osebnega dohodka iz kmetijske dejavnosti je v občini 4.588 in to pri 14.170 ha kmetijskih površin v zasebni lasti.

V obdobju 1964—1970 so se z nakupi zemlje in arondacijami formirali za družbeno kmetijsko proizvodnjo kompleksi v velikosti od 5 do 100 ha, ki pogojujejo sodobno tehnologijo. V tem procesu je ostalo precej pripojitev zemljišč pravno nerešenih bodisi, da jih lastniki niso hoteli prodati ali pa ni bilo primernih zemljišč za zamenjavo. Tako je trenutno v teh kompleksih v zakupu 224 ha.

Po letu 1970 se je kupilo 134 ha zemljišč, odprodalo pa 33 ha odročnih, kjer ni možna mehanizirana obdelava in za potrebe urbanizacije. Melioriranih je bilo v tem obdobju

247 ha. Za pridobitev in urejanje zemljišč je bilo vloženi 14.130.000 din. Prometna vrednost zemlje in stroški njenega urejanja so občutno porastli. Obremenitve na hektar zemljišč znašajo več kot 10 milijonov dinarjev. Teh obremenitev pri sedanjem razmerju cen rastlinska proizvodnja ne prenese, če jih vključimo v proizvodno kalkulacijo. To je tudi glavni vzrok počasnega pridobivanja zemljišč za družbeni sektor v zadnjih letih, ker je sicer promet z zemljišči v občini precej živahen in tudi ponudb za prodajo zemlje precej (v letu 1976 nad 250).

Srednjeročni program predvideva nakup 450 ha zemljišč, vključujoč zemljišča v kompleksih, ki so v zakupu, melioracije na 630 ha, izgradnjo namakalnih sistemov, sofinanciranje pregrade Trnavce in izgradnjo ribogojnic Lava II in Vrbje. Za navedeno bo potrebno 85.000.000 din.

Na novo bi se pridobilo 80 ha zemljišč za bodočo farmo v Dragopolju, 95 ha za potrebe farme Podlog in 51 ha za potrebe farme Zalag in razširitev hmeljske proizvodnje v Petrovčah.

Modernizacija hmeljske proizvodnje je terjala velika sredstva, ki so pogojila sodobno tehnologijo. Dosežen je velik napredek v pogledu fizične produktivnosti dela. Od prek 1.400 ur živega dela za obdelavo hektarja hmeljišča v povojnem obdobju, se je število ur zmanjšalo v letu 1970 na 663 in v lanskem letu na 481, obiranje in spravilo pa od prek 3.000 na 810. Razkoraki med rastjo stroškov (amortizacija, cene repromaterialov) in osebnih dohodkov ter prodajnimi cenami hmelja na svetovnem trgu (izvoz dosega 80 odstotkov pridelka), ki jih zadnja leta doživljamo, so zelo prizadeli akumulativno sposobnost panoge in v preteklem letu, in kljub intervenciji zveznega fonda rizika, privedli hmeljsko proizvodnjo in s tem TOZD Kmetijstvo, kateremu predstavlja ta proizvodnja pretežen del dohodka in je največji proizvajalec hmelja v Sloveniji, v izgubo. K tej prinašajo pomemben delež nizki pridelki, ki so bili lansko leto najnižji po letu 1970 (11,4 q/ha). Klimatski pogoji (suša, toča) niso bili ugodni. Vendar ne moremo mimo dejstva, da so pridelki pre nizki in da so ti ključno vprašanje nadaljnega hmeljarjenja. Zastavljeni akcijski program hmeljarstva v preteklem letu ni dal rezultatov. Ugotavljamo, da prenašanje raziskovalnih dosežkov Inštituta za hmeljarstvo v proizvodnjo ni zadovoljivo, da je premalo timskega dela, da je treba posamezne raziskovalne dosežke timsko kompleksno oceniti, definirati njihovo tehnološko vrednost tudi z vidika študije dela, kalkulacije itd. Poseben poudarek je treba dati hitrejšemu uvajanju rodnejših sort v proizvodnjo. Odpraviti moramo tehnološke in organizacijske pomanjkljivosti, ki zavirajo izvajanje akcijskega programa.

Proizvodnja mleka v družbenih farmah je dosegla zadovoljive rezultate. Uvedba bolj proizvodne pasme živine, dograditev farm, selekcijsko delo, izpopolnjena tehnologija krmljenja, spravilo krme itd. so pogojili dvig letne mlečnosti krav od 2.670 l v letu 1965 na 5.100 l v letu 1976. Letna količina namoženega mleka na delavca se je dvignila od 44.200 l na 103.300 l, na strokovnega delavca pa od 225.000 l na 495.000 l. Proizvodnja mleka se je ob istem številu krav v 10 letih podvojila — od 2,5 milijona na 5 milijonov litrov v lanskem letu. Zaradi neusklajenih cen pa je kljub navedenim dosežkom ta panoga v lanskem letu ostala na meji rentabilnosti.

TOZD Kooperacija ima v žalski občini 9 združnih enot, ki so oblikovane po teritorialnem principu, imajo po statutu določene samoupravne pravice in svoje organe upravljanja. V njej je samoupravno in proizvodno povezanih 1.316 kmetov-kooperantov in 92 delavcev. Statusne pogodbe dopuščajo tudi vključitev družinskih članov kmetov-kooperantov v članstvo delovne skupnosti, če se bavijo s kmetijsko dejavnostjo, vendar pa teh primerov skoraj ni, čeprav možnosti obstajajo. V organih upravljanja TOZD sodelu-

jeta 102 kmeta-kooperanta. V raznih pospeševalnih odborih pa 180 kmetov-kooperantov. Kmetje-kooperanti so sorazmerno zastopani tudi v organih upravljanja delovne organizacije.

V občini deluje 10 aktivov mladih združnikov, ki vključujejo 230 članov. Ti se povezujejo v centralni aktiv mladih združnikov pri TOZD Kooperacija in konferenco mladih kmetov pri OK ZSMS. Delegacija za zbor združenega dela OS, ki jo sestavlja 16 kmetov-kooperantov in 4 delavci TOZD je zelo dejavna.

V združnih enotah je zelo razvita hranilno-kreditna dejavnost, ki ima svoje organe upravljanja.

V organizirani kooperacijski proizvodnji je v zadnjih letih značilno zmanjševanje proizvodnje hmelja in to kljub znatnim sredstvom, ki so bila vložena v rekonstrukcijo ter rast proizvodnje pitanega goveda, mleka in piščancev. Hmeljišča so se zmanjšala po letu 1970 od 950 na 705 ha. Stalež goveje živine se je povečal od 9.500 na 11.600 glav, proizvodnja pitanega goveda od 720 na 1.050 ton, mleka od 2.850.000 litrov na 4.700.000 litrov in vzreja piščancev na 1.650 ton.

Vendar rezultati, primerjani z vloženi naporji in sredstvi niso zadovoljivi. V temeljni organizaciji združenega dela Kooperacija je ves čas velik poudarek na izobraževanju proizvajalcev in štipendiranju kmečkih otrok, ki bi naj ostali na kmetijah. TKŠ je do sedaj končalo 16 in šolo za kmetovalce 174 otrok kooperantov. V tem šolskem letu se jih šola 37. Po letu 1970 se je vlagalo v opremljanje kmetij, gradnjo hlevov in nabavo plemenske živine približno 20 milijonov dinarjev letno. Hranilnica in posojilnica je v tem obdobju dala kmetom-kooperantom 95 milijonov dinarjev posojil po regresirani obrestni meri. Za nadomestilo obresti sta v tem obdobju prispevali republika 5,88 in občina 2,94 milijonov dinarjev.

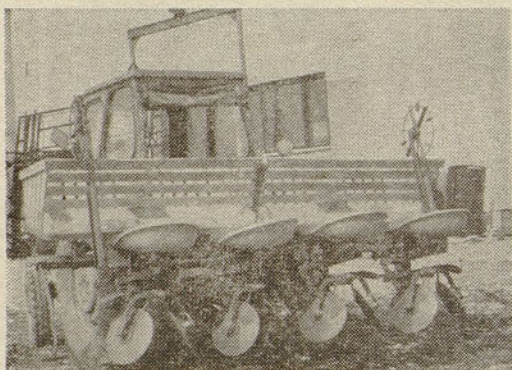
V občini je 617 kmetij, ki bi se naj programsko preusmerile in imajo zato objektivne in subjektivne pogoje. Do sedaj je programsko preusmerjenih 252, na prek 600 pa organizirana tržna proizvodnja.

Kar zadeva združevanje dela, sredstev in tudi zemlje je največje narejenega v hmeljarstvu in perutninarstvu. Hmelj je v organizirani proizvodnji na 705 ha in to z dogovorjeno delitvijo dela in delno vpeljanimi dohodkovnimi odnosi (TOZD zagotavlja minimalno odkupno ceno) od tega na 480 ha v skupnih žličnicah. V 44 skupnostih za obiranje hmelja je vključenih 420 kooperantov in se v njih obira 80 odstotkov pridelka hmelja v kooperaciji. V 16 skupnostih za spravilo silaže je vključenih 84 kooperantov. Formiranje skupnosti za proizvodnjo mleka je v teku, na Ponikvi se gradi skupen hlev.

V nekaj zadnjih letih so se kmetije izredno močno opirale z mehanizacijo, v večji primerih tudi ne dovolj ekonomično, ker je močno prisotno stremenje po olajšanju dela, naložbe pa je pogojevala tudi inflacija in to predvsem v manjših mešanih kmetijah. V občini je trenutno na kmetijah 1.100 traktorjev, 600 motornih kosilnic, 430 nakladalnih prikolice itd.

Hitra deagrarizacija, predvsem pa majhnost in razdrobljenost kmetij ter razkorak v cenah, kljub navedenemu, niso pogojili večjih proizvodnih rezultatov. Doseženo, pa tudi družbeni ukrepi na socialno-zdravstvenem področju, pa so vplivali na to, da se je odhajanje mladih s kmetij precej ustavilo in to predvsem v dolinskem predelu. Teh primerov je v obrobni predelih več, tam pa je bilo s pospeševanjem proizvodnje manj narejenega.

Združevanju dela in sredstev pa tudi zemlje povsod tam, kjer se bodo kmetje za to odločili, moramo dajati v prihodnje še večji poudarek. To je tudi edina realna osnova večje produktivnosti, večjega dohodka in večje socialne varnosti kmečkega proizvajalca. Samoupravno organiziranost s poglobljenimi dohodkovnimi odnosi, kakor nam nalaga zakon (Nadaljevanje na 7. strani)

TOZD Strojna je letos izdelala prvo serijo štirirednih sadilnikov za krompir. Prvi seriji bodo sledile kmalu nasadnje...

in njegove prihodnje naloge

(Nadaljevanje s prejšnje strani)
kon o združenem delu, v sami proizvodnji pa do trgovine, moramo približati združeni kmetu proizvajalcu in delavcu v tej proizvodnji. Predvideva se reorganizacija TOZD v DO in ustanovitev 5 TOK na območju občine.

Obrat za kooperacijo v gozdarstvu vključuje 5.100 gozdnih posestnikov. Od tega jih je okrog 3.000 blagovnih proizvajalcev. DS obrata ima 15 članov, od tega 10 kmetov. Zbori delovne skupnosti se sklicujejo po revirjih, ki jih je sedem. Članstvo je podano po samem zakonu — vsi lastniki gozdov in je zaradi tega problematična udeležba na zborih, saj se jih udeležuje samo nekaj sto članov.

Biološka vlaganja so precejšnja, veliko pa je bilo narejenega pri izgradnji gozdnih cest, ki povezujejo tudi posamezna hribovita naselja in kmetije. V zadnjih desetih letih je bilo zgrajenih 150 km cest in gre letno v ta namen okrog 2 milijona dinarjev z aktivno udeležbo prebivalcev in tudi KS. S TOZD Kooperacija Hmezada je obrat že v letu 1975 sklenil dogovor o skupni izdelavi in financiranju razvojnih programov, kreditiranju in organizaciji ter financiranju pospeševalne službe. To sodelovanje je steklo in zaradi tega v občini ni izrazitih problemov dvotirnosti in neusklajenosti kot v nekaterih drugih.

Nekmetje — lastniki gozdov v veliko primerih gozdov ne izkoriščajo optimalno. Potrebna bo sprememba davčne politike, ki naj stimulira optimalno izkoriščanje — obdavčitev po letnem etatu, olajšave za višinske kmete, ki so skoraj izključno blagovni proizvajalci, kakor tudi uskladitev obremenitev s sosednimi občinami. Združevanje razdrobljene zasebne gozdne proizvodnje je urejeno za boljše izkoriščanje vseh proizvodnih potencialov in po zakonu tudi obvezno. V temeljni organizaciji kooperantov v gozdarstvu je v prihodnje treba dajati večji poudarek združevanju dela in sredstev kmetov pri izvajanju nalog pri gospodarjenju v gozdovih v okviru TOK. Z organiziranim delom pri gospodarjenju z gozdovi morajo kmetje — gozdni posestniki — vse bolj zagotavljati svoj materialni položaj iz dela in osebnega dohodka ter vse manj samo iz rente. Samo tako se bodo lahko v vseh pravicah in dolžnostih izenačevali z delavci.

Združenim kmetom je potrebno tako v gozdarski kot kmetijski proizvodnji omogočiti enakopravno samoupravno odločanje o gospodarjenju in ustvarjenem dohodku. Tudi v gozdarstvu je treba pristopiti k proučitvi dosedanje organiziranosti in stremeti za tem, da bo prihodnja organizacija kmetu — gozdnemu proizvajalcu — še dostopnejša in da ga bo motivirala kot enakopravnega upravljavca k večjemu združevanju dela in sredstev.

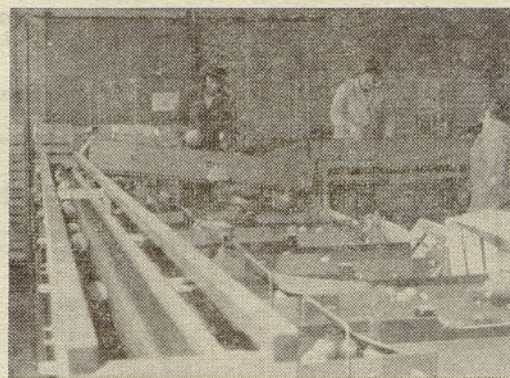
Jasno načrtana zemljiška politika v občini je osnovni pogoj naporov za večjo proizvodnjo hrane. Žal smo v občini izgubili veliko plodne zemlje z neurejeno urbanistično politiko. V izdelavi je prostorski plan s kategorizacijo zemljišč, ki ga bomo predvidoma sprejeli v letošnjem letu. Kmetijske površine so zaradi lege — odprtost doline, tudi objektivno vedno bolj ogrožene (ceste, plinovod, elektrovi itd.), kar nam narekuje še posebno skrb. Druga naloga je izboljšanje zemljišč. V občini imamo okrog 2.000 hektarjev za močvirjenih travnikov. Srednjeročno se predvidevajo melioracije na 790 ha in namakanje na 600 ha. Zametke melioracijskih proizvodnih skupnosti imamo, treba jih je organizacijsko utrditi in razširiti ter določiti iz širšega družbenega vidika način financiranja na zasebnih zemljiščih.

Delo kmetijske zemljiške skupnosti je steklo, velika ovira za uspešnejše delo pri pretoku in združevanju zemljišč v proizvodne namene pa je pomanjkanje sredstev. KZS je s sredstvi sodelovala pri melioracijah, ni pa mogla nastopati kot kupec zemljišč in se vključiti v reševanje problema ostarelih kme-

tov, ki je v občini prisoten zlasti v obrobni predelih, kjer ostaja nekaj zemljišč neobdelanih. Problemi ostarelih kmetov ostajajo kljub velikemu napredku na socialnem področju, še vedno odprti. Naj ponovim splošno mnenje, ki vlada med kmetijskimi proizvajalci, namreč, da so kooperantski odnosi dobri, dokler so kooperanti zmožni za delo, nato pa se vezi povsem pretrgajo, prihaja do ponujanja zemlje v zakup in pogosto neracionalnega izkoriščanja kmetijskih zemljišč. K problemu se je v občini pristopilo že leta 1964, ko je bil sprejet odlok o preživninskem varstvu kmetov. Od prvotnih 32 upravičencev jih danes prejema preživnino od 1.150 do 2.230 dinarjev mesečno še 14. Ker je dotok kupnin v sklad usahnil, zagotavljata sredstva občinska skupščina in Hmezad. Ta naloga stoji v prihodnje pred KZS, treba ji je zagotoviti potrebna sredstva. Prispevek ob spremembi namembnosti kmetijskih zemljišč v občini (letno približno 600.000 din) za navedene naloge ne zadošča. V slovenskem prostoru smo priča pojavu, da se zbirajo pomembna sredstva v večjih potrošnih centrih s hitro urbanizacijo in manjšimi potrebami na teh področjih, v občinah z večjo kmetijsko proizvodnjo in večjimi potrebami pa jih primanjkuje. Stanje nujno kaže potrebo večjega sovlaganja potrošnih centrov in industrijsko razvitih občin v investicije za večjo proizvodnjo hrane. Zanemarjati ne smemo tudi lastnih sil. V občini moramo čim hitreje pristopiti k ustanovitvi SIS za pospeševanje kmetijske proizvodnje.

Z namenom preprečiti nadaljnje drobljenje kmetij je bil v občini sprejet odlok o določitvi zaščitene kmetije, ki zajema 890 kmetij s povprečno velikostjo 4,65 ha kmetijskih površin. Odlok zahteva ponovno obravnavo, zlasti z vidika tržne proizvodne zmogljivosti kmetij. Sam zakon je pomanjkljiv, ker ne preprečuje drobljenje kmetije pred smrtjo lastnika. V zakonu določen status kmeta je potrebno določeneje definirati. Pojem »pomemben dohodek« je zelo raztegljiv. KZS zastopa stališče, da naj bi bila v prihodnje osnova raznih davčnih olajšav, v preteklem letu je bila zaščitena kmetija, dogovorjena in evidentirana tržna proizvodnja s poudarkom na združevanju dela in sredstev ter zemlje. Na KZS je treba čimprej prenesti kmetijska zemljišča nekmetijskih OZD in zemljišča nekmetov v kolikor ta presegajo z zakonom dovoljeni maksimum.

Davek od osebnih dohodkov od kmetijske dejavnosti je bil v lanskem letu predpisan 4.588 zavezancem v višini 3.854.000 din, davčne olajšave pa priznane 1.083 zavezancem v višini 21 %, predpisanega davka. Socialnih olajšav je bilo 516, zaradi elementarnih neugod 219, šolanja otrok 14, pogrebnih stroškov 23 in investicij 311. Če upoštevamo prispevek za nadomestilo obresti za kmečke kredite, znašajo olajšave 1.751.000 din, skupno z nadomestilom obresti, ki ga prispeva republika, pa 3.251.000 din.

TOZD Združena hladilnica je pridobila sortirni stroj za razporejanje jabolk po debelosti. Delovanje stroja je prav zanimivo spremljati

Davčni sistem, zasnovan na obdavčenju po KD, ne odgovarja niti sedanjemu stanju niti nadaljnjemu razvoju družbenoekonomskih odnosov in pravilnemu vrednotenju kmetovega dela. Imamo kmetije, ki so se ob pomoči družbe modernizirale in dosegajo veliko tržno proizvodnjo in take, ki zaradi subjektivnih in objektivnih vzrokov stagnirajo. Datatve za zdravstveno in pokojninsko zavarovanje kmetov, te pa presegajo davčne obveznosti, bazirajo prav tako na KD, poleg tega pa imajo te sorazmerno visoke pavšalne datatve na kmetijo, ki socialno diferenciacijo še poglobljajo. Naj se povrnem na tistih 220 kmetij, ki so zdravstveno zavarovane in imajo KD do 800 din. V občini smo pred leti pričeli s pripravami za obdavčitev po dohodku, pa se je zadeva ustavila pri nekaterih merilih (amortizacija, leštvica itd.), ki bi jih bilo treba določiti v okviru republike.

Na področju socialne politike je bil storjen dokajšen napredek — poenoteno je zdravstveno zavarovanje delavcev in kmetov, uvedeno je starostno zavarovanje kmetov, otroški dodatek za kmečke otroke, štipendiranje kmečkih otrok.

Starostno pokojnino prejema po splošnih predpisih 719 upravičencev in 26 kmetov borcev. Varstveni dodatek prejema 49 upravičencev. Družinsko pokojnino prejema 32 upravičencev. V invalidsko-pojninsko zavarovanje je prijavljenih 149 kmetov-kooperantov, pokojnino pa jih že prejema 36. Otroški dodatek prejema 312 otrok kmečkih družin. Občinsko štipendijo dobiva 247 dijakov in študentov iz kmečkih družin (vseh štipendistov je 613). Po novih, zaostrenih kriterijih, osnova so življenjski stroški in KD, bo do štipendije upravičenih 136 otrok iz kmečkih družin.

Skupnost socialnega skrbstva daje pomoč 28 občanom kmečkih družin, 28 nekdanjih »dninarjev« je v domski oskrbi, 22 kmečkih otrok v posebnih socialnih zavodih in 15 v rejništvu. Skrbstveni organ je prevzel v preživljanje 3-člansko kmečko družino, posestvo pa je bilo prodano gozdnemu gospodarstvu.

Tudi vnaprej moramo izboljševati socialno varnost kmečkih ljudi, dajati pa veliko večji poudarek njihovi večji produktivnosti in s tem dohodku v združenem delu, da bodo dosegli tak položaj, ki jim bo omogočil, da bodo z enakimi obveznostmi pridobili tudi enake pravice do vseh oblik socialne varnosti.

Družbeni interes za razvoj kmetijske proizvodnje in preobrazbo miselnosti zahtevata preobrazbo vzgojno izobraževalnega sistema. Že osnovna šola mora otroka seznaniti z osnovnimi opredelitvami naše kmetijske razvojne ureditve, mu privzgojiti ustrezen odnos do zemlje in njenega družbenega značaja ter ga seznaniti z razmerami in možnostmi združene socialistične kmetijske proizvodnje. Agrarna družbenoekonomska problematika in njeni idejni vidiki morajo biti prisotni tudi v nadaljnjem šolanju. Na tem področju, kljub dogovarjanjem, v preteklih letih nismo napravili veliko.

Hmezad s 16 kmetijskimi, živilsko-predelovalnimi, trgovskim in gostinskim TOZD, ki deluje na območju petih občin, se je z letom 1975 vključil v SOZD Dobrina in za TOZD Strojna tudi v SOZD Agros.

Vključitev v SOZD Agros daje rezultate predvsem na področju specializacije in programiranja proizvodnje, medtem ko z rezultati vključitve v SOZD Dobrina kot agroživilski kompleks ne moremo biti zadovoljni. Na ureditvi blagovnih in dohodkovnih odnosov med proizvodnjo, predelavo in trgovino je bilo narejenega premalo, potrebna bo temeljita analiza obstoječe organiziranosti »agroživilskega kompleksa«. Pri družbenih naporih za večjo proizvodnjo hrane mora biti primarna kmetijska proizvodnja v takem kompleksu središče in izhodišče ostalih dejavnosti in ne obratno. V SOZD Dobrina je sedaj vključenih 11 trgovskih in 4 kmetijskopredelovalne delovne organizacije (Hmezad, KK Šentjur, KZ Slov. Konjice in KZ Laško). S (Nadaljevanje na naslednji strani)

KMETIJSTVO DANES IN NJEGOVE PRIHODNJE NALOGE

(Nadaljevanje s prejšnje strani)

trgovskimi delovnimi organizacijami Tkani-na, Moda in Tehnomercator ima kmetijska in živilsko-predelovalna proizvodnja zelo malo blagovnih povezav in, če teh ni, tudi dohodkovni odnosi niso možni.

V Hmezadu je bilo v preteklem obdobju posvečeno veliko pozornosti blagovnemu in dohodkovnemu povezovanju po dejavnostih med predelavo in proizvodnjo. Poslovne skupnosti (hmeljarska, za meso, za sadje, za mleko) so združile Hmezadove predelovalne TOZD z osnovnimi proizvajalci v Hmezadu, SOZD Dobrini (primarna proizvodnja) pa tudi širše izven Hmezada in Dobrine, ki z njimi Hmezadove predelovalne TOZD poslujejo dolgoročno. V duhu zakona o združenem delu bodo te poslovne skupnosti morale prerasti v skupnosti združenega dela za medsebojno plansko in poslovno sodelovanje s skupnimi plani proizvodnje, razvojnimi programi, skupnimi naložbami, delitvijo prihodka odnosno dohodka in organiziranim preseganjem tržne stihije. To zadnje pa zahteva tudi vključevanje trgovskih organizacij v skupnosti, kar do sedaj ni uspelo niti med članicami Dobrine. Tu je potrebno poudariti, da prodaja Hmezad samo del svojih proizvodov in to manjši del prek članic Dobrine. Tako stanje narekuje povezovanje s proizvajalci in prodajalci tudi prek regijskega okvira, v Sloveniji in Jugoslaviji. Trgovina, vključena v skupnosti, mora proizvodnji in predelavi zagotoviti dolgoročno prodajo, cilj je proizvodnja za znanega kupca z urejenimi dohodkovnimi odnosi.

Naloge, ki nam jih nalaga zakon o združenem delu, poglobljanje samoupravnih in dohodkovnih odnosov v TOZD s posebnim poudarkom na združevanju dela, sredstev in tudi zemlje, seveda na prostovoljni osnovi, priznavanju lastninske pravice in zemljiške rente, urejanje proizvodnih in dohodkovnih odnosov v vertikalni povezavi, zahtevajo primerno organiziranost združenega dela, ki bi združenemu proizvajalcu omogočala odgovorno samoupravno odločanje in ga motivirala k napredku.

Prihodnja organiziranost bo v Hmezadu zahtevala reorganizacijo Hmezada kot DO in tudi njegovih TOZD. Nekatere sedanje kmetijske TOZD, ki pokrivajo območja občin in se ukvarjajo z različno gospodarsko dejavnostjo in proizvodnjo, se bodo morale preoblikovati v DO z več TOZD. Pri tem bo treba upoštevati sedanje stanje in dosedanje razvoje, ki je potekal pod določenimi pogoji v določenem okolju. Velika medsebojna oddaljenost teh TOZD onemogoča horizontalno povezovanje, to je po dejavnostih TOZD v novo DO. To pa ne izključuje drugih oblik povezovanja TOZD z istovrstno dejavnostjo znotraj SOZD skupaj z onimi TOZD in DO, ki bodo soudeležene v reprodukcijskem ciklusu z urejenimi dohodkovnimi odnosi. TOZD z enako ali sorodno dejavnostjo na določenem območju pa se bodo morale zaradi racionalnejšega poslovanja združevati v DO. Prilagajanje organiziranosti Hmezada določilom zakona o združenem delu s posebnim poudarkom na organiziranosti združenih kmetov ter dosedanje obsege in razvejanost poslovanja, potreba po odprtosti do sorodnih DO, narekujejo novo vsebino in s tem orga-

niziranost Hmezada, v katerem bodo sodelovale delovne organizacije, ki imajo skupne interese in cilje ter tesne medsebojne dohodkovne odnose, ki izvirajo iz udeležbe v reprodukcijskem procesu — osnovna proizvodnja — predelava — plasman — potrošnik. Gre za oblikovanje takega agroživilskega kompleksa v osrednji Sloveniji, ki bi bil sposoben čim bolj izkoristiti naravne in druge že dane pogoje tega območja.

Gre za oblikovanje takšne zaokrožene, vendar ne zaprte organizacije združenega dela, ki bo sposobna, da se obnavlja in krepi ter tako omogoča nenehno rast osnovnih gospodarskih panog in delovnih organizacij, ki jo sestavljajo. Organizacija agroživilskega kompleksa, bo omogočala bolj koncentrirano delovanje na bistvenih problemih kmetijstva, saj bo to njena pretežna in osnovna dejavnost. Osnovni cilj in naloga take organizacije bo predvsem razvijanje osnovne kmetijske proizvodnje, predelave in trgovine, ki te proizvode posreduje potrošniku.

V taki organizaciji pa morajo najti svoje mesto tudi znanstveno-raziskovalne in pospeševalne institucije in se na ta način vključiti v združeno (Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo, Živilnoredsko-veterinarski zavod, razvojne in pospeševalne službe). Primarna organiziranost le-teh, kadrovska okrepitev in neposredna vključitev v združeno delo bo zagotovila uspešno opravljanje njihovih nalog.

Organiziranost Hmezada mora omogočiti odprtost vključevanju novih delovnih organizacij in obstanek že obstoječih. Obstoječa organiziranost v SOZD Dobrini nakazanega razvoja ne omogočata, predvsem zaradi prevelike heterogenosti njenih članic in premajhnih skupnih interesov. Koncept prihodnje organiziranosti Dobrine, reorganizacija 15 DO v 5 DO je vprašljiv tudi s stališča osnovnih intencij zakona o združenem delu in doseženega razvoja, obsega in razvitosti Hmezada.

Na Vranskem uspešna razprava o kmetijstvu

K razpravi o kmetijstvu, ki jo je organizirala Socialistična zveza delovnega ljudstva, so se vključili tudi občani na Vranskem. Razgovora so se udeležili v prvi vrsti kmetije kooperanti, ki jih nadaljnji razvoj kmetijstva in tudi uvajanje določil Zakona o združenem delu še posebej zanima.

Pretežni del razprave je zadeval razjasnjevanje vsebine združevanja dela, sredstev in zemlje, vsebine dohodkovnih odnosov ter vprašanju prevzemanja rizika v medsebojnem sodelovanju. Kmetje — kooperanti izredno dobro poznajo izhodišča zakona, zato so tudi obravnavali že kar nekatera konkretna stališča.

Vprašanje združevanja zemlje, dela, sredstev je potrebno pričeti pri urejanju zemljiških vprašanj. Nemogoče je namreč kakršnokoli nadaljnje delo, sodelovanje in povezovanje, če predhodno niso urejena vprašanja kmečkih zemljišč. Le na podlagi zloženih zemljišč bodo kmetje lahko sodelovali v nadaljnjih povezavah, njihov rezultat pa bo večja proizvodnja in večja storilnost. Pobudnik za urejanje zemljišč mora biti zemljiška skupnost in Hmezad.

Razpravljalci so bili mnenja, da je potrebno dohodkovna (prihodkovna) razmerja čimprej obdelati v konkretni obliki s tem, da se vprašanje rizika v proizvodnji uredi boljše kot do sedaj, ko je ostajalo tveganje v celoti v breme neposrednega proizvajalca.

Osnovni pogoj za izpeljavo programa razvoja kmetijstva — menijo, da je

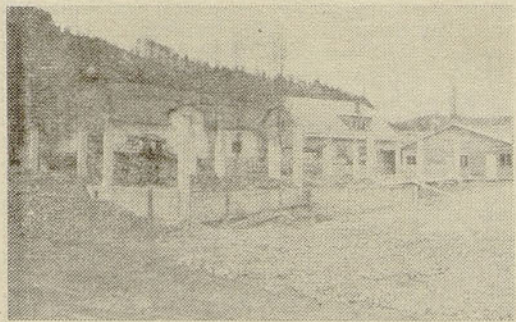
postavljen previsoko — je ureditev in zagotovitev ekonomskih pogojev pridelovanja ter vzpostavitev pravih razmerij v celotni družbeni reprodukciji. Brez ekonomske stimulacije je vprašljivo, če bo program vsaj približno realiziran.

Glede predlagane organiziranosti kooperacijske dejavnosti v Hmezadu udeleženci razprave niso imeli posebnih pripomb, saj so jim že sedaj dane vse osnovne samoupravljaljske pravice. Nekaj pripomb pa je bilo na delo nekaterih služb v Kooperaciji, ki ne upoštevata vedno vseh želja in odločitev kooperantov. Tudi pogodbe se ne izpolnjujejo dosledno ali pa kar enostransko. Menijo, da so nekateri postopki (izplačilo mleka preko hranilnih knjižic itd.) zelo komplicirani. Potrebno jih je poenostaviti tako, da se ne bo izgubljal kmetov čas in povečevalo delo delavcev v službah.

Precej časa so v razpravi posvetili vprašanju lova in škodam, ki jih povzroči divjačina. Nekateri kmetje iz obrobni predelov menijo, da sta njihova proizvodnja in nadaljnji razvoj v ozki povezavi z ureditvijo tega vprašanja.

Poleg drugih stališč so občani predlagali, naj se tokrat vendarle njihova stališča in predlogi realizirajo, podobne razprave naj bi bile organizirane večkrat, ob udeležbi delavcev na najvišjih družbenopolitičnih mestih v občini.

Jože Četina

TOZD Kmetijstvo Šmarje v Šmarju pri Jelšah se je odločilo svojo prostorsko stisko rešiti ob novi trgovini DOM

 hmeljar

Kooperacija sporoča

DEŽURNE KMETIJSKE PRESKRBE

Vransko
Polzela

vsak torek do 17. ure

Šempeter
Žalec

vsako sredo do 17. ure

Braslovče
Prebold

vsak četrtek do 17. ure

ZAKLJUČKI

**SEJE AKTIVA KOMUNISTOV —
KMETIJCEV IN GOZDARJEV OK ZKS
ŽALEC, KA JE BILA 11. FEBRUARJA 1977
V ŽALCU**

Zaključke je sestavila na seji imenovana komisija, in sicer Debelak Ivan, Pulko Edo, Semprimožnik Ludvik, Kač Miran, Glušič Ivan, Poteko Ivan in Plaskan Vlado.

V družbeni kmetijski proizvodnji kot nosilki tehnološkega napredka in produktivnosti dela moramo v glavnih proizvodnih usmeritvah (hmelj, mleko, meso, sadje), pa tudi proizvodnji ostalih poljščin in povrtnin, stremeti za hitrejšo prenašanje tehnoloških dosežkov v proizvodnjo za povečanje proizvodnje. Glede na sedanje stanje proizvodnje je v bodoče večji poudarek na proizvodnji mesa. Poleg povečanja produktivnosti pogojuje izgradnjo teh kapacitet povečanje kmetijskih površin in njihovo izboljšanje.

Osnovno vprašanje v hmeljski proizvodnji je povečanje hektarskega donosa, osnovna naloga sprejetega akcijskega in srednjeročnega programa. Za doseg tega sta osrednji nalogi hitrejša zamenjava sort, dosledna izvedba sodobne tehnologije in boljše ter odgovornejšo prenašanje znanstvenih dosežkov v proizvodnjo. Dosedanji način dela Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo ni dal zadovoljivih rezultatov, predvsem pri prenašanju in izvajanju raziskovalnih dosežkov v prakso.

Proizvodnja terja hitrejšo aplikativno prenašanje dosežkov v proizvodnjo, več teamskega dela, neposrednega povezovanja in spremljanja dosežkov v proizvodnji vse do osvojitve raziskave v proizvodnji. Ta ugotovitev mora biti osnova bodoče organiziranosti IHP, njegove vključitve v združeno delo na podlagi dohodkovnih odnosov.

V mlečni proizvodnji je povečati predvsem predelovalne kapacitete.

Obstoječe predelovalne kapacitete nujno terjajo povečano proizvodnjo prašičev in pitanih govedi, kar pogojuje tudi tržne potrebe (farma prašičev, aktiviranje obstoječih in nove kapacitete za pitanje govedi itd.).

V sadjarstvu je nadaljevati z intenziviranjem proizvodnje.

V kooperacijski proizvodnji je tudi v bodoče izhajati iz obstoječe proizvodne usmeritve (meso, mleko, hmelj), pri tem pa dati večji poudarek proizvodnji ostalih poljščin in vrtnin. Upoštevajoč proizvodne kapacitete (85 % zemlje) in dosedanja vlaganja v objekte in opremo, je nujno povečati proizvodnjo in produktivnost.

Že obstoječa združena sredstva pogojuje večjo proizvodnjo, združevanju dela in sredstev pa tudi zemlje, seveda na prostovoljni osnovi, je v bodoče dajati še večji poudarek. V dolinskem predelu je stremeti za večjim povezovanjem v proizvodne skupnosti, v obrobni in hriboviti predeli pa povečanju proizvodnje in produktivnosti kmetij z ustrežno proizvodno usmeritvijo in vključevanjem v združeno delo. Smotnost naložb in razvijanja proizvodnje, posebno v hribovitih predelih, mora biti usklajena z interesi kmetijstva in gozdarstva. To narekuje še poglobljeno sodelovanje kmetijstva in gozdarstva.

Strokovnemu izobraževanju kmetov s poudarkom na novih tehnoloških dosežkih je dajati še večji poudarek. Kmetijski pouk, tudi z agrarnopolitičnega aspekta, je treba vpeljati v tiste osnovne šole v občini, ki imajo za to pogoje. Tovrstni pouk se naj vključi v šolski predmetnik.

V združeni gozdarski proizvodnji je dajati v bodoče večji poudarek delu gozdnega posestnika in združevanju dela in sredstev z urejenimi dohodkovnimi odnosi. To zahteva primerno organiziranost. Zaradi tega proučiti sedanjo organiziranost predvsem z vidika približanja organizacije gozdnemu posestniku — neposrednemu proizvajalcu.

V družbeni gozdarski proizvodnji je pristopiti k izvrševanju zakonskih določil glede dovoljenega gozdnega maksimuma lastnikov gozdov — nekmetov.

Optimalno izkoriščanje kmetijskih površin in njihova izboljšava je osnovna naloga. Pri tem moramo upoštevati tudi njihovo vlogo pri varovanju naravnega okolja. Prostorski plan občine, ki bo sprejet to leto, mora zagotoviti smotno rabo prostora s posebnim poudarkom na varovanju kmetijskih zemljišč. Izpadlo proizvodnjo zaradi urbanizacije moramo nadoknaditi z izboljšavo drugih zemljišč, z melioracijami, združevanjem zemlje in boljšo agrotehniko. Kmetijski zemljišni skupnosti kot nosilki teh nalog in prometa z zemljišči in z njo povezane socialne problematike (rentni odnosi), je zagotoviti za to potrebna sredstva. V ta namen je ustanoviti SIS za pospeševanje kmetijske proizvodnje in prehrane, v katero je vključiti OZD v občini, predelovalne OZD, ki so surovinsko vezane na območje in družbenopolitične skupnosti. Problematiko financiranja je nujno povezovati tudi širše z namenom, da se v financiranje vključijo tudi večji potrošni centri, v katerih se že sedaj zbirajo znatna namenska sredstva.

Odlok o zaščitnih kmetijah je prilagajati spremljajočim se razmeram predvsem z vidika proizvodne zmogljivosti in omejevanja drobljenja zemljišč.

Urejevanje dohodkovnih odnosov v združenem delu nujno narekuje pospešen prehod na obdavčevanje po dohodku. Pri tem je nujno širše družbeno gledano, določiti osnovna merila. V trenutni situaciji naj bo osnova davčnih olajšav in regresov dogovorjena in realizirana tržna proizvodnja s poudarkom na združevanju dela, sredstev in zemlje.

Že zastavljene dohodkovne odnose med primarno proizvodnjo in predelavo (poslovne skupnosti za hmelj, meso, mleko, sadje) je potrebno vsebinsko v smislu zakona o združenem delu dograditi in v nje povezati tudi trgovino in potrošnike. V smislu zakona jih je oblikovati v skupnosti združenega dela za medsebojno plansko in poslovno sodelovanje s skupnimi plani proizvodnje, razvojnimi programi, skupnimi naložbami ter delitvijo prihodka oziroma dohodka in rizika. V teh odnosih mora dobiti svoje mesto tudi združeno delo kmeta.

Dohodkovni odnosi, proizvodna in tehnološka povezanost, skupni razvojni in proizvodni programi, morajo biti tudi osnova bodoče organiziranosti kmetijstva, gozdarstva in strokovnih institucij v občini in širše. Ta mora združenemu proizvajalcu omogočiti odgovorno samoupravno odločanje in ga motivirati k večjemu napredku in dohodku.

Sedanja organiziranost DO Hmezad teh zahtev ne zagotavlja. Nekateri sedanje TOZD se morajo reorganizirati v več TOZD, kar bo zagotavljalo večjo samoupravno aktivnost združenih proizvajalcev in izvajanje intencij zakona o združenem delu.

To še posebej velja za organiziranost kmetov-kooperantov, kjer bo potrebno ustanoviti več temeljnih organizacij kooperantov s točneje določenimi odnosi pri združevanju dela, sredstev in zemlje.

Bodoča organiziranost narekuje nastanek več TOZD v okviru sedanje DO Hmezad, ki pa se bodo tudi morale med seboj racionalno povezati, pri tem pa upoštevati dosedanja razvoj in tiste skupne zadeve, ki so se v dosednji organiziranosti pokazale smotne in dobre. V bodoči organiziranosti primarne proizvodnje, predvsem pa organiziranosti združenih kmetov in delavcev, je upoštevati teritorialni princip.

Bodoča institucionalna povezanost DO mora biti smotna, upoštevati skupne interese, odprta in tako omogočati večje možnosti povezovanja v širšem slovenskem in jugoslovanskem prostoru. V bodoče je dajati večji poudarek povezovanju OZD v skupnostih združenega dela za poslovno in plansko sodelovanje, in to z vsemi udeleženci v reprodukcijskem procesu, ne glede na njihovo institucionalno organiziranost.

Zaključki so sestavljeni na podlagi razprave na aktivu komunistov — kmetijcev in gozdarjev in naj služijo kot osnova za nadaljnjo razpravo v OO ZK v OZD, občinski konferenci ZK, občinski konferenci SZDL, na zborih delovnih skupnostih v kmetijstvu in gozdarstvu na splošni javni razpravi, ki jo organizira občinska konferenca SZDL.

SKUTA CELEIA

**MANJ KALORIČNA
V NOVI EMBALAŽI**

**POSKUSITE VSE,
IZBRALI BOSTE
IZDELKE
CELEIA**

**Hmezad
MLEKARNA**

Nekajkrat odlikovana skuta celjske Mlekarnice se bo v kratkem pojavila v novi embalaži. Sicer pa v TOZD Mlekarna Celje obetajo še več novosti...

Kooperacija in zakon o združenem delu

TOZD Kooperacija je sestavljena iz 11 združnih enot in delovne skupnosti skupnih služb. Za ZE že sedaj ugotavljamo dohodek, ki je osnova za nagrajevanje delavcev in delitev sklada skupne porabe kmetov-kooperantov, ostali skladi in sredstva, tudi sklad skupne porabe delavcev pa se formirajo na ravni TOZD. Statut TOZD določa samoupravne pravice ZE oziroma njihovih organov ter vlogo, pravice in dolžnosti DSSS. Organizacija ZE je zgrajena na teritorialnem principu. Ves dosednji razvoj in delo sta potrdila pravilnost take odločitve. Članstvo v delovni skupnosti je že z dosedanjimi normativnimi akti (statusna pogodba, statut) prilično definirano, osnova mu je trajno proizvodno sodelovanje.

Dejstvo, da malokatera kmetija sodeluje samo v eni panogi proizvodnje in da so kmetje aktivno vključeni v družbenopolitično in gospodarsko življenje KS (skupne potrebe v KS) tudi za bodočo organiziranost narekuje teritorialni princip. Kmetje so že danes v svojih ZE vezani na skladišča, odkupna mesta materialno knjigovodstvo za ves njihov promet, strojne usluge, službo za organizacijo proizvodnje ter hranilnico in posojilnico.

Temeljna organizacija združenega dela Kooperacija je danes vključena v delovni organizaciji Hmezd, v kateri povezuje in usklajuje interese s predelovalnimi in trgovskimi TOZD, v DSSS pa se poslužuje interne banke in uslug vseh oddelkov.

TOZD Kooperacija nima stranskih dejavnosti, vsa njena družbena sredstva, ki niso majhna, služijo izključno združevanju dela, sredstev in zemlje kmetov-kooperantov in delavcev. Ti bodo tudi v bodoče zainteresirani za čim boljše sodelovanje s predelovalnimi in trgovskimi organizacijami združenega dela v Hmezadu.

Iz povedanega sledi, da moramo bodočo organiziranost graditi na temeljnih organizacijah kooperantov in DO Kooperacija. DO Kooperacija naj bi temeljila na medsebojni povezanosti in solidarnosti TOK (temeljne organizacije kooperantov), določene funkcije pa bi se opravljale v delovni skupnosti skupnih služb.

Večja motivacija za vključevanje kmetov v samoupravne organe, večji poudarek združevanju dela, sredstev in zemlje, temeljitejša urejanje dohodkovnih odnosov, zahteva organizacijo več manjših TOK.

SPORAZUM

— Odločitev o organizaciji TOK sprejmejo kmetje in delavci na območju TOK (v eni ali več KS — teritorialni princip).

— Samoupravni sporazum o pogojih in načinu združevanja sklenejo v TOK kmetje in delavci.

— Kmetje in delavci združujejo svoje delo, družbena sredstva in proizvodna sredstva kmetov z namenom doseganja večje tržne proizvodnje in produktivnosti dela.

— Zaradi boljše organizacije dela in izkoriščenosti proizvodnih sredstev lahko kmetje in delavci na območju TOK združujejo svoje delo in sredstva v proizvodnih skupnostih za posamezne vrste proizvodnje. Proizvodne skupnosti nastopajo pri programiranju proizvodnje in delitvi dohodka kot celota.

— Združeni kmetje in delavci sprejemajo letne, srednjeročne in dolgoročne proizvodne programe organizirane tržne proizvodnje.

— Za realizacijo sprejetih planskih obveznosti organizirane tržne proizvodnje so združeni kmetje in delavci dolžni združevati delo, družbena sredstva in vsa proizvodna sredstva kmetov. Za realizacijo sprejetih planskih obveznosti so združeni kmetje in delavci, v kolikor ne nastopi višja sila, materialno odgovorni.

— Zaradi boljše organizacije dela in večje produktivnosti lahko združeni kmetje združujejo svoja zemljišča v večje komplekse, na katerih uporabljajo enoten kolobar in druge enotne agrotehnične ukrepe, če pa se odločijo na tako združenih zemljiščih za skupno proizvodnjo, pripada lastnikom tako združenih zemljišč renta, ki se izplača iz do-

hodka, ustvarjenega v skupni proizvodnji in je odvisna od njegove višine.

— Na osnovi tega sporazuma sklepajo združeni kmetje in delavci posebne sporazume za posamezne vrste proizvodnje, s katerimi dogovorijo obseg proizvodnje, medsebojne proizvodne odnose ter delitev dohodka in riziko.

— Status člana delovne skupnosti z vsemi pravicami in dolžnostmi pridobijo s podpisom sporazuma o združevanju dela in sredstev delavci, kmetje in njihovi polnoletni družinski člani, katerim je delo na kmetiji oziroma združenem delu TOK edini vir dohodka.

— Na kmetiji, ki ima več članov delovne skupnosti TOK, lahko člani pooblastijo enega izmed njih, da jih polnopravno zastopa na zborskih delavcev skupnosti in podpisuje sporazume za posamezne vrste proizvodnje in druge listine materialnega značaja.

— Združeni kmetje jamčijo za obveznosti TOK omejeno subsidiarno, razen s kmetijskimi zemljišči in sicer do višine vrednosti njihovega dela združene proizvodnje v zadnjem koledarskem letu.

— S podpisom tega sporazuma vstopajo podpisniki v članstvo delovne skupnosti TOK kot enakopravni člani z vsemi pravicami in dolžnostmi z izjemo pravic iz delovnega razmerja, za člane kmete.

— K temu sporazumu imajo pravico pristopiti tudi drugi kmetje na območju TOK, če sprejmejo pogoje navedene v sporazumu. S tem soglašajo DS TOK, ki mora predhodno oceniti sposobnost kmetije za izpolnjevanje pogojev tega sporazuma.

O sprejemanju delavcev v delovno skupnost odloča DS TOK.

— Združeni kmet ali delavec preneha biti član delovne skupnosti z izstopom, izključitvijo ali s smrtjo. Z prenehanjem članstva ne prenehajo materialne obveznosti iz dotedanjega dela in sredstev, izvirajoč iz tega sporazuma in proizvodnje, ki je v teku in s posebnimi sporazumi dogovorjena. Te obveznosti veljajo tudi za pravne naslednike.

— Združeni kmet lahko vsak čas izstopi iz delovne skupnosti. Izstop mora sporočiti pismeno TOK. O odpovedi sklepa DS TOK. Z odpovedjo ne prenehajo obveznosti dogovorjene v letnem gospodarskem načrtu in posebnimi sporazumi. Izstopajoči član je materialno odgovoren za škodo, ki bi eventualno nastala z njegovim izstopom drugim članom delovne skupnosti TOK.

— Delavski svet TOK lahko izključi člana delovne skupnosti, če ta ne izpolnjuje:

- a) obveznosti iz tega sporazuma,
- b) letnega gospodarskega načrta,
- c) s posebnimi sporazumi dogovorjenih proizvodnih odnosov,
- d) ne izpolnjuje določil normativov aktov TOK in sklepov organov upravljanja TOK,
- e) če resneje škoduje koristim drugih članov delovne skupnosti TOK.

— Član mora biti o izključitvi pismeno obveščen. Izključen član ima v 30 dneh po sprejemu obvestila pravico pritožbe na zbor delovne skupnosti.

— Sklep delovne skupnosti je dokončen.

— Skupni prihodek TOK ustvarjajo združeni kmetje in delavci iz prodaje proizvodov

združenih kmetov ter kompenzacij in premij pridobljenih na tej osnovi.

— Dohodek TOK se ugotavlja tako, da se odbijejo materialni stroški, amortizacija in renta za uporabo zemljišča. Amortizacija se obračuna po enakih kriterijih za družbena in zasebna sredstva. Ob združevanju sredstev podpisnikov sporazuma se izvrši inventurni elaborat in po posebni komisiji ugotovi funkcionalno stanje posameznih sredstev za proizvodnjo in njihovo finančno vrednost.

— Združenim kmetom pripada del čistega dohodka TOK v sorazmerju s prispevkom, ki so ga s svojim osebnim delom in združenjem zemljišča ter drugih proizvodnih sredstev prispevali k ustvarjanju dohodka.

Izhajajoč iz dosedaj povedanega in izhajajoč iz funkcij, ki jih TOK dobivajo menimo, da bodo morale biti bodoče TOK ekonomsko večje kot so današnje ZE.

Proizvodna zmogljivost, zaokroženost in komunikacijska povezanost posameznih področij ponuja možnost organiziranja šestih TOK, pet v žalski občini in ene na področju celjske občine.

Posamezna TOK bi pokrivala tako od 2 do 4 KS. Na sedežih sedanjih ZE bi tudi v bodoče ostale izpostave hranilnice in posojilnice, strojni parki in skladišča repromateriala. Organizatorji proizvodnje pa bi se specializirali za posamezne panoge in tako pokrivali večja področja.

Če izhajamo iz predpostavke, da bi sporazum o organiziranju TOK podpisali vsi kmetje, ki imajo danes podpisane pogodbe o trajnem sodelovanju, bi tako posamezne TOK imele od 234—314 združenih kmetov.

Predvidevamo, da bi današnji ZE Vransko in Tabor, ki imata trenutno 234 trajnih kooperantov in sta v letu 1975 ustvarili 2,3 milijarde S-din celotnega dohodka, tvorili eno TOK (2 krajevni skupnosti).

ZE Braslovče in Polzela, ki imata 266 kooperantov, v letu 1975 pa sta ustvarili 4,2 milijarde S-din celotnega dohodka, bi tvorili drugo TOK (4 krajevne skupnosti).

ZE Prebold in Trnava bi se združili v naslednjo TOK, trenutno pa imata 244 trajnih kooperantov in v letu 1975 2,6 milijarde S-din celotnega dohodka (4 krajevne skupnosti).

ZE Šempeter in Gotovlje imata 314 trajnih kooperantov in v letu 1975 3,8 milijarde S-din celotnega dohodka in bi v bodoče sestavljali eno TOK (4 krajevne skupnosti).

ZE Petrovče ima 258 trajnih kooperantov in v letu 1975 2,6 milijarde S-din celotnega dohodka. Ta bi tudi v bodoče bila samostojna TOK (4 krajevne skupnosti).

Vse navedeno bo služilo kot predlog za javno razpravo o bodoči organiziranosti sedanje TOZD Kooperacija Žalec.

V občini Celje imamo trenutno 365 kooperantov, ki imajo podpisane pogodbe o trajnem sodelovanju (ZE Celje 139 kooperantov, ZE Vojnik 226 kooperantov). Enoti sta v letu 1975 ustvarili ca. 5,5 milijarde S-din. V prihodnje naj bi ti dve enoti predstavljali eno temeljno organizacijo kooperantov z dvema združnima enotama.

Vse navedeno služi za javno razpravo o bodoči organiziranosti sedanje temeljne organizacije združenega dela Kooperacija.

Uničite hmeljevino in koruznico

Po 4. členu zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci (Uradni list SRS, št. 36/65) morajo lastniki in uporabniki zemljišč, rastlin, prostorov za spravlanje in hrambo rastlinskih izdelkov izvajati potrebne ukrepe za varstvo rastlin.

Odlok o zatiranju koruzne vešče, ki ga je sprejela Skupščina občine Žalec in odlok izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije (objavljena v Uradnem listu SRS, št. 4/75) določata, da morajo pridelovalci koruze in hme-

lja, zaradi preprečitve širjenja in zaradi zatiranja koruzne vešče, kot gospodarsko škodljivih, vsako leto do 31. marca porabiti oziroma uničiti, pokrmiti, podorati, kompostirati ali sežgati koruznico in hmeljevino.

Nadzor nad izvajanjem določb odloka opravlja pristojna kmetijska inšpekcija.

Omenjeni zakon in ukrepi veljajo na območju vseh občin.

Kmetijska inšpekcija
Skupščine občine Žalec

KOMPLEKS PROIZVODNJE PRAŠIČEV

Za realizacijo prednostnih naložb Hmeza da so predstavniki TOZD Kmetijstva Žalec, TOZD Mesnine Celje, TOZD Kmetijstva Šmarje, TOZD Kooperacije Žalec, TOZD Mešalnice krmil Žalec, na seji 15. marca letos obravnavali osnutek samoupravnega sporazuma o združitvi sredstev za izgradnjo kompleksa proizvodnje prašičev — farme bekonov in reprodukcijske farme odstavljenec ter ureditev medsebojnih odnosov pri delitvi ustvarjenega dohodka.

Veliko pomanjkanje svinjskega mesa na tržišču zahteva učinkovit pristop k tej investiciji, saj bodo samo TOZD Mesnine predvidoma potrebovale v letu 1977 83.000 bekonov, predvidena kapaciteta farme pa bi bila

60.000 komadov in bi se zaradi tehnološkega obvladovanja proizvodnje gradila etapno.

Po sporazumu se TOZD Kmetijstvo Žalec kot nosilec investicije, oziroma nova TOZD prašičja farma, zavezuje oddajati vse proizvedene količine bekonov TOZD Mesninam Celje; vse potrebne količine odstavljenec — tekačev TOZD Kooperaciji Žalec in TOZD Kmetijstvo Šmarje v nadaljnje pitanje.

TOZD Mešalnica krmil se zavezuje proizvesti in dobaviti TOZD prašičji farmi dovoljno količino kvalitetno neoporečne krme za programirano proizvodnjo, TOZD prašičja farma pa se zavezuje to krmo prevzeti.

TOZD Kooperacija Žalec in TOZD Kmetijstvo Šmarje se zavezujeata vse vzrejene be-

kone in odstavljenec prevzetih na farmi prašičev oddajati TOZD Mesnine Celje.

Tudi po tem sporazumu naj bi temeljne organizacije združenega dela — podpisnice združevale sredstva po načelih skupnega vlaganja, skupnega prevzemanja odgovornosti in rizika za skupno poslovanje in po določilih zakona o združenem delu.

Obe naložbi, tako tovarna močnih krmil kot kompleks proizvodnje prašičev, sta med seboj tesno povezani in soodvisni, saj bo samo zadostna količina kvalitetno neoporečne krme omogočala pravilen razvoj farme prašičev.

Novi investiciji pomenita pomemben korak v razvoju Hmeza kot agroživilskega kompleksa in izpolnjevanju nalog, ki smo si jih zadali v samoupravnem sporazumu o osnovah srednjeročnega plana razvoja Hmeza za obdobje 1976—1980. Slavko Košenina

Izgradnja tovarne močnih krmil

Na podlagi srednjeročnega plana razvoja Hmeza za obdobje 1976—1980, so se TOZD Kmetijstvo Žalec, TOZD Kooperacija Žalec, TOZD Mesnine Celje, TOZD Mlekarna Celje, TOZD Kmetijstvo Šmarje, TOZD Kmetijstvo Radlje, TOZD Mešalnica krmil Žalec, sporazumele za sklenitev samoupravnega sporazuma o združitvi sredstev za izgradnjo tovarne močnih krmil s silosi in ureditev medsebojnih odnosov pri delitvi ustvarjenega dohodka.

Uresničujemo samoupravno združevanje dela in sredstev

Nadaljnji razvoj živinoreje zahteva bistveno večje količine močnih krmil, kot pa jih lahko nudi sedanja mešalnica. Zato je gradnja nove tovarne močnih krmil s kapaciteto 60.000 ton letne proizvodnje nujna, če hočemo zagotoviti dovolj kvalitetno neoporečno krmo za naše razširjene proizvodne kapacitete, za večjo proizvodnjo mesa v industrijskih pitališčih govedi in pri kooperantih za farmo prašičev, za večjo proizvodnjo brojlerjev, za večjo proizvodnjo mleka in za potrebe tržišča.

Temeljne organizacije združenega dela — podpisnice sporazuma združujejo sredstva po določilih zakona o združenem delu, po načelih skupnega vlaganja, skupnega prevzemanja odgovornosti in rizika za skupno poslovanje.

Delež posameznih podpisnic pri ustvarjanju skupnega dohodka se ugotavlja v sorazmerju z vloženi sredstvi in delom z ozirom na višino ustvarjenega skupnega dohodka.

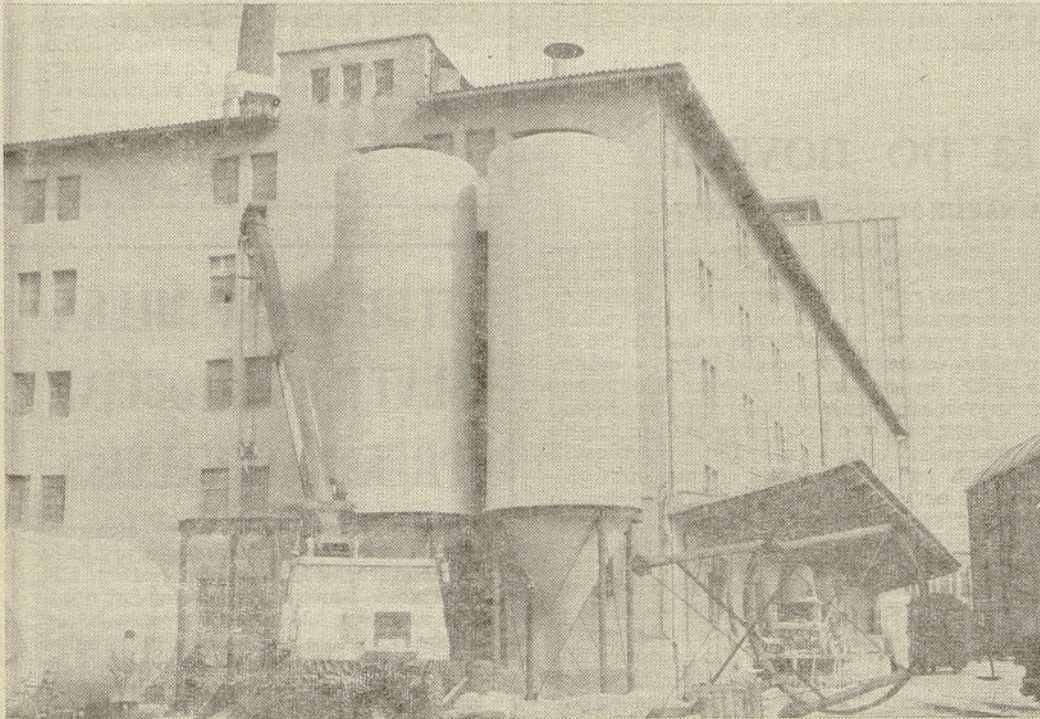
Za izgradnjo tovarne močnih krmil zagotavljajo podpisnice finančna sredstva iz lastnih in kreditnih sredstev in imajo v okviru udeležbe pri skupnem dohodku pravico do vrnitve vloženi sredstev po valorizirani vrednosti.

TOZD Mešalnica krmil kot nosilka investicije pa se zavezuje v prvi vrsti oskrbovati podpisnice sporazuma s potrebnimi količinami močnih krmil.

Za usklajeno delovanje ob izgradnji in za uspešno poslovanje po izgradnji skrbi poslovni odbor, v katerega izvoli vsaka podpisnica svojega predstavnika. Sporazum velja do vrnitve vloženi sredstev TOZD, ki so združila sredstva za izgradnjo tovarne močnih krmil.

Temeljne organizacije združenega dela — podpisnice bodo tako po poti samoupravnega sporazumevanja o združevanju sredstev ob skupnem prevzemanju odgovornosti in rizika omogočile izgradnjo tovarne močnih krmil in si s tem zagotovile lastni razvoj na področju živinoreje in razvoj Hmeza kot celote.

S. K.

TOZD Mešalnica krmil je s temile »velikani« kar čez noč spremenila svojo zunanost. »Ujeli« smo jo prav v urah montaže novih silosov.

Razoroženi - brez dokumentov

Delovna organizacija kot oblika združenega dela delovnih ljudi je samostojna in samoupravna organizacija z lastnostjo pravne osebe. Vsaka delovna organizacija, ne glede na dejavnost, s katero se ukvarja, je nosilka določenih pravic in obveznosti in kot nosilka teh obveznosti in pravic stopa v pravne odnose s tretjimi osebami — drugimi OZD in DPS. Ker je delovna organizacija samoupravna organizacija tudi znotraj, obstajajo tudi znotraj nje kakor tudi med delovnimi ljudmi v njej, določeni pravni odnosi v združenem delu.

Pravno poslovanje delovne organizacije so vsi posli, dejanja, ukrepi in naloge, ki jih opravljajo organi in posamezne službe delovne organizacije pri urejanju pravnih poslov.

Precejšen del pravnega poslovanja delovne organizacije se opravlja v pravnem oddelku. Ena nalog oddelka je zastopanje delovne organizacije in posameznih temeljnih organizacij pred sodišči, razsodišči in upravnimi organi. Za svoje uspešno delo pa delavci v oddelku potrebujejo čimbolj natančne informacije in dokumentacijo v zadevah, ki jih urejajo. Vezanost na zakonske in sodne roke obvezuje vse v oddelku, da svoje delo pravočasno opravijo. Vendar pa se marsikdaj zatakne. Kje? Najpogosteje prav tam, kjer bi človek najmanj pričakoval: v temeljni organizaciji združenega dela, katere interese pravni oddelek zastopa. Nezainteresiranost posameznikov v taki TOZD je pogosto vzrok, da dokumentacija in informacije, ki so nam potrebne za zastopanje njenih interesov, ne prispejo pravočasno v pravni oddelek. Končni rezultat je jasen: neuspeh ali samo delni uspeh v postopku. Najbolj glasne pripombe pa imajo nato prav tisti, ki niso izpolnili svojih delovnih obveznosti. Najbolj enostavno je naprtiti krivdo tistemu, ki je imel zadnji prste pri stvari. In kdo jih je imel v tem primeru, je jasno: pravni oddelek. Kljub našim pogostim opozorilom na nepravilnosti pa nekateri prav vztrajno, predvsem pa nekažnovani za takšno ravnanje, še naprej opravljajo svoje delo.

Kljub dogovorom in sklepom se temeljne organizacije, ko jim je potrebna strokovna pomoč delavcev pravnega oddelka, sorazmerno malo obračajo na nas. Toliko večja pa so njihova pričakovanja, ko je treba zastopati njihove interese pred sodiščem. Čarati pa tudi mi ne znamo kljub vsem paragrafom, ki so nam na razpolago.

Breda Zalesjak

Prva hlevska skupnost v Sloveniji

Priprave za ustanovitev prve hlevske skupnosti so trajale približno dve leti. Končno je prišlo do realizacije. Od treh potencialnih skupnosti se je izkristalizirala kot najbolj primerna le ena in sicer v Podkraju. Gre za združenje zemlje, dela in sredstev treh kooperantov. Ti trije so se domenili, da bodo skupaj zgradili hlev za 60 molznic, nabavali ustrezno mehanizacijo in kompletno čredo.

Pri tem odločilnem koraku je bil glavni argument: stari že dotrajani hlevi, ki ne ustrezajo tehnološkimi normativom.

Skupni hlevi pogojujejo naslednje prednosti:

- zmanjšanje investicijskih izdatkov na stojišče,
- povečanje produktivnosti dela,
- razbremenitev dela članov skupnosti v hlevu,

— s širšega družbenega vidika je gotovo pomembno tudi to, ker skupni hlevi zagotavljajo obstoj in razvoj živinorejske proizvodnje tudi v prihodnje.

Da bi ves sistem hlevske skupnosti deloval sinhronizirano, obstaja medsebojna pogodba, katero predpisuje tudi zakon o združenem delu.

Hlevsko skupnost tvorijo vsaj trije posestniki zemlje. Vsaka taka skupnost ima možnost najeti kredit pod naslednjimi pogoji:

- za objekte in opremo 20-letno odplačilo in 3-odstotna obrestna mera,
- za mehanizacijo 5-letno odplačilo in 3-odstotna obrestna mera,
- za plemensko čredo 6-letno odplačilo in 3-odstotna obrestna mera.

Skupnost je najela kredit za hlev, vso potrebno opremo, dva stolpna silosa s frezo,

prevetrovalno napravo, 60 komadov brejih telic, traktor 60 KM, motorno kosilnico, nakladalko 22 m³.

Novost v tehnologiji, ki se je poslužujemo v manjših hlevih je v tem, da bo v tem hlevu živina v prosti reji.

To je dvovrsten hlev brez plošče, ostrešje je iz žebeljanih nosilcev, sicer pa 49,80 m dolg in 11,90 m širok.

V hlevu je predvideno 60 stojišč ali 4 skupine po 15 krav molznic, 5 boksov za sesna teleta in 6 stojišč za teleta v boksu proste reje na betonskih rešetkah. Vsega skupaj je prostora za 71 glav goveje živine. Krave molznice so na kratkem stojišču in ležišču (prosta reja — ležalno krmilni boksi) dolžine 165 cm in širine 110 cm. V hlevu so še pomožni prostori: izmolzišče 3 x 2 ribja kost, strojnica, mlekarnica s hladilno napravo, krmilnica in sanitarni prostori. Ves pomožni del bo pokrit z betonsko ploščo in bo služil kot skladiščni prostor za voluminozno krmo.

Hlev, razen ležalno krmilnih boksov, je pokrit z betonskimi rešetkami s sistemom pretakanja gnojevke. Treba je poudariti, da je velika prednost tega hleva v načinu reje. Vsa dela v skupnem hlevu, vključno delo s teleti, bo opravil en sam delavec. Eventualna pomoč ostalih članov skupnosti bo potrebna le pri masovnih veterinarskih akcijah (tuberkulizacija, jemanje vzorcev krvi, itd.) in pri težjih telitvah.

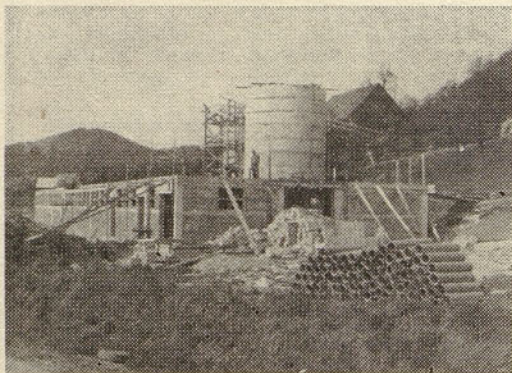
V hlevu bo 60 molznic, ki se bodo molzle v dveh skupinah. Temu številu živali je prilagojena velikost čakališča. Molža se bo začela s tem, da bo molzač prignal živali iz ene polovice hleva v čakališče, od koder bodo živali prihajale v molzišče. Po molži se bodo te živali zbirale v hodniku, ki teče vzdolž hleva. Ko bo pomolžena prva skupina, bo molzač prignal drugo polovico živali v čakališče in spustil na svoja mesta h krmljenju pomolženo skupino iz hodnika. Hodnik bo pustil odprt, tako da se bo druga skupina vračala v hlev h krmljenju brez čakanja v hodniku.

Zmogljivost tega hleva je kot že omenjeno 60 molznic, ob predlagani organizaciji dela (en delavec v hlevu) odgovarja zahteva po visoki produktivnosti dela. Samostojna enota 60 molznic je na zgornji meji zmogljivosti za enega zaposlenega.

Zamisel hleva in gradbena izvedba dopuščata možnost dogovarjanja.

Upamo in želimo, da bi ta skupnost kmalu polno zaživela in da bi se kmalu pokazali rezultati naporov.

Jože Hodnik

Izgradnja novega hleva v Podkraju napreduje. Že danes je slika drugačna, kot včeraj

Kmetom posojila po novem

PREDNOST SKUPNI HLEVI — KREDITI LE ZA NAKUP MANJSIH STROJEV

Pri kreditiranju kmetijstva in živilske industrije se obetajo nekatere spremembe. Tako je bilo rečeno na seji izvršnega odbora kmetijsko-živilske razvojne skupnosti, ko so razpravljali o predlogu samoupravnega sporazumevanja o kreditiranju naložb v kmetijstvo in živilsko industrijo v letih 1976 do 1980.

Kot največjo novost tega sporazuma, ki naj bi ga konec meseca podpisale poslovne banke, zveza hranilno-kreditnih služb, zveza vodnih skupnosti in kmetijska živilska razvojna skupnost, naj omenimo, da po novem kmetje ne bodo mogli najemati kreditov za gradnjo hlevov za prašiče in perutnino, razen, če gre za sovlaganja z organizatorjem proizvodnje. S kreditiranjem naj bi spodbujali predvsem proizvodne skupnosti oziroma skupno proizvodnjo v vinogradništvu, poljedelstvu, v govedoreji pri gradnji skupnih hlevov itn. Predlagali so, naj bi letošnje leto veljalo za prehodno obdobje, v katerem je še možno dajati kredite posameznim kme-

tom, če pridelovanja ni mogoče drugače organizirati. Kredite za gradnjo hlevov za govejo živino pa naj bi odobraval v primerih, če sta zagotovljena — na podlagi združitve dela in sredstev s kmetijsko organizacijo ali temeljno organizacijo kooperantov — delitev dohodka in skupno tveganje. Posamezno gradnjo hlevov naj bi izjemoma kreditirali le še letos, medtem ko bi v prihodnje gradili posamezne hleve le še v hribih, v ravninskih območjih pa le v posebej utemeljenih primerih. Sicer pa bodo imeli pri kreditiranju prednost skupni hlevski objekti, posamezni pa le, če jih bodo gradili zaradi zaokrožitve s skupno rastlinsko proizvodnjo.

V vinogradništvu naj bi letos kreditirali posamezno obnovo vinogradov le še na Krasu, kjer ni možnosti za skupne vinograde. Spremembe se obetajo tudi pri nakupu kmetijskih strojev. Kreditirali naj bi le še nakup manjših kmetijskih strojev, večje pa naj bi kmetje kupovali prek strojnih skupnosti.

Rajko Ocepek

Ali pri nas res ni novosti?

V naših novejših družbenopolitičnih dokumentih je dan velik poudarek tako pomembnemu področju kot je iznajdljivost in znanstvena dejavnost. To naj bi bila tudi nova oblika v primerjavi s kapitalističnim sistemom, ki naj bi bila učinkovitejša kot v državolastniških odnosih. Delavci v organizacijah združenega dela morajo biti osnovni nosilci tega napredka. Tudi v Hmežadu smo čutili potrebo po inovacijski dejavnosti in smo temu primerno prilagodili tudi interne akte.

Že v letu 1975 smo sprejeli pravilnik o izumih, tehničnih izboljšavah in koristnih predlogih, ki je bil objavljen tudi v našem glasilu »Hmeljar«.

Imenovana je bila komisija za inovacije z nalogo čimbolj realno presoditi koristnost prijav o izboljšavah v naših TOZD in ovrednotenja odškodnin po kriterijih zapisanih v pravilniku.

Dosedaj smo prejeli tri prijave:

—tehnično izboljšavo vzreje posrvi Šarenka, Borisa Skalina, ki je bila v našem časopisu že objavljena in je TOZD Kmetijstvo odškodnino zanj že odobrilo.

— Tehnično izboljšavo vzdolžne nosilne žice (»laufarjev«) v žičnicah, ki sta jo predlagala Jože Brežnik in Ciril Pšakar. Komisija ima prijavo v obdelavi in bo predlog odškodnine v kratkem izdelan.

— Tehnična izboljšava vzreje brojlerjev, ki sta jo pripravila Tone Vrabčič in Majda Šosterjeva. Tudi ta prijava je v zaključni fazi ocenitve.

Komisija je torej prejela tri prijave v obdobju dveh let delovanja.

Sprašujemo se, zakaj predlogov ni več? Ali v naši organizaciji res ni izboljšav? Morda izboljšave so, pa jih ne znamo prenesti na papir?

Morda jih vodilni in vodstveni delavci nočejo priznati kot del dodatnega prizadevanja?

Vse to so vprašanja, ki si jih postavljajo komisije in verjetno še kdo v podjetju.

Želeli bi, da bi vsak delavec na svojem delovnem mestu poleg rutinskega dela razmišljal še o tem, kako bi se dalo delovni postopek izboljšati, ali skrajšati delovne operacije. Pravilnik o inovacijah nam omogoča, da za taka prizadevanje prejmemo tudi primerno odškodnino.

Slavko Vošnjak
referent komisije za inovacije

TUDI ODKUP MLEKA ŠENTJURSKÉ OBČINE PREK RAČUNALNIKA

Prvega februarja je začel elektronsko-računski oddelček našega podjetja obračunavati odkup mleka tudi za KK Šentjur. S tem je prenehal ročni obračun za okrog 900 kmetov proizvajalcev mleka. Kmetom je podan večji pregled nad načinom obračuna, hkrati pa je tudi KK Šentjur omogočena podrobnejša analiza odkupa mleka.

Blagovnica Hmezad odprta sredi aprila 1977

Dela na »Blagovnici Hmezad« v Žalcu napredujejo skoraj po načrtu in bo objekt možno odpreti v sredini aprila. Kljub delni zakasnitvi, bo vseeno ta dokaj obsežen objekt končan v dobrih petih mesecih. To je razveseljivo, saj bo dobršen del sezone že služil svojemu namenu. Tudi stavba, po zamisli projektantke Košič-Sornove iz Projektivnega biroja Velenje, že dobiva svojo končno obliko in je arhitektonsko svojevrstna, njena zunanja obdelava pa je v zeleni Hmezadovi barvi. Dobri organizaciji izvajalca Gradisa, pa gre zasluga za sorazmerno kratek čas gradnje.

Tudi okolje nove blagovnice že kaže prijaznejši obraz. Delavci hitijo, kajti Notranji trgovini se mudi

Hmezadova temeljna organizacija združene dela Notranja trgovina bo s tem pridobila prepotreben objekt za opravljanje svoje dejavnosti. To je osrednji prostor, kjer bo stalna razstava in prodaja kmetijskih strojev, kmetijskega orodja, gradbenih materialov, rezervnih delov za kmetijske stroje in osebne automobile ter gum za kmetijske stroje in automobile. V prodaji bodo tudi instalacijski proizvodi, barve in laki za graditelje in obrtnike.

Zaradi razširjene mreže predstavništev po Jugoslaviji in naših širokih poslovnih vezi, prihaja v Zalec vedno več delegacij, poslovnih partnerjev in posameznikov, ki želijo spoznati našo celotno ponudbo. Ta jim do sedaj ni mogla biti reprezentirana, v novem objektu pa bo to možno. Do sedaj je bilo tudi težko najti TOZD notranjo trgovino — še po-

sebno tujcem. Še teže pa je bilo z razkazovanjem posameznih vrst blaga, ki je ležalo v več skladiščih, lociranih v različnih krajih. Temu je bil tudi vzrok ožji asortiman. Saj smo se omejili pri mehanizaciji, poleg lastnega programa (TOZD Strojna) v glavnem le na prodajo proizvajalcev Agrosa. To so nam kmetijske organizacije često očitale.

Z novo blagovnico in stalno razstavo pa bomo smotno razširili program in izboljšali ponudbo, tako kmetijskim organizacijam v grosističnem pomenu, kot kmetijskim proizvajalcem. Ti bodo lahko na enem mestu izbrali kar potrebujejo za ureditev svojega gospodarstva. Kmetijski proizvajalci bodo lahko na stalni razstavi odbrali zelene stroje, pri svoji temeljni zadrugi enoti ali zadrugi pa bodo imeli obračun in koristili kredite po znižani obrestni meri. Po istem načelu bodo lahko nabavljali opremo in gradbene materiale za gradnjo ali obnovo hlevov ali stanovanjskih hiš tudi delavci — individualni graditelji. Tak način poslovanja bo razbremenil marsikatero zadrugo ali temeljno zadrugo enoto odnosno njeno trgovino »Kmetijsko preskrbo« drage in nekompletirane zaloge. Kmetijske organizacije bodo v prihodnje dobile širši program opreme ali pa bodo usmerjale svoje proizvajalce-kooperante z naročilnicami na novo blagovnico, kjer bodo prejele opremo po grosistični ceni v smislu sklenjenega medsebojnega sporazuma.

V Blagovnico Hmezad vnašamo tudi posebno novost. Poleg stalne razstave bo še možnost odkupa stare kmetijske mehanizacije na račun nove. Uvedli bomo poslovanje določenega dne v tednu, ko bomo prevzemali stare traktorje in drugo opremo na račun nabave nove. Posebna komisija bo ovrednotila vrednost starega stroja v prisotnosti lastnika. Kmetovalec bo nato plačal ob nabavi novega stroja le razliko od ocenjene vrednosti npr. starega traktorja do vrednosti novega traktorja. Prav bi bilo, da bi temeljne zadrugne enote odnosno hranilne službe to razliko tudi kreditirale po znižani obrestni meri, če bodo strokovne službe ugotovile, da je po programu za združeno kmetijo nujen npr. težji traktor. Tako bi bile tudi v to obliko vključene temeljne zadrugne enote odnosno zadruga. Odkupljene stare stroje bomo strokovno popravili, če bo npr. pri traktorjih potrebno, bomo tudi opravili generalno popravilo ali zamenjali motor in dali za tak stroj tudi garancijo. S tem pa bomo omogočili

nakup cenenegega traktorja tistemu kmetovalcu, ki mu je visoka cena za nov traktor nedostopna ali pa ima manjše posestvo in želi imeti traktor, ki ne bo povsem izkoriščen.

Tudi nakupe rabljenih traktorjev predvsem za kmetovalce v hribovitih predelih, ki še niso specializirali proizvodnje in nimajo dovolj sredstev za nakup novega traktorja, so pa tržno usmerjeni, bi bilo potrebno kreditirati. O teh vprašanjih naj bi hranilnica zavzela določeno stališče. To je nov problem, vendar bo z zgoraj opisanim načinom poslovanja odprl možnost nakupa marsikateremu kmetovalcu v hribovitih predelih, ki se še ni mogel opremiti s traktorjem, pa ga nujno potrebuje.

V blagovnici bo moč dobiti rezervne dele za traktorje Ferguson, Deutz, Zetor, Ursus, Univerzal in v prihodnje tudi za traktor Fiat, katerega je začela proizvajati Železarna Store. Rezervni deli bodo tudi za razne kosilnice, škroplilnice, motorne žage in nekatere priključne stroje. S tem bo omogočen nakup rezervnih delov v Žalcu, kar bo posebno koristno za kmetovalce iz Savinjske doline, ki so morali te iskati do sedaj v Celju ali celo v Ljubljani. Na zalogi bo tudi program rezervnih delov za osebna vozila znamk: Fiat 750, Zastavo 101 in Fiat 1300, po končni proučitvi pa morda tudi še za kakšno drugo osebno vozilo. Za vsa vozila pa bo na voljo široka izbira gum.

Pri prodaji bomo nudili tudi strokovne nasvete. Tako bo prodajalec-svetovalac svetoval ob nakupu posameznih proizvodov različnih proizvajalcev, predstavil lastnosti proizvodov itd. Prav tako bo prodajalec-svetovalac na osnovi načrta določil količino in vrsto posameznega blaga, kar bo kupcu omogočilo prihranek pri strošku in uspeh pri delu.

V Blagovnici Hmezad bomo nudili tudi potrošniške kredite po običajnih pogojih. Posebej bo poslopje v blagovnici urejeno za oskrbo obrtnikov. Tudi lastna hranilnica in posojilnica bo obratovala v Blagovnici Hmezad. To bo posebno ugodno, ker bo lahko marsikateri vlagatelj vložil ali pa dvigal denar v Žalcu, ko bo opravljal nakupe ali imel druga opravila. To je posebnega pomena, ker bo Blagovnica Hmezad odprta tudi popoldne (nonstop) in ob sobotah dopoldne.

Kolektiv temeljne organizacije združenega dela notranja trgovina se priporoča in vas vabi po otvoritvi na ogled razstave in nakup v Blagovnici Hmezad v Žalcu. Ivan Debelak

Zamenjava voznških dovoljenj

V zveznem uradnem listu št. 13/75 je objavljen pravilnik o obrazcu voznškega dovoljenja, ki se uporablja od 1. 1. 1976 dalje. Dosedanja voznška dovoljenja prenehajo veljati 31. 12. 1980.

Zaradi tega je oddelek za notranje zadeve Skupščine občine Zalec pričel od 15. januarja 1977 dalje postopoma zamenjevati voznška dovoljenja.

Zamenjava voznških dovoljenj bo ob prvem podaljšanju veljavnosti voznškega dovoljenja.

Zahtevek za podaljšanje veljavnosti voznškega dovoljenja vložijo vozniki na predpisanim obrazcu, ki ga dvigne v sprejemni pisarni Skupščine občine Zalec.

Vloga mora biti kolkovana v znesku 10 dinarjev (koleki). Ob podaljšanju veljavnosti voznškega dovoljenja mora voznik priložiti tudi dve fotografiji v velikosti 35 x 45 mm, ki ne smejo biti starejše od 6 mesecev. Slike morajo prikazati dejansko podobo voznika, zato priporočamo, da se slikajo pri poklicnih fotografih, ker bodo le tako slike kvalitetne in bodo ustrezale zahtevam predpisov. Slike narejene v avtomatih niso primerne in jih bomo zavrnil.

Predlagamo voznikom, da vlagajo zahteve za podaljšanje veljavnosti vsaj 30 dni pred potekom veljavnosti voznškega dovoljenja. V tem času bo lahko upravni organ uredil vse potrebno za izdajo novega voznškega dovoljenja. S tem, ko bo vloga pravočasno vložena, bo odpadlo vsako neupravičeno negodovanje.

Oddelek za notranje zadeve
Skupščine občine Zalec

 hmeljar

Sejmi kmetijske mehanizacije so že kar utečen del prodaje, odslej pa bodo le »podaljšana roka« blagovnice Hmezad

Kako smo se pripravili za izvoz polžev in gozdnih sadežev

Z rezultati odkupa oziroma zbiranja polžev in gozdnih sadežev v minulem letu nismo niti najmanj zadovoljni. Nekaj nam je k tem neuspehom pripomoglo neodgovarjajoče vreme v časi sezone, nekaj pa tudi to, da smo se na samo sezono premalo pripravili. Omeniti moram, da smo zbirno mrežo na novo organizirali pravzaprav tik pred sezono in nismo bili kos konkurenci, ki je prišla na odkup dobro pripravljena.

Nekaj več uspeha smo imeli z zbiranjem polžev, ki prične že sredi aprila in traja akcija po navadi do prvega junija. Zbrali smo si

cer velike količine, vendar po v nobenem primeru ne smemo biti zadovoljni niti s prevzemom polžev samih, niti z organizacijo izvoza kot takega. Ne bi smeli trditi, da smo s to dejavnostjo imeli izgubo, lahko bi pa z druganim pristopom imeli tudi boljši rezultat.

Kar pa se zbiranja oziroma odkupa borovnic tiče, pa je bilo preteklo leto precej slabo, saj borovnic v večjih količinah praktično ni bilo, vseeno smo jih nekaj odkupili. Omeniti moramo, da so bili pri tem odkupu ogromni stroški, kajti prevoz mora biti organiziran, pa naj bodo količine velike ali majhne. Dosti več

je bilo prodanega črnega ribeza, vendar brez odgovarjajočega finančnega rezultata.

Pri zbiranju svežih gob in lisičkah nam je vreme zagodlo tako kot še nikoli. Tega blaga skorajda nismo nič odkupili, čeprav smo planirali velike količine. Malo je krivo temu tudi to, da smo razširjali mrežo prav v časi sezone in še nismo bili v stanju odkupiti oziroma prevzeti večjih količin. Trditi si upam, da smo se za to akcijo pričeli prepozno pripravljati, v samo akcijo smo pa šli s premajhno zagnanostjo.

Nekaj več smo sicer napravili pri odkupu jesenskega podleska in suhih gob. Količinsko sicer to ni predstavljalo mnogo, finančni učinek pa je bil kar zadovoljiv.

Po lanskem slabšem uspehu glede prodaje teh artiklov smo se za letošnje leto drugače organizirali oziroma pripravili. Najprej smo

Gradbeništvo pred referendumom

8. februarja je bil v Preboldu razgovor med predstavniki občinske skupščine Zalec, družbenopolitičnimi organizacijami občine Zalec, predstavniki delovne organizacije GIP Ingrad Celje, Hmezad Zalec in predstavniki naše temeljne organizacije združenega dela Gradbeništva Zalec. Na tem razgovoru je bila med drugim obravnavana programska usmeritev delovne organizacije GIP Ingrad Celje in je med ostalim stekla beseda tudi o položaju TOZD Gradbeništva Zalec.

Osnovna ugotovitev je bila, da TOZD Gradbeništvo v prihodnje v sestavi delovne organizacije Hmezad ne bo mogla dosegati zadovoljivih poslovnih rezultatov, ker nima pogojev, da se razvija v tehnično razvito gradbeno enoto. Bila je poudarjena osnovna nloga Hmezada, v čigar okvir seveda ne sodi razvijanje gradbeništva, zato pa naj bi to v povezavi z Ingradom našlo svoj uspešnejši življenjski prostor. Na osnovi takega stališča je bilo dano priporočilo, da se med delovnimi organizacijama GIP Ingrad Celje in TOZD Gradbeništvo prično razgovori o prihodnjem sedelovanju med obema organizacijama. Pri teh razgovorih so bile obravnavane tri oblike možnega sodelovanja in sicer: sklenitev dogovora o poslovnem in tehničnem sodelovanju, vključitev v delovno organizacijo GIP Ingrad Celje kot samostojna TOZD aila pa popolna spojitev s TOZD Gradbeno operativno, ki jo delovna organizacija GIP Ingrad Celje že ima ustanovljeno na območju občine Zalec.

Zaključek razgovorov je bil tak, da se TOZD Gradbeništvo izloči iz delovne organizacije Hmezad Zalec in združi z delovno organizacijo GIP Ingrad Celje s statusom TOZD. Takšna oblika bi najbolj ustrezala z

ozirom na to, ker naj bi se Gradbeništvo tudi v prihodnje ukvarjalo z izvajanjem vzdrževalnih del v občini Zalec in tudi vnaprej zadovoljevalo potrebe delovne organizacije Hmezad. V ta namen bi Gradbeništvo obdržalo tudi pomožne obrate kot so: betonarna, žaga, pečarstvo in steklarstvo, kar vse služi krajevnim potrebam.

Ko je bila na zboru delavcev 10. marca letos obrazložena analiza pogojev za izločitev TOZD Gradbeništva iz sestava delovne organizacije Hmezad Zalec ter združitve v delovno organizacijo GIP Ingrad Celje s statusom TOZD, so navzoči delavci ugotovili, da so pogoji za navedene spremembe in sprejeli naslednje sklepe:

Začne se postopek za izločitev iz delovne organizacije Hmezad in združitve v delovno organizacijo GIP Ingrad Celje.

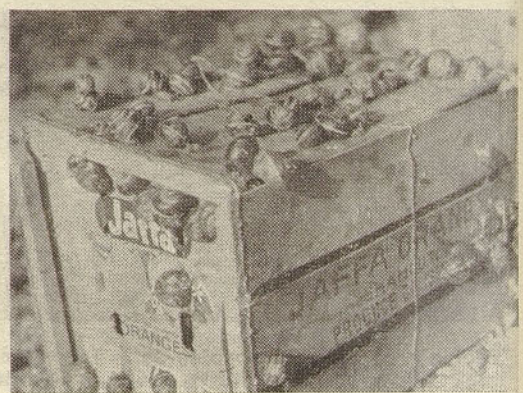
Delavski svet TOZD Gradbeništva naj razpiše referendum.

Po izvedenem referendumu mora zbor delavcev odločiti o organiziranosti dosedanje TOZD Gradbeništva Zalec.

15. marca je delavski svet TOZD Gradbeništva že razpisal referendum za 30. marec 1977. S tem naj kolektiv TOZD Gradbeništva odloči o izločitvi iz delovne organizacije Hmezad Zalec in združitvi z delovno organizacijo GIP Ingrad Celje.

V primeru, če se bodo delavci z večino glasov izrekli za izločitev iz delovne organizacije Hmezad in za združitve z delovno organizacijo GIP Ingrad Celje, bomo najpozneje v roku osem dni poslali sklep vsem temeljnim organizacijam v delovni organizaciji Hmezad in TOZD V GIP Ingrad Celje.

Ivan Mikek

Takole so nam jo polži pred leti »pobrisali«

v okviru TOZD Notranja trgovina organizirali poslovno enoto »Kmetijski pridelki in gozdni sadeži«, ki jo vodi Polde Janežič. Vse zbrane količine bomo koncentrirali na zbirni postaji v Trgovišču, kjer bo blago pripravljeno za izvoz. Tudi glede izvoza tega blaga smo se v letošnjem letu malo bolj potrudili. Poleg domače TOZD Export-Import, smo vključili v prodajo na tuja tržišča še druge organizacije, vendar nam bo lahko druga organizacija izvažala blago le pod pogojem, če nam bo nudila bistveno boljše pogoje od našega TOZD export-import.

Zavedati se moramo, da je naša konkurenca tesneje povezana z izvozom in tako lažje konkurira na domačem tržišču.

Naša temeljna organizacija NT mora najti vse možne variante, da bo bolje plasirala blago na inozemska tržišča, saj bomo s tem lahko šli vstric z že omenjeno konkurenco. Pri prodaji na inozemska tržišča je potrebno najti vse možne vezeve izvoza z uvozom, poskušati naše blago vključiti v sejemske aranžmane itd. itd. Na ta način bomo skušali doseči tako ceno, da bomo lahko na jugoslovanskem tržišču kupili čim več blaga v izvozu pa dosegli čimboljše učinke.

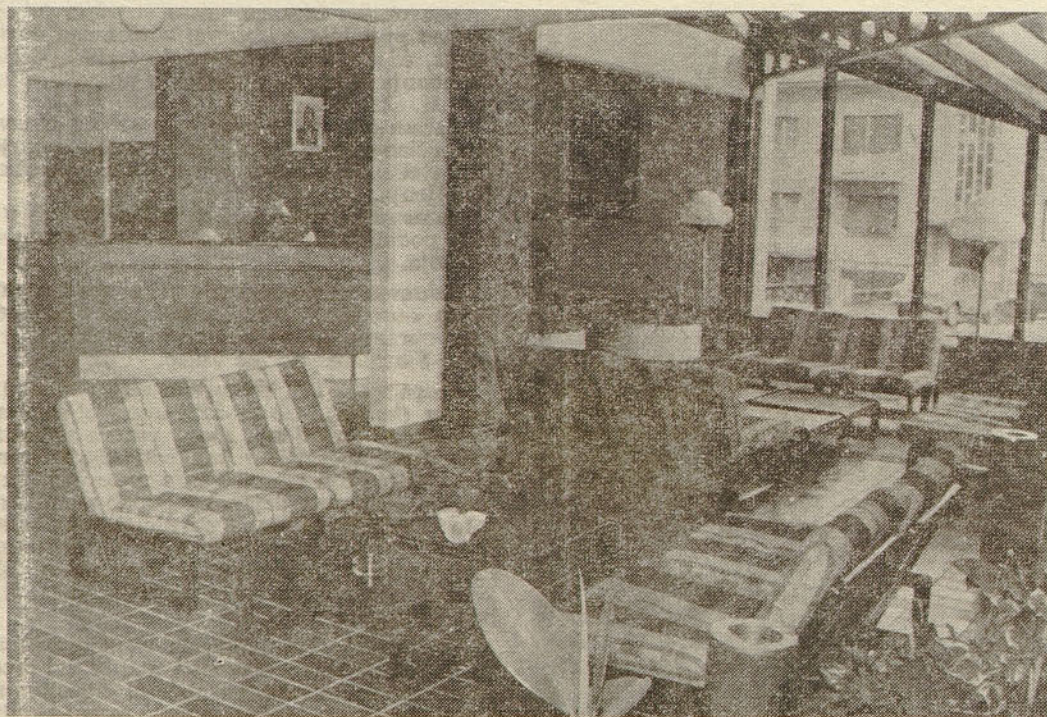
Za letošnjo sezono smo prevzeli nekaj novih ljudi za dejavnost odkupa, razširili smo odkupno mrežo in predvidevamo, da bomo kos zelo zahtevnemu planu, ki smo si ga začrtali v začetku leta.

Vodja odkupne postaje v Trgovišču Franc Cvetko si s svojo posadko prizadeva, da bi bil odkup v letošnjem letu bolj uspešen. Prav z njegovo pomočjo smo razširili odkupno mrežo po Jugoslaviji in smelo trdim, da uspeh ne sme izostati.

V samo akcijo moramo iti dobro pripravljene in prepričani smo, da bomo uspeli.

Ker so sezone za odkup posameznih artiklov zelo kratke, se je treba za posamezne poslovne ukrepe sproti odločati, izvoznik mora biti pa tako organiziran, da nas bo s svojimi svežimi informacijami usmerjal, oziroma dal najboljše sugestije za posamezne odločitve. Ko nastopi sezona ni dosti časa za pregovarjanje, temveč je potrebno ukrepati hitro in uspešno. Prav tako se moramo zavedati, da je to trgovanje z živim blagom, ki je izpostavljeno številnim zunanjim vplivom.

Jože Rojnik

Hotel Prebold TOZD Gostinstvo bo v teh dneh nudil tudi rekreacijo — kegjišče bo končno odprto. TOZD Gradbeništvo se te dni odloča za združeno delo z gradbeniki, njihovo delo pa hotelu pa ostaja spomin na skup e dni

PK SOMBOR IN HMEZAD

POSLOVNO-TEHNIČNO SODELOVANJE IN MOŽNOSTI DOLGOROČNEGA POVEZOVANJA NA PRINCIPU ZDRUŽEVANJA DELA IN SREDSTEV NA ŠIRSEM JUGOSLOVANSKEM PROSTORU

Po srednjeročnem programu razvoja naše delovne organizacije je predvidena izgradnja novih kapacitet v proizvodnji in predelavi, kot je mešalnica krmil, svinjska farma in mlekarne. Za te nove zmogljivosti in potrebe tržišča je potrebno zagotoviti surovinsko osnovo iz drugih področij za tiste dejavnosti, za katere teh nimamo. V zvezi s tem smo vzpostavili prvi stik s PK Sombor iz Sombora že ob koncu preteklega leta, vendar je do širših pogovorov o sodelovanju prišlo šele v začetku marca letos. Na tem razgovoru, ki so se ga udeležili vodilni delavci PK Sombor z generalnim direktorjem Ostojem Radišičem na čelu in vodilnimi delavci Hmezada, so bile postavljene smernice in načela, po katerih je potrebno nadaljevati z delom in precizirati nadaljnje sodelovanje med temeljnimi organizacijami obeh delovnih organizacij.

Pri teh razgovorih je bilo postavljeno načelo, da mora nadaljnje sodelovanje temeljiti na dolgoročni zasnovi, imeti mora višjo obliko in ne sme ostati na klasični kupoprodaji. Potrebno pa je pregledati vse možnosti širšega sodelovanja za vsa področja, tako primarne proizvodnje, predelave in drugih dejavnosti. Ugotovili smo, da imamo več možnosti povezav v različnih smereh. Potrebe našega tržišča po nekaterih vrstah mesa, predvsem svinjskega, stalno naraščajo, tako v prodaji svežega mesa kakor v tovrstnih mesnih izdelkih. Če hočemo te potrebe zadovoljevati, je potrebno zagotoviti surovinsko osnovo. To pa lahko rešujemo samo tako, da se dolgoročno povežemo na tistem področju, kjer taka zagotovitev o dobavi obstaja.

»PK Sombor« Sombor je delovna organizacija s celotnim prihodkom 3,5 milijarde din in ima 5.600 zaposlenih. V svojem sestavu ima 30 TOZD, te pa se delijo na primarne kmetijske TOZD in predelovalne TOZD. Lastno proizvodnjo ima organizirano na površini 44.000 ha, v kooperacijski proizvodnji pa ima 60.000 ha površine. Prideluje v glavnem pšenico, koruzo, sojo, sončnice, sladkorno repo in vrtnine. Od živinorejske proizvodnje ima najbolj razvito prašičerejo, gradi novo farmo s kapaciteto 30.000 prašičev, ki bo vseljiva v maju letos. Od predelovalnih obratov ima v svojem sestavu klavnico, mešalnico krmil, mlekarne, tovarno olja, mline, hladilnico in gostinstvo.

PK Sombor, veliki proizvajalec v tej proizvodnji, nam takšno zagotovitev tudi daje. Dogovorili smo se, da že v letošnjem letu bistveno povečamo nabavo svinjskih polovic, živih prašičev in nabavo odojkov za poskusno nadaljnje pitanje. V naslednjih letih pa lahko te odnose bistveno razširimo tako pri dodatnem pitanju za naše potrebe kakor tudi pri načrtni vzreji odojkov za naše prihodnje potrebe. Med obema klavnicama in predelavo je dogovor o medsebojnem sodelovanju in dopolnjevanju z asortimanom za potrebe tržišča na obeh področjih. Usklajuje se tudi proizvodni program in je tako možno dopolnjevanje v asortimanu.

Sodelovanje na področju proizvodnje in predelave mleka je možno zato, ker se programi obeh mlekarne dopolnjujejo in lahko dopolnimo naš program tako, da nam mlekarne Sombor zagotovi manjkajoče količine trdih in mehkih sirov. V nadaljevanju začetih pogovorov morata obe strani na ravni TOZD podrobno analizirati realne možnosti obsejstranskega sodelovanja, ugotoviti skupne interese in možnosti uskladitve po proizvodnih programih.

Z ozirom na to, da je pred nami izgradnja silosov in izgradnja nove mešalnice, je za to dejavnost potrebno zagotoviti zadostne količine surovine, predvsem koruze. Zaradi tega je bilo na teh pogovorih izrecno postavljeno načelo, da se želimo trdneje in trajnejše povezati s PK Sombor, vendar le na osnovi dolgoročnega sodelovanja po načelu združevanja dela in sredstev. Naše potrebe po tej vrsti blaga je PK Sombor pripravljen zadovoljiti, vendar bo treba to podrobno opredeliti in uskladiti vse interese. Pri tem je še ostalo nerešeno vprašanje, ki pa je bistvenega pomena, to je sovlaganje v nakup in pripravo novih zemljiških površin na področju Sombora, ki bi nam dajale nove osnove

in večjo, trdnejšo in trajnejšo možnost povezovanja.

Možnosti sodelovanja pa s tem niso izčrpane in je odprtih še nekaj vprašanj, o katerih se bomo morali dogovoriti na naših prihodnjih razgovorih. Ostalo je nedorečeno sodelovanje, ki zadeva plasman kmetijske mehanizacije, nakup semenskega blaga ipd.

Dogovor med obema partnerjema, to je PK Sombor in Hmezadom je bil sklenjen s tem, da se na nivoju TOZD vse možnosti sodelovanja podrobno opredelijo in dogovorijo in da na osnovi teh zaključkov pričnemo s pripravo za podpis samoupravnega sporazuma o dolgoročnem sodelovanju med PK Sombor in Hmezadom. Franc Mežnar

ROJSTVO OBRATNE AMBULANTE JE REZULTAT NUJE IN HUMANIZMA

Pod tem naslovom smo lani v januarju številki Hmeljarja objavili članek o ustanovitvi obratne ambulante v Žalcu in Celju za potrebe naših delavcev. Za to smo se odločili predvsem zato, ker smo ugotavljali izredno visoko stopnjo absenzizma na eni strani ter želja, da v pojem zdravje združimo popolno telesno, kakor psihofizično zdravje ter socialno oskrbljenost v celovito odsotnost bolezni.

Ob letu ordinacije obratnih ambulant ugotavljamo, da kritike in rezultati oziroma uspehi zdravstvene službe dokazujejo, da so bila prizadevanja zdravstvene službe pretežno usmerjena v kurativno dejavnost v cilju zmanjševanja občutnega absenzizma.

Zaradi bolezni izgubljenost:

V letu	Štev. pri-merov	Štev. delov. dni	Štev. delav-cev
1970	2.188	26.067	108
1971	2.449	28.006	192
1972	2.204	27.317	103
1973	3.067	28.912	193
1974	2.932	43.602	165
1975	3.042	45.310	189
1976	3.002	45.215	185

Iz preglednice je razvidno, da prizadevanja niso rodila pričakovanega uspeha. Menimo, da se bo morala primarna dejavnost obratnih ambulant in sploh zdravstvena služba nagibati v ambulantno-poliklinični in dispanzerski tip ambulante, zlasti še, če povzamemo vsebino zakona o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe v SR Sloveniji, ki poudarja preventivno dejavnost obratne ambulante. Obratne ambulante so namenjene predvsem kolektivnemu zdravstvenemu varstvu, zaradi tega naj bi opravljale neločljivo preventivno in kurativno zdravstveno varstvo. Kurativno delo ne bi smelo biti na škodo preventivnega.

Obratne ambulante bi morale v preventivi skrbeti za prilagoditev človeka delu in dela človeku, s čimer bi utrjevali zdravje delavcev in pomagali TOZD pri boljši organizaciji dela in pri večanju storilnosti. Zato bi morali zdravstveni delavci obratnih ambulant poznati tehnološke procese, organizacijo dela, telesne in druge obremenitve dela na posameznih delovnih mestih, ki utegnejo škodljivo vplivati na zdravje delavcev in na njihovo delovno sposobnost. Obratne ambulante ne bi smele biti preobremenjene. Obratni zdravnik bi lahko uspešno zadovoljeval zahteve obratnega zdravstvenega varstva, če bi se delo omejevalo na 1.000 delavcev.

Najbolj očitne naloge pri izvajanju aktivnega zdravstvenega varstva delavcev na delovnem mestu, v katere naj bi se vključevali obratni zdravniki, bi bile:

1. Sodelovanje pri študiju dela (oblikovanje dela, študij časa, vrednotenje dela, pro-

učevanje dela itd.). Izhajamo iz mnenja, da se da vsako delo še bolje opraviti kot do sedaj, če ga uredimo razumno, zlasti sedaj ko prehajamo k nagrajevanju po delu.

2. Analiza delovnega mesta (kjer v ekipnem delu sodelujejo: obratni zdravnik — specialist za medicino dela — organizator, tehnolog, varnostnik, psiholog, ekonomist pa tudi pravnik s področja medsebojnih razmerij delavcev) itd.

O analizah delovnega mesta v širšem in ožjem smislu bomo spregovorili kdaj pozneje.

O delu obratne ambulante bi ta morala vsako četrtoletje poročati posameznim temeljnim organizacijam. Poročilo bi moralo obsegi poleg analize zdravstvenega stanja tudi gibanje poklicnih bolezni, poškodb pri delu, navedbe o zdravstveni škodljivosti v zvezi z delom ter predloge za izboljšanje zdravstvenega varstva delavcev.

Tako pa je upravičen očitek, da se obratne ambulante še vedno ukvarjajo le z zdravljenjem, za preventivno dejavnost pa nimajo časa odnosno ne čutijo potrebe. Sicer pa naše obratne ambulante ne delujejo v sklopu dejavnosti medicine dela, niti v njih ne ordinirajo zato potrebni obratni zdravniki s potrebno specializacijo medicine dela.

Da bi ta kritika odpadla, bi morale zdravstvene organizacije poskrbeti za zadovoljitev minimalnih in osnovnih pogojev za ureditev in delo obratnih ambulant, da bi v tej ambulanti delal vsaj en zdravnik specialist s polnim delovnim časom na določeno število delavcev itd., v kar bi bilo vključeno tudi preventivno delo.

Prosta izbira zdravnika in kontrola bolezenskega staža

S prosto izbiro zdravnika naše obratne ambulante niso imele večjih težav, sicer pa tudi zdravniki v njih niso bili načeloma proti prosti izbiri zdravnika, saj se tako najbolje uredijo tisti primeri, ko delavec nima zupanja v obratnega zdravnika. To sicer ni problem, demokratično in človeško je, da prepuščamo delavcem izbiro zdravnika in zdravstvenega zavoda vsaj tako dolgo, dokler se obratne ambulante, če jih že tako imenujemo, ukvarjajo zgolj s kurativnim delom.

Drugo pa je vprašanje priznavanja bolezenskega staleža. Nesporno je, da mora biti obratni zdravnik oziroma obratna ambulanta obveščena o vsaki odsotnosti zaradi absenzizma in da mora gibanje bolezenskega staleža z vso odgovornostjo spremljati in imeti tudi možnost, da o staležu da svoje mnenje, če se delavec zdravi v drugem zdravstvenem zavodu. Sicer pa v nasprotnih primerih tudi odgovorni delavci v TOZD temu pomenu niso posvečali večje pozornosti.

Delavci pričakujemo od obratne ambulante predvsem to, da nam bo zdravniška pomoč ob boleznih in poškodbah čim bolj blizu, dostopna in strokovna. S tem bi tudi utemeljevali izdatke, ki jih namenimo preventivni zdravstvenemu varstvu. IZ

Ekonomsko dohodkovni odnosi in

DOHODEK IN PRIHODEK KOT EKONOMSKA KATEGORIJA V INTERNEM IN EKSTERNEM POSLOVANJU

Opredelitev dohodka TOZD kot družbenega dohodka (po ustavi in zakonu o združenem delu), je bistven napredek in dejanska možnost za učinkovito in dejansko uveljavitev družbenega značaja lastnine ter za višjo stopnjo integriranega učinkovito delujočega združenega dela. Brez pravih dohodkovnih odnosov se sleherni napor za koncentracijo sredstev v združenem delu, kot neovrgljivi aksiom razvoja, prej ali slej odrazi kot konflikt med težnjami po centralizaciji na eni strani in nasprotovanjem tej centralizaciji s strani TOZD. Ta naloga pa zahteva temeljit in ustvarjalen pristop ter temeljito poglobljanje v probleme. Prav tako je potrebno reševanje teh nalog, kadar so ti odnosi zasnovani na skupnem prihodku v fazni proizvodnji. Ti odnosi morajo biti opredeljeni konkretno in prepričljivo, funkcionirati pa morajo kot učinkovit samoupravni mehanizem, ki vedno zagotavlja delavcu neposredne odločitve.

Tesna povezanost posameznih dohodkovnih odnosov pa pogojuje samoupravna organiziranost združenega dela. Iz tega sledi, da se družbeno ekonomski odnosi (dohodkovni odnosi) ne morejo ločevati od samoupravne organiziranosti združenega dela. Pri tem pa moramo postaviti vsebinske elemente dohodka in kriterije delitve po vloženem živem delu, minulem delu in sredstvih. Tako vsebina odnosov mora izhajati iz sedanjosti, na katero moramo graditi naša prizadevanja v naslednjih smereh:

— Z vidika preteklosti oceniti položaj temeljne organizacije, njeno opremljenost, sredstva, vire sredstev ter obveznosti iz minulega dela.

— Na osnovi srednjeročnega programa je potrebno izdelati normative poslovnega procesa, razpored odnosno zaporednost uporabe akumulacije za izvedbo posameznih investicijskih projektov. Pri tem pa moramo opredeliti dohodkovnost in rizik.

— Treba je izdelati program prehoda iz kreditnih odnosov na prilagojene oblike dohodkovnih odnosov pri ustvarjanju dohodka v okviru skupnega dohodka.

— Opredeliti odnose v interni in eksterni realizaciji med posameznimi TOZD na osnovi internih ali eksternih cen ter udeležbo odnosno riziko pri formiranju skupnega prihodka in delež celotnega prihodka pri tem.

Postaviti je potrebno merila z ozirom na delitev in razporejanje dohodka med posameznimi TOZD v okviru iste delovne organizacije in izven nje. Ta merila morajo dati izhodišča za delitev, ki naj bi bila enotna, morajo pa zagotoviti nagrajevanje po vloženem delu, večjo produktivnost in zmanjšanje materialnih in drugih poslovnih stroškov.

Če proučujemo navedene usmeritve in jih skušamo prilagoditi in uporabiti v praksi, naletimo na dve vrsti tržišča, to je eksterno in interno. Odnosi na internem in eksternem tržišču so dokaj različni. Zato menim, da je potrebno iz vidika ustvarjanja skupnega dohodka in skupnega prihodka to obravnavati ločeno.

Osnovni elementi delovanja internega tržišča po ustavi in zakonu o združenem delu se odražajo v naslednjem:

— TOZD ne more direktno delovati na trgu, kakor tudi ne v procesu proizvodnje, temveč mora združiti svoje delo in sredstva in ustvariti take odnose, ki so merljivi na tržišču, tako da se lahko na osnovi skupnega dela formira skupni prihodek odnosno skupni dohodek.

— Kadar je TOZD tehnološko in ekonomsko povezana z drugo OZD in je njena poveza ne samo na planiranju in razvoju, temveč tudi v celotnem poslovanju.

— TOZD proizvaja v internem tržišču vedno za znanega kupca. Te proizvode koristijo ostale OZD, ki so udeležene v celotnem procesu proizvodnje in se samo TOZD pojavljajo kot vez med internim in eksternim tržiščem.

— V internem tržišču je potrebno opredeliti skupne posle in izdelati skupno orientacijo in enotni nastop na eksternem tržišču.

Opredelitev internega tržišča je pomembna predvsem zaradi tega, ker predstavlja interna realizacija znatni del v skupni realizaciji. Pri tej realizaciji in opredelitvi skupnega prihodka ali dohodka moramo zagotoviti enotnost kriterijev ustvarjanja in delitve.

OBLIKA IN DELITEV SKUPNEGA DOHODKA

Skupni dohodek kot kategorija nam predstavlja pridobljeni dohodek kot rezultat širših družbenih prizadevanj in pri ustvaritvi ne sodelujejo le delavci ene TOZD, temveč je to rezultat dela celotne verige udeležencev in se tu srečujemo praktično z neomejenim številom povezav in interesov. Tako je celotni dohodek TOZD rezultat povezave in efekta ostalih udeležencev reprodukcijskega procesa v enem segmentu. Celotni dohodek TOZD pa se na eni strani formira iz skupnega prihodka, celotnega prihodka in udeležbe na skupnem dohodku vseh udeležencev povezanih v celoto na podlagi samoupravnega sporazuma.

Z ozirom na to, da obstajajo razne oblike združevanja dela in sredstev, se zaradi tega pojavlja tudi skupni dohodek v raznih oblikah ali bolje rečeno v raznih dimenzijah združevanja med TOZD. Osnovne oblike po-

Stane Marovt

Proizvodnja mleka in mesa v družbenem sektorju v Savinjski dolini

RAZVOJ PASME GOVEDI V SAVINJSKI DOLINI

Pšenično ali pomursko govedo je bila pasma Savinjske doline že dolga desetletja. Nekdaj razširjena pasma je bila z novimi proizvodnejšimi pasmami vedno bolj potisnjena v ozki prostor, ki se je začel in zaključil v mejah bivšega celjskega okraja. Zaradi zmanjševanja rejskega področja je bilo onemogočeno osveževanje krvi in tako s selekcijskim delom izboljševati genetske sposobnosti živali. Vzreja plemenjakov za naravni pripust, in v petdesetih letih že za umetno osemenjevanje, izvirala iz domačih več ali manj nizkoproduktivnih rej. Živali so se počasi izrojevale in njihove proizvodne sposobnosti so vztrajno padale. Krave pod rodovniško kontrolo so v povprečju dale letno le od 2.000—2.500 kilogramov mleka, v široki nekontrolirani proizvodnji pa je bilo povprečje izpod 1.500 kg mleka letno na kravo.

Tudi reja živali za proizvodnjo mesa in pitanje mladih goved ni bila več gospodarna. Sloves pitanih volov pomurske pasme s Plnine in Sentjurja, ki so jih za časa Avstro-ogrske »izvažali« celo na Dunaj, je hitro bledele. Trg je zahteval mlajše živali in kvalitetno meso. Počasna rast in pozna zrelost živali te pasme z majhno sposobnostjo izkoriščanja krme ni več ustrezala zahtevam ekonomike reje. Od živali te pasme ni bilo pričakovati

v prireji mleka in mesa nobenega napredka več. Zato so strokovnjaki že v začetku petdesetih let načrtovali menjavo pasme govedi na tem področju. Kljub določenemu odporu nekaterih rejskih področij, celo nekaterih strokovnjakov, je bilo za to spremembo v govedoreji pripravljenih dovolj podatkov in argumentov, da so z menjavo pasme pričeli. Izbor je določil rjavo pasmo.

Rjava pasma ima svoje poreklo na Dolenjskem in Notranjskem, kjer je selekcionirana s križanjem domačega dolenjskega goveda s plemenjaki montafonske pasme. Na Primorskem pa so poleg križanja in pretapljanja uvažali med obema vojnama veliko čistopasemskih plemen iz Avstrije in Švice. Zato imajo živali s Primorske višji genetski potencial. Živali te pasme so imele v primerjavi s pomursko pasmo neprimerno večje proizvodne sposobnosti, so rano zrele, dobro izkoriščajo krmo in so primerne za kombinirano izkoriščanje, za dobro prirejo mleka in mesa.

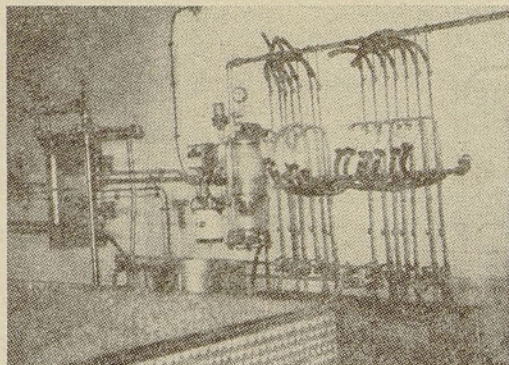
Uvajanje nove pasme sovpada z organizacijo živinorejsko-veterinarskega zavoda v Celju, ki je pričel s pospešenim tempom organizirati umetno osemenjevanje. S tem je bilo tudi uvajanje nove pasme in pretepljanje živali pomurske pasme s križanjem olajšano in

hitrejša. Z nabavo čistopasemskih rodovniških plemenjakov so strokovne službe uspele zajeti v naravni pripust in umetno osemenjevanje široko področje Savinjske doline, kjer so novo pasmo sprejeli brez zadržkov.

Vzporedno s križanjem so se rejci in kmetijska gospodarstva že leta 1954 odločili za nakup čistopasemskih rodovniških plemen, kar je pospešilo uvajanje rjave pasme. Odlike nove pasme so bile v primerjavi s pomursko dovolj prepričljive, da se je povečalo zanimanje za govedorejo tudi v Savinjski dolini, v organizirani rodovniški reji, predvsem pa v večji prireji mleka in mesa.

Vsak uspeh je spodbuda za nadaljnje iskanje še boljših dosežkov. Kmetijska gospodarstva se na rezultatih večje prireje mleka in mesa z rjavo pasmo niso ustavila. Vedno bolj urejeni rejski pogoji in vedno večje zahteve trga po živinorejskih proizvodih so bila povod, da so posestva po temeljitem preudarku v letu 1958 uvozila za družbenih sektor 80 plemen črno bele pasme. Živali te pasme imajo vrsto prednosti pred rjavo pasmo, posebno v specializirani proizvodnji mleka, na katero se je pripravljala družbeni sektor: živali črno-bele pasme so selekcionirane sicer še na kombinirano izkoriščanje, vendar z močnejšim poudarkom na mlečnosti, hitro se aklimatizirajo in prilagodijo novim rejskim pogojem, odlično izkoriščajo krmo in kljub visoki mlečnosti so odporne proti boleznim. Po zgraditvi farm je kombinat leta 1965 programiral celotno zamenjavo rjave za živalmi črno-bele pasme in s pospešenim nakupom plemen iz Danske ter z vzrejo podmladka v nekaj letih uresničil načrt. V letu 1972 je v skoraj 900-glavi čredi krav ostalo le še 40 molznic rjave pasme. Številni podmladek pa je osnova uspešnega selekcijskega dela na izboljšanju proizvodnih sposobnosti osnovne črede.

S tem je zaključen razvoj iskanja in uvajanja pasem govedi v družbeni proizvodnji mleka in mesa, ker so živali črno-bele pasme zadovoljile zahteve velike, sodobne in specializirane proizvodnje mleka.

Mlekarna na farmi

povezovanje organizacij združenega dela

vezav med TOZD lahko strnemo v glavnem v štiri osnovne oblike, in sicer:

— Dve ali več TOZD združijo med seboj samo delo, to pa je praktično brez sredstev nemogoče, možno pa je v tem smislu, da dve TOZD združita delo, tretja TOZD pa samo sredstva.

— Dve ali več TOZD združijo samo sredstva, kar pa brez dela ne daje nove vrednosti. Takšna oblika združevanja je mogoča samo v primeru, da TOZD združuje svoja sredstva za izgradnjo novih kapacitet, s tem pa nastane nova TOZD, ki bo združevala svoje delo.

— Dve ali več TOZD združijo svoja sredstva in delo v skupnem interesu, ta oblika združevanja je najpogostejša in je v praksi najbolj sprejemljiva.

— TOZD lahko združujejo sredstva in delo na tak način, da ena združuje sredstva in delo, druga pa samo sredstva.

Zakon o združenem delu predvideva tako udeležbo pri skupaj ustvarjenem dohodku na osnovi združevanja sredstev in dela po vnaprej določenih kriterijih.

Tako se skupni dohodek pojavlja v dveh oblikah, in to v skupnem prihodku, to je v svojem bruto znesku (vključeni materialni stroški) in skupnem dohodku v ožjem pomenu besede. Prvi se pojavi pri združevanju dela in sredstev, drugi pa samo pri združevanju sredstev s tem, da se obe varianti lahko pojavljata skupno.

Pri samem prehodu iz čistega kreditnega odnosa na odnose kategorije skupnega dohodka je potrebno rešiti še nerešeno vprašanje, in to:

— oceniti obveznosti in pravice v že obstoječih kreditnih odnosih glede sestava kreditov,

kreditnojemalcev in vrednosti teh kreditov,

— ugotoviti, kakšni so ti kreditni odnosi ali so zasnovani le v korist kreditnojemalca, ali imajo ti odnosi tudi širšo zasnovno pridobivanja interesov drugih udeležencev.

SKUPNI PRIHODEK IN CELOTNI PRIHODEK TER NJEGOVA OPREDELITEV

Skupni prihodek nastane z realizacijo — prodajo proizvodov ali storitev, ki je rezultat skupnega dela dveh ali več TOZD (68. člen ZOZD). Skupni prihodek se lahko formira med TOZD brez obzira, kateri delovni organizaciji te pripadajo, ne more pa se formirati med delovnimi organizacijami.

Iz navedenega sledi, da se odnosi o pridobivanju in delitvi skupno ustvarjenega prihodka urejajo izključno med TOZD, te povezave pa so lahko horizontalne; vertikalne ali kombinirane. Medsebojna razmerja o ustvarjanju in delitvi skupnega prihodka urejajo delavci TOZD na podlagi samoupravnih sporazumov, ki jih sklenejo po svobodni odločitvi ali pa po obveznem dogovoru o združevanju dela in sredstev med TOZD. Sporazumi pa morajo zajeti:

— Materialno proizvodne odnose v proizvodnji skupnega proizvoda. To je usklajitev razvojnega programa, letne poslovne politike, tekočih poslovnih operacij, dinamike in strukture dobav v medsebojnem prometu, način odprave zastojev in podobno (znanstveno delo).

— Določiti tehnično-tehnološke standarde skupnih proizvodov (surovine in ostale materiale, nomenklature skupnega proizvoda, in pod.).

— Postavitev tehnično proizvodne normative v odnosu na skupni proizvod (normativni

materiala, energije, izkoriščenosti kapacitet, porabo živega dela na enoto skupnega proizvoda, produktivnost in drugo).

— Način vzpostavljanja in reguliranja odnosov nasproti tretjim osebam (nastopanje na domačem tržišču, način odrejanja cene in pogojev po katerih se ti proizvodi plasirajo, ureditev odnosov glede prevzema rizika in odgovornosti v skupnem poslovanju in drugo).

— Določiti mehanizem za usklajevanje stališč v vseh vprašanjih, ki so skupnega interesa (skupni organ, način izbire, delo, odgovornost, odločanje in drugo).

— Določiti način pokrivanja eventualne škode, ki bi nastale zaradi nepravilnega dela kateregakoli udeleženca, reševanje sporov, trajanje sporazuma in podobno.

— Postaviti principe delitve ustvarjenega prihodka, ki morajo zagotoviti delitev po vloženem delu in sredstev (cena, roki, posebne ugodnosti na trgu, solidarnost, sanacije).

Menim, da je potrebno opozoriti še na dejstvo, da je pri vzpostavitvi dohodkovnih in prihodkovnih odnosov potrebno točno opredeliti njihove povezave in določiti povezanost po globini in širini. Po globini v tem smislu, da moramo točno določiti, kje se proces začne in kje se to konča, kaj je za nekoga končni proizvod, za drugega udeleženca pa je to surovina. Po širini pa v tem, kako in na kak način kdo sodeluje v celotnem procesu — faze proizvodnje, odnosno predelave.

Vsa ta, še do sedaj nerešena vprašanja, je potrebno postaviti tako, da bodo razumljiva slehernemu delavcu, ki je udeležen v združevanju dela in sredstev v celotnem procesu proizvodnje.

Urejanje teh odnosov zahteva angažiranost vseh strokovnih in ostalih delavcev in nas zakon zavezuje k takojšnjemu pristopu razreševanja teh problemov.

Franc Mežnar

Pa vendar moramo še nadaljevati. V izbiri visoko proizvodnih krav je kmetijski kombinat napravil še korak naprej. Krave črno-bele pasme evropskih provinenc iz Danske, Nizozemske in Zahodne Nemčije nosijo genetski potencial v povprečju za 5.500—6.000 kg mleka letno. Kanadski in ameriški selekcionarji pa so iz vzhodnofrizijske pasme vzgajali proizvodnejšo selekcijo, z genetsko osnovo krav v povprečju od 6.000—7.000 kg mleka v laktaciji. Te živali so v svetu poznane kot holstein-frizijska pasma. Živali te selekcije so po barvi enake živalim črno-bele pasme, vendar so višje in daljše, s tankim dolгим vratom in majhno, plemenito glavo. Posebna odlika teh krav je obsežno in čvrsto pripeto vime in povečana kapaciteta konsumacije krme z odličnim izkoriščanjem hrane.

Po zgledu nekaterih evropskih držav so sicer redka družbena posestva že uvozila čistopasemske plemenice, ostala pa so se usmerila na cenejše križanje in oplemenitenje krav črno-bele pasme s semenom uvoženih visokokvalitetnih plemenjakov holstein-frizijske selekcije. Strokovne službe DE Govedoreja so se, žal, šele 1972 odločile za to načrtno križanje svojih čred krav molznic s holstein-frizijskimi plemenjaki. Rezultati so bili tako spodbudni, da od 1975 praktično osemnjujejo krave samo s semenom visoko-proizvodnih holsteinskih plemenjakov. Plemenice križanke so bistveno spremenile ne samo svoj eksterier, so višje, daljše, težje, ampak se odlikujejo z boljšim vimenom in večjo mlečnostjo. Močan skok mlečnosti krav v zadnjih letih smemo pripisati delno tudi temu selekcijskemu ukrepu.

Farma Zalog

Sodobna specializirana proizvodnja mleka na farmah Hmezada

Leta 1964 sta bili farmi za krave v Podlogu in Zalogu dokončno zgrajeni z namenom, da se čimprej organizira samostojna specializirana proizvodnja mleka. Lokacijo za farmi je Hmezad potisnil ob severni rob Savinjske doline, kjer je bilo še možno arondirati in pridobiti površine travnatega sveta, ki bi naj iz neposredne bližine zalagale farmo s krmo. Drugi razlog take lokacije je bil v neustreznih talnih razmerah za širjenje hmeljarstva na tem področju.

Trenutne in perspektivne površine za pridelovanje krme pa so narekovala kapaciteta farm: farma v Podlogu s 400 stojišči, farma v Zalogu pa s 450. Objekti so bili projektirani po takrat najodobnejših principih, kar so graditelji tudi uspeli realizirati.

Že od leta 1958 zgrajeno dvorišče je v Podlogu narekovalo postavitev hlevov v kvadratno obliko, s silosi na dvorišču, medtem ko je na Zalogu ustrezala bolj racionalna baterijska gradnja objektov. Vsak hlev ima po 100 stojišč razen I. hleva na farmi Zalog, v katerem je porodnišnica, telečnjak in 44 stojišč za krave pred telitvijo in po njej. Vzporedno s hlevi so bili zgrajeni veliki betonski koritasti silosi, senika za uskladiščenje mrve in objekta s skupnim izmolziščem, mlekarno in pisarnami. Na farmi Zalog je bila dodatno zgrajena še remiza za stroje.

S tem farme še niso bile gradbeno in tehnično zaključene. V naslednjih letih se je osnovna vrednost farm z dograditvami in tehnično opremo bistveno povečala. Na farmi Zalog je bil zgrajen stolpni aluminijasti silos za 400 m³, aluminijast stolp za sušenje sena na topli zrak, dosuševalne naprave, stelnik itd. Na farmi Podlog so bili dograjeni telečnjak, dosuševalne naprave, stelnik in remiza za stroje. Obe farmi sta v l. 1968 rekonstruirali molzne naprave z mlekovodi, strojnicami in mlekarnami. Večja investicija, vgraditev avtomatskih čistilnih naprav za hlevski gnoj je bila realizirana v l. 1973.

Glede na ugotovljene prednosti proste reje krav se je Hmezad odločil povečati število

stojišč za krave molznice na farmi Podlog z zgraditvijo novega modernega hleva. Leta 1975 je bila ideja realizirana in sredi gospodarskega dvorišča na farmi je dograjen nov hlev s 144 počivalnimi ali ležalnimi boksi. Ob novem hlevu je skupno molzišče sistema ribja kost, 2 × 8, v katerem je montirana naj-sodobnejša molzna naprava z avtomatskim snemanjem molznih enot.

Vzporedno s to investicijo se je morala povečati kapaciteta silosov z novim 1500 m³ koritastim silosom. In manjkajoča remiza za stroje in priključke je zrastle desno od vhoda na farmo.

Investicije na farmah še niso zaključene. V teku je izgradnja novih telečnjakov za vzrejo telet od 15 dni do 5 mesecev starosti, s 140 (farma Podlog) in 180 stojišči na farmi Zalog. Le-ta farma dobi v podaljšku telečnjaka še prepotrebne garaže za traktorje, mehanično delavnico in dovolj veliko remizo za ostale stroje in priključke.

S tem bo »kompletiranje« farm v glavnem zaključeno, kar bo omogočilo večjo funkcionalnost, boljšo organizacijo in produktivnost dela.

Osnovna krma

Drugi pogoj za normalno odvijanje proizvodnje v govedoreji je oskrba z voluminozno krmo. Od količin in kvalitete krme bo odvisna v veliki meri ne samo večja ali manjša proizvodnja, ampak tudi njena rentabilnost. Ta problem je bil močno prisoten tudi pri proizvodnji mleka na farmah. Čredi z okrog 850 kravami sta zahtevali letno okrog 1.500 ton suhe krme in okrog 6.000 m³ trave in koruzne silaže. Na razpoložljivih površinah je bilo takšno količino krme nemogoče pridelati. Zato je kombinat z arondacijami, nakupom, celo krčenjem gozda (na farmi Zalog) zbiral nove površine za pridelovanje krme. Na pridobljenih površinah za ureditev vodnega režima je bilo vloženo veliko sredstev, ki so se kmalu obrestovala. Regulirana sta bila potoka Ložnica in Pirešica, izvedene so bile obširne hidromelioracije z drenažami. (Nadaljevanje prihodnjic)

 hmeljar

VI SPRAŠUJETE – MI ODGOVARJAMO

Tovariš A. T. neposredni vodja neke naše organizacijske enote sprašuje, če ima pravico prepovedati delo delavcu, ki se noče podrediti preizkusu znanja ali odklanja uporabo varstvenih naprav ali če svojega dela ne opravlja varno?

Ker je vprašanje zelo pogosto in vedno aktualno, nanj odgovarjamo javno.

Prepoved dela po 2. odstavku 23. člena zakona o varstvu pri delu je stroga izjema in dopustnost te prepovedi je treba razlagati ozko. Nobeden od primerov navedenih v vprašanju ni takšne narave, da bi lahko in smel pooblaščen delavec (neposredni vodja ali vodja organizacijske enote) uporabiti svojo pravico prepovedi dela.

V vseh treh navedenih primerih gre za kršitev delovne obveznosti in takšnega delavca je treba poklicati na odgovornost. Delavec, ki vodi, organizira ali nadzira takšno delo, lahko v težjih primerih uporabi začasno odstranitev (suspenz) takšnega delavca z delovnega mesta, če je takšen primer predviden v pravilniku o ukrepih in normativih za varno delo v TOZD, ali v pravilniku o varstvu pri delu HMEZAD, ali v samoupravnem sporazumu o medsebojnih razmerjih delavcev. Prepoved dela po 2. odstavku citiranega člena pa bi mogla priti v poštev izključno v primeru, kjer bi bilo zaradi opustitve varstvenih ukrepov neposredno ogroženo življenje in zdravje delavca pri takšnem delu. Podana mora biti torej neposredna dejanska ogroženost, ne pa možnost, da do takšne ogroženosti lahko pride. (Npr. delo na nezavarovanih napravah ali strojih, ki so pod električno napetostjo, delo v kontaminiranem prostoru ali sredini, ki je nad kritično koncentracijo in podobno). Zato zakon in pravilnik o varstvu pri delu Hmezd zavzujeta, da je treba takšno prepoved takoj brez odlašanja sporočiti pristojni službi varstva pri delu, ta pa o ukrepu seznani pristojni inšpektorat in organ delovne organizacije, ki je pristojen za tovrstne zadeve varstva pri delu. Gre namreč za prepoved dela na delovnem mestu (za začasno ustavitev dela), ki izhaja iz pooblastil pristojne strokovne službe (delokrog SSVD Hmezd, določen v 123 členu PVD Hmezd) in ne za prepoved dela delavcu, ki ga je mogoče zaradi takšne hude nediscipliniranosti z dela odstraniti, opravljanje dela samega pa začasno prevzame drug delavec.

Pooblaščen vodstveni delavec pa mora primer posredovati v postopek v smislu odgovornosti do dolžnosti, ki izhajajo iz delovnega razmerja.

Tudi tov. B. F. odgovarjamo javno, ko želi vedeti, kako odstraniti delavca z delovnega mesta, če je opustil varnostne ukrepe in s tem ogroža svoje življenje in življenje sodelavcev ali uničenje naprav (eksplozija, požar, vinjenost)? Vprašanje je skrajšano.

Dejansko razmerje, kakor izhaja iz skrajšanega vprašanja, urejata 99. in 101. člen PVD Hmezd, IX. poglavje samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih delavcev v TOZD in 27. člen zakona o varstvu pri delu. To pomeni, da je pooblaščen vodja del dolžan takšnega delavca odstraniti z delovnega mesta tako dolgo, dokler ne uporabi predpisanih sredstev in opreme za osebno varstvo oziroma dokler ogroža svoje življenje in življenje sodelavcev je praktično in ne pravno vprašanje. Zadeva na vprašanje uporabe fizične sile, s katero ga je mogoče, če se ne ravna po zahtevi, da mora zapustiti delovno mesto zaradi svojega psihofizičnega stanja, odstraniti z delovnega mesta oziroma opravljanja dela. V našem meniju, da bi uporaba takšne sile bila dopustna, vendar s tem, da se prizadetemu delavcu ne prizadeja nikakršnih bolečin ali poškodb (da takšnega delavca skupinsko, tj. s sodelavci dobesedno prenesemo od dela na prosto in mu onemogočimo povratek tako dolgo, dokler obstojajo razlogi za to). Mnenja pa smo, da je tudi takšen, zgoraj opisani način, dopusten tudi iz razloga, ker je v vsakem primeru zlo, ki bi bilo prizadetemu delavcu prizadejano manjše od tistega, ki ga lahko povzroči sebi ali svojim sodelavcem zaradi stanja, v katerem se nahaja ali zato, ker ogroža svoje in življenje ter zdravje svojih sodelavcev na drugačen način.

Vsekakor pa je bolje z urejenimi medsebojnimi odnosi in delovno disciplino ter objektivnimi disciplinskimi postopki preprečevati pojav nedovoljenih in škodljivih pojavov.

Tov. T. M. bomo na informacijo

a) da so se delavci nekne naše organizacijske enote svojevoljno odpovedali uporabi zaščitnih sredstev, ki so predpisana z normativi ter vprašanja

b) kako ukrepati, če je sklep zbora delavcev volja delavcev? ter

c) kakšno odgovornost nosi in kakšne sankcije bo deležen:

- vodja TOZD,
- TOZD kot pravna oseba ali
- delavci v TOZD,

če pride do poškodbe — nesreče pri opustitvi uporabe osebne varnostne opreme, odgovorili javno po predhodnem posvetu s pravno službo ali pa bo na odprto vprašanje odgovorila pravna služba sama.

Janko Zupanek

VARUJMO GOZDOVE PRED POŽARI

Nekaj opozoril, ki jih moramo vedeti:

— Prepovedano je netenje ognja v gozdu ali v neposredni bližini (50 m od roba gozda) in sežiganje travišč ali grmovja na območju, kjer lahko nastane gozdni požar.

— V vetrovnem ali sušnem obdobju je prepovedano vsako netenje ognja tam, kjer lahko to ogrozi gozd.

— Kdor opazi da gozd gori, je njegova dolžnost, da ogenj, če je le mogoče pogasi, če pa tega ne more, mora o požaru takoj obvestiti najbližjo postajo milice, gasilce ali področno gozdarsko osebo, pač tistega, ki ga je mogoče najhitreje doseči.

— Najprimernejša za gašenje goreče trave ali podrasti, ki ogroža gozd, je sveža smrekova veja, s katero tolčemo po ognju. Ni potrebno posebej poudariti, da se mora ukrepati hitro, kajti vsak gozdni požar je mogoče hitro pogasiti, če se ga pravočasno opazi in ukrepa.

Cene Jug

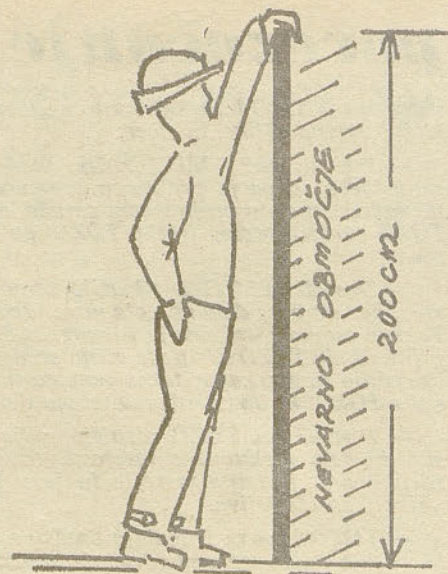
KOTIČEK VARNOSTNIH NASVETOV

(ograde, pregrade, ograje in stene)

Varnostne naprave na delovnih pripravih morajo biti konstruirane in nameščene tako, da preprečujejo, da roke ali drugi deli telesa med delom ne morejo v nevarno območje. Varnostna naprava pa je lahko nepremična, premična, mehanizirana, avtomatska ali druga.

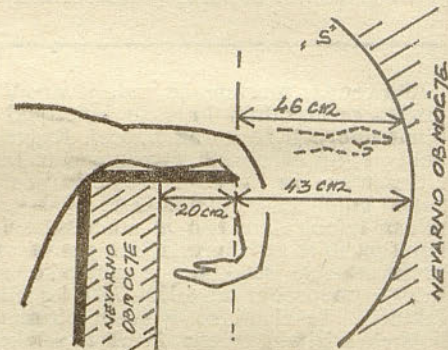
Vsi premični in vrtljivi deli delovne naprave ali priprave, ki utegnejo ogroziti delavca ali okolico, morajo biti zavarovani z ogradami, pregradami, ograjami, stenami ali drugače. Oklepi morajo biti pritrjeni na podstavek ali drug nepremični del priprave. Če je potrebno varnostno napravo pogosto snemati ali kako drugače spreminjati njen položaj in s tem v zvezi tudi njeno vlogo, mora imeti varovalno napravo, ki preprečuje vključitev priprave ali stroja v pogon, dokler ni varnostna naprava zopet na svojem mestu.

Varnostne naprave morajo biti na delovnih napravah nameščene in izvedene tako, da ne ovirajo dela oziroma uporabo stroja ali priprave. Če tehnološki postopek terja nadzorovanje med delom oziroma kontrolo delovanja priprave, mora varovalno omogočiti opazovanje postopka na kakršenkoli način.

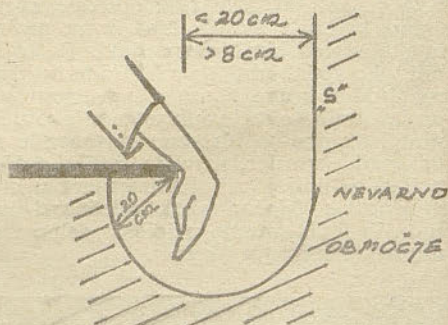
Če je ograja prenizka, se človek lahko nagne čeznjo in ima večji doseg. Zato pa mora biti varnostna ograja dovolj oddaljena. Pri višji ograji je doseg roke omejen samo na dolžino roke, dolžino lakta in prstov. Kadar je dovolj prostora, lahko z nižjo ograjo v ustrezni oddaljenosti od nevarnega dela stroja zadostno zavarujemo delavca. Če pa ograja stoji bližje stroja, mora biti dovolj visoka, da delavec ne more doseči nevarnega dela stroja.

Kadar pa že zavarujemo nevarna mesta, moramo vsekakor zagotoviti, da so odprtine v mreži ustrezno velike oziroma majhne (slednjo že objavljeno v Hmeljarju št. 12/76).

Razdaljo ograje od nevarnega dela stroja merimo v točki, kjer krivulja dosega roke »S« dotika nevarni del stroja.

Možnost doseganja določene točke okrog horizontalne ograje je omejen na doseg lakta; če je rob horizontalne ograje oddaljen za 43 cm ali manj, roka ne sme in ne more doseči zasenčenega prostora pod ograjo.

Če je rob horizontalne ograje oddaljen do 20 cm, lahko roka doseže samo 20 cm. Pri oddaljenosti 8 cm lahko prsti sežejo v notranost samo 8 cm.

Janko Zupanek

Ustanovljeno športno društvo Hmezad

Na osnovi obširne razprave konference OOS naše delovne organizacije so delegati sklenili ustanoviti športno društvo delovne organizacije Hmezad, ki naj organizira in razvija športno dejavnost.

V pripravljalnem odboru so Slavko Košenina (DSSS), Karl Kos (Mlekarna), Tone Ajdič (DSSS), Jože Rojnik (Notranja trgovina) in predstavnik Mesnin. Pripravljalni odbor naj bi pripravil pravila, načrt dela društva in ustanovni občni zbor.

Delavske športne igre

HMEZAD NAJBOLJŠI

Delavci OZD v občini Žalec — ljubitelji smučanja smo se v februarju srečali na Golteh, kjer je komisija za šport in rekreacijo pri TKS Žalec prijavila v organizaciji Smučarskega kluba Žalec občinsko sindikalno prvenstvo v veleslalomu. Številna udeležba: 217 tekmovalcev iz 18 OZD je pokazala, da je smučanje razširjena in priljubljena oblika rekreacije naših delavcev.

Na tekmovalstvu smo imeli največ uspeha tako ekipno kot posamežno delavci Hmezada in s tem dokazali, da smo tudi na športnem področju sposobni doseči pomembne rezultate.

REZULTATI:

Članice:

Ekipno:

1. Hmezad Žalec 64,9
2. ZD Žalec 70,6
3. Tovarna nogavic Polzela 70,9
4. Tekstilna tovarna Prebold 82,2
5. Savinjski magazin Žalec 89,6, itd.

Posamežno:

1. Urankar (Sav. magazin Žalec) 26,9
2. Pavlič (ZD Žalec) 28,3
3. Sribar (Hmezad) 32,4
4. Orač (Hmezad) 32,5 itd.

Starejši člani:

Ekipno:

1. Hmezad Žalec 56,2
2. Juteks 64,0
3. Feralit 64,5
4. SIP 66,5
5. ZD Žalec 66,8 itd.

Posamežno:

1. Rojnik (Hmezad) 25,9
2. Lakner (Prosveta) 26,0
3. Vrtačnik (GG) 27,0
4. Fonda (SIP) 27,6
5. Hostič (Juteks) 29,4 itd.

Mlajši člani:

Ekipno:

1. Tekstilna tovarna Prebold 113,05
2. Hmezad Žalec 114,52
3. SIP 115,72
4. Feralit 119,99
5. Garant 122,06 itd.

Posamežno:

1. Gmajner (Hmezad) 35,27
2. Pavlin (Elektro) 35,76
3. Svatina (DEM) 36,78
4. Teržan (TT) 36,93
5. Žagar (SIP) 37,45 itd.

IV. AGROSKI v Kranjski gori

Organizacijo četrtega Agroskija je prevzela Gruda iz Ljubljane. Tekmovanje samo je bilo 11. marca v Kranjski gori. Tehnično je to zahtevno nalogo zelo slabo izpeljal smučarski klub Novinar iz Ljubljane. Po tekmovalstvu je bila seja častnega odbora za organizacijo Agroskija, kjer smo izbrali novega pokrovitelja prihodnjega — petega Agroskija. Prostovoljno se je javila za organizatorja tega tekmovalstva Zveza slovenskih zadrug iz Celovca. Zagotavljajo namreč, da bodo poskušali pripraviti tekmovanje v kakšnem kraju, kjer je največ koroških Slovencev. Svečani seji častnega odbora so prisostvovali republiški sekretar za kmetijstvo, pomočnik zveznega sekretarja za kmetijstvo, podpredsednik Gospodarske zbornice Slovenije, direktor Pomurke, generalni direktor Agrotehnike, generalni direktor Grude in še več vidnih osebnosti.

Mislim, da je prireditelj četrtega Agroskija to zimo ujel še komaj za rep, saj so v ponedeljek 13. marca uradno zaključili smučarsko sezono v Kranjski gori. Prireditelj si je zelo prizadeval, da bi organizacija četrtega Agroskija uspela, toda temu so nagajali gostinci v Kranjski gori in že omenjeni smučarski klub Novinar iz Ljubljane. Gostinci — strešno osebje hotela Alpina so nas za drage denarce slabo postregli, verjetno so za letošnjo sezono že dosegli plan in se jim ne da več naprezati.

Slaba organizacija tekmovalstva samega je pripomogla, da Hmezad Žalec ni dobil pokala kot najboljša ekipa v veleslalomu. Organizator tekmovalstva je namreč dopuščal, da so lahko nekateri tekmovalci po večkrat štartali, nekaterim tekmovalcem niso merili časa, ko smo pa dobili v roke rezultate, smo lahko ugotovili, da so bili uvrščeni tudi taki tekmovalci, ki sploh niso štartali oziroma ki jih sploh ni bilo na tekmovalstvu v Kranjski gori.

Omeniti moram, da je bilo pri letošnjem Agroskiju tudi tekmovanje v smučarskih tekih. Hmezadovi tekači so se tekov tudi udeležili in sicer pri moških do 45 let s popolno ekipo, pri moških nad 45 let pa je tekmoval samo Vlado Kralj, ki je dosegel tudi odlično drugo mesto. Ta disciplina je pravzaprav »pripomogla«, da nismo zasedli prvega mesta. Namreč smučarski klub Novinar je seštel čase najboljših treh tekmovalcev iz posameznih kategorij. Prav tako je združil potem čase tekov in veleslaloma ter tako prišel do rezultatov, da je prvo mesto zasedla Agrotehnika iz Ljubljane, drugo mesto pa Hmezad iz Žalca. Mislim, da je izračun na ta način popolnoma nepravilen in bi moral biti prikazan zmagovalac ločeno za veleslalom in ločeno za teke. Še bolj pravično bi bilo, da bi doseežna mesta točkovali ter tako točke seštel in prišli do zmagovalca. Po obeh variantah bi ekipa iz Hmezada dosegla prvo mesto.

Verjetno smučarski klub Novinar tudi ni prav ravnal, ker je postavil le dve progi za veleslalom. Tekmovalci z višjimi štartnimi

Uspešna Hmezadova tekača na smučeh Tone Korenjak in Vlado Kralj sta vzela medse Vilija Vybihala. V spomin na Kranjsko goro

številkami so le z velikimi težavami dosegli boljša mesta. Kar se organizacije tekmovalstva samega tiče, mislim, da je organizator Hmezad Žalec, ki je pripravil prvi in drugi Agroski, lahko vzgled vsem dosedanjim organizatorjem.

Prepričani smo, da bo tekmovalstvo drugo leto bolje organizirano in da se bo Hmezad Žalec zopet potegoval za eno od višjih mest, prav tako pa bi bilo zaželeno, da bi na tovrstna tekmovalstva pošiljali več tekmovalcev. Letošnjega tekmovalstva se je s strani Hmezada udeležilo 28 tekmovalcev, Agrotehnika je dosti manjša organizacija, pa je poslala na tekmovalstvo več kot 50 ljudi in s tem prejela pokal kot organizacija, ki je poslala najmasovnejšo ekipo.

EKIPNE UVRSTITVE

Veleslalom — moški do 33 let:

Doseženo mesto	Čas
1. Zveza Slovenskih zadrug	2.05.91
2. Hmezad Žalec	2.12.34
3. Zgornje Savinjsko Mozirje	2.12.59

Veleslalom — moški od 33 do 45 let:

Doseženo mesto	Čas
1. KŽK Kranj I	1.45.25
2. Hmezad Žalec	1.54.91
3. Agrotehnika Ljubljana	1.55.36

Veleslalom — moški nad 45 let:

Doseženo mesto	Čas
1. Agrotehnika Ljubljana	2.10.91
2. Gosp. zbornica, Kmet. Sl., Lj.	2.21.12
3. Hmezad Žalec	2.21.49

Veleslalom — ženske:

Doseženo mesto	Čas
1. MIZ Emona, Zalog	1.46.55
2. Hmezad Žalec	2.09.00
3. Biotehniška fakulteta Rodica	2.18.27

Teki — moški do 45 let:

Doseženo mesto	Čas
1. KZ Škofja Loka	51.51.00
2. Agrotehnika Ljubljana	1.00.15.00
3. Hmezad Žalec	1.04.12.00

Najboljša moška ekipa veleslaloma in teki skupaj:

Doseženo mesto	Čas
1. Agrotehnika Ljubljana	1.06.28.93
2. Hmezad Žalec	1.10.40.74

Skupni zmagovalac:

Doseženo mesto	Čas
1. Agrotehnika Ljubljana	1.09.35.95
2. Hmezad Žalec	1.12.49.74

Jože Rojnik

ODBOJKA

Na sindikalnem prvenstvu občine Žalec v odbojki smo delavci Hmezada nastopili s tremi ekipami in dosegli lepe rezultate.

Zenske so igrale v Preboldu in v konkurenci sedmih ekip dosegle odlično 2. mesto, takoj za ekipo SIP Šempeter.

Za Hmezad so nastopile: Kveder, Dolar, Udrih, Četina, Zupanc in Flis.

Upamo da bo ta uspeh in pa uspeh v smučanju vzpodbuda za nadaljnjo uveljavitev in razširitev ženskega športa v Hmezadu.

Starejši člani so igrali na Vranškem in premagali ekipo TT Prebold in TN Polzela in se uvrstili v finale, ki je bilo v Šempetru. Tu so zasedli 2. mesto za ekipo Ferralita. Tudi ta uvrstitev je uspeh, saj so v finalu igrali brez vodje ekipe Žolnirja, ki je pred tekmovaljem moral odpotovati v daljni Vietnam.

Igrali so: Žolnir, Farčnik, Tasec, Omladič, Žužej, Goročevšek in Lužar.

Mlajši člani so igrali v Šempetru in osvojili v svoji skupini 2. mesto za ekipo SIP, premagali pa so Savinjo in Garant.

Igrali so: Bukovnik, Kainz, Uplaznik, Ajdič, Cizej, Čmer, Žagar in Gmajnar.

SK

Kritika, samokritika ali beseda o športu

Sport in rekreacija delavcev iz leta v leto pridobivata na pomenu. Še pred leti je bilo to področje prepuščeno redkim entuziastom, ki so znali organizirati ljubitelje raznih aktivnosti. Danes je drugače. Družba je spoznala, da je standard in tehnika človeka osiromašila za velik del telesne aktivnosti, ki je za zdravje in počutje neobhodno potrebna. Avtomobilizem in avtomati v proizvodnji so delavca prikrajšali za hojo in ga ob stroju prikovali v predpisano telesno držo. Sicer brez telesnih hib, vendarle postajamo invalidi. Ne zmoremo več nekaterih preprostih telesnih vaj in naporov, ker smo pozabili na nujno potrebo zdravega telesa po gibanju. Postajamo živčno napeti in razdražljivi, težko prenašamo drobne poraze, ki jih prinaša življenje. Zanimamo se za družabnost in se zapiramo vase. O športu veliko beremo, ga spremljamo na televiziji, se zanimamo za zvezdnike in polemike okrog njih, ne zmoremo pa preteči 1.000 metrov in preskočiti oviro, ki nam sega do pasu. Kam to vodi? Tudi to vemo. K zamaščenosti, k boleznim srca, slabi kondiciji, neodpornosti...

Posledice tega čutimo sami, delovna organizacija in družba. Dolžni smo nekaj ukreniti, da bi se stvar spremenila. Res je, da mora vsak sam najbolje skrbeti za svoje zdravje in počutje, vendar do svojih delavcev, do njihovega zdravlja, delovna organizacija ne sme biti ravnodušna. In to naj velja tudi za Hmeza. To, da delavcu zagotovimo regres za letni dopust in penzijo na obali, še ne pomeni, da bi lahko naša odgovornost in skrb za aktivni oddih delavcev za leto dni prenehala. Vendar pri nas praktično je tako. Letni dopust pa še ni kapital, iz katerega bi lahko črpali obresti vse leto. Aktivni oddih — rekreacija delavcev je stalna potreba skozi vse leto. Za zdravje, vzdržljivost, odpornost in počutje moramo skrbeti vsak dan.

Kaže, da pri nas tudi nimamo razčiščene odgovornosti za področje aktivnega oddiha delavcev. Nekateri še vedno mislijo, da to področje ne sodi v okvir nalog in planov, ki jih zajema gospodarski načrt. Zmoremo milijardne investicije v sredstva za delo, bojimo pa se vložiti milijon za zdravje in počutje delavcev. Kako dolgo se bo pri nas še obdržalo prepričanje, da je organizirana športna rekreacija nepotreben luksuz, zapravljanje časa in denarja. In za to naj bi bili odgovorni le nekateri zanesenjaki.

Gotovo smo za takšno stanje v prvi vrsti krivi sindikalni delavci. Preokupirani smo na družbeni, gospodarski in politični problem, skrb za zdravje in počutje delavcev pa smo postavili v četrti plan. Vendar je zmotno misliti, da je samo sindikat odgovoren za to področje. Odgovornost nosijo tudi druge politične organizacije (ZK, ZSM) in tudi vodilni delavci. Na zadnji sindikalni konferenci Hmeza je bil sprejet sklep o formiranju »športno-rekreacijskega društva Hmeza«. Pod velik vprašaj pa je bil postavljen predlog za namestitev profesionalnega delavca za to področje. O tem naj bi odločili delavci TOZD. Morda je nastopil prelomni trenutek. Od nas vseh je zdaj odvisno, kako bo jutri športna rekreacija v Hmezu organizirana in kakšen pomen ter obseg bo dobila. Vsak zase naj pretehta, pošteno in samokritično. Posledica te odločitve bo odnos do našega zdravlja in počutja.

Karl Kos

V smučarskem troboju Hmeza-Ingrad-Savinja zmagovalec Hmeza

Že četrtri smo sodelovali na že tradicionalnem smučarskem tekmovanju v veleslalomu med Hmezom, Ingradom in Savinjo. Ta naziv troboja je dobil skrajšano obliko in ga imenujemo HIS. V letošnjem letu je bil organizator tekmovanja Ingrad iz Celja in smo se morali glede terminov in časa bolj ali manj prilagajati njihovim zahtevam. Tekmovanje samo je bilo 18. februarja pozno popoldne, vseeno pa smo bili po končanem tekmovanju z organizacijo vsi zadovoljni. Proga je bila za takšno tekmovanje skoraj pretežka, saj je bila na tistem terenu, kjer je bil nekaj dni pred tem smuk za državno prvenstvo. Da je bila proga težka govori tudi to, da je bilo dosti odstopov in diskvalifikacij. Prireditelj je predvideval, da kvaliteta smučanja narašča iz leta v leto in je temu primerno zahtevno postavil tudi progo. Po končanem tekmovanju smo ugotovili, da je kvaliteta v tej smeri res napredovala in upamo, da bo v naslednjih letih še hujša konkurenca.

Tehnično vodstvo tekmovanja je prevzel smučarski klub Izletnik iz Celja in jo izpeljal brezhibno. Na štartu se je javilo več kot 150 tekmovalcev vseh treh kategorij. Omeniti moram, da smo štartali v treh disciplinah in sicer: ženske, moški do 35 let in moški nad 35 let. Konkurenca je bila v vseh kategorijah velika, pa čeprav se med tekmovalkami zaradi bolezni ni pojavila rutinirana tekmovalka Oračeva.

štali šele tedaj, če na podobnem troboju zmagala Oberžanova iz Ingrada. Na drugo mesto se je uvrstila Šribarjeva, na tretje pa Udrihova — obe iz Hmeza. Ekipno so zmagale tekmovalke iz Hmeza v sestavi Šribar, Udrih in Divjak. Kot drugi so štartali moški, stari nad 35 let, kjer je prvo mesto zasedel Jože Rojnik iz Hmeza, na drugo in tretje mesto pa sta se uvrstila predstavnika Ingrada in sicer Pirnat in Berginc. V tej kategoriji so zmagali predstavniki Ingrada, Hmeza pa je v postavi Rojnik, Šketa in Marolt zasedel drugo mesto.

Pri moških do 35 let je z veliko prednostjo zmagal Matjaž Gmajner iz Hmeza, na drugo mesto se je uvrstil Martinšek, prav tako iz Hmeza, tretje mesto pa je zasedel Špiljak iz Ingrada. V tej kategoriji je z veliko

prednostjo zmagal Hmeza pred Ingradom in Savinjo. Zmagovalno ekipo Hmeza so sestavljali Gmajner, Martinšek in Laznik.

Pri upoštevanju doseženih rezultatov je ekipno premočno zmagal Hmeza, za kar je prejel tudi lep kristalni pokal. Ta pokal je sicer v prehodni lasti, pravi lastniki bomo postali šele tedaj, če na podobnem troboju zmagamo dvakrat zapored ali v presledkih trikrat. Verjetno nam bo z ozirom na vedno večje število smučarjev to tudi uspelo. V prihodnje bo treba postaviti tako organizacijo, da bomo na podobna tekmovanja privabili čimveč smučarjev.

Naslednje leto nas čaka še dosti zahtevnejša naloga, saj moramo poleg tega, da bomo naslov prvaka, organizirati tudi tekmovanje samo. Če med letom bo treba organizirati ter pripraviti zahtevani finančni načrt. Predpostavljamo, da bomo organizirali naslednji troboj vsaj s takim uspehom kot letošnji prireditelj.

Vremenski pregovori

*Slana v aprilu je bolj nevarna,
kot poleti toča in suša soparna.
Če na Marka bliska, grmi,
slane, pozebe se bati več ni.
Če se vrana o Juriju v žito skrije,
dobra letina! veliko žita! na ves glas vpije.*

Rekla

*Motiti se je človeško,
vztrajati v tem pa hudičevo.
Človek, ki ne dela napak,
navadno ne dela ničesar.
Čas je velik učitelj: nesreča je v tem,
ker ubija svoje učence.
Nekatere glave me spominjajo na mojo
hranilno knjižico!
Težko se polnijo in lahko praznijo.
Z nezrelimi ljudmi je tako kot nezrelimi
sadje: nikoli ne odpadejo.*

Pripravite se za letovanje v sezoni 77

Obveščamo vse člane naše delovne organizacije, kooperante in upokoјence, da se lahko prijavijo za letovanje v naših in najetih počitniških domovih. V letošnji sezoni bomo lahko letovali v, na:

— CRIKVENICI	(predvidoma 52 ležišč)
— BIOGRADU NA MORU	(41 ležišč)
— GOLTEH NAD MOZIRJEM	(16 ležišč)
— BARBATU (otok Rab)	(30 ležišč)

Letovanja bodo pričela 20. junija v 10-dnevnih izmenah in bodo trajala do 8. septembra letos.

Cene dnevnih penzionov bomo objavili takoj, ko jih bo določil skupni odbor za medsebojna razmerja HMEZAD žalec.

Prijave za letovanje dobite pri referentih za kadrovske in splošne zadeve v vaši temeljni organizaciji združenega dela ali delovni enoti. Izpolnjene prijavnice pošljite kadrovskemu oddelku podjetja NAJPOZNEJE DO 15. APRILA 1977. Po tem roku prispele prijavnice bomo upoštevali le, če bodo še proste kapacitete.

Ko izpolnjujete prijavnico prosimo, da navedete po možnosti dva datuma za razporeditev in morda tudi dva kraja letovanja, ker bomo na ta način lahko bolj zanesljivo upoštevali vaše želje.

Dogovora za letovanje na Pagu v Pagu letos nismo ponovno sklenili.

Kadrovski oddelek

Glasilo Hmeljar izdaja delavski svet podjetja »Hmeza« Zalec. Ureja uredniški odbor: predsednik Anton Gubenšek, dipl. inž. in člani: Janez Luzevič, dipl. inž., Bogdan Pugelj, dipl. inž., Lamut Franc, dipl. vet., Eva Orač in Miljeva Kač, dipl. inž., - urednica strokovne priloge za hmeljarstvo. — Glavni in odgovorni urednik Vili inž. Vybihal. — Uredništvo je v podjetju »Hmeza« v Zalcu, Ulica žalskega tabora 1. — Glasilo izhaja enkrat mesečno v 4.500 izvodih. —

SAMOUPRAVNI

predpisi

MAREC 1977

PRILOGA HMELJARJA

ŠTEVILKA 25

Izvleček iz pravilnika

**o varstvu
pred požari**

UKREPI IN NORMATIVI ZA VARSTVO GOZDOV PRED POŽAROM ŠEMPETER ENOTA GOZDARSTVO HMEZAD TOZD KMETIJSTVO, POLZELA

146. člen

Pravilnik o varstvu gozdov pred požari je sestavljen na podlagi Zakona o varstvu gozdov pred požari (Ur. l. SRS 2/76), 17. čl. Zakona o gozdovih (Ur. l. SRS, 16/74), 48. čl. Pravilnika o varstvu gozdov in gozdnih zemljišč pred požarom (Ur. l. SRS 33/66) in uredbo o urejanju posameznih razmerij iz Zakona o gozdovih (Ur. l. SRS 8/75 čl. 11).

147. člen

Organizacijska enota gospodari z družbenimi gozdovi na področju občin Žalec, Celje in Šmarje.

Organizacijska enota izdela protipožarni načrt. V načrtu predvideva varovanje gozdov in ukrepe, ki zahtevajo izvajanje preventivnih in represivnih ukrepov za varstvo pred požari.

Požarno posebno groženih gozdnih predelov organizacijska enota nima.

148. člen

Protipožarni načrt mora vsebovati:

- površino,
- dostopnost (dovozne ceste),
- vodne vire,
- podatke o drevesnih vrstah,
- ukrepe za opazovanje in obveščanje,
- podatke o opremi in vozilih, s katerimi razpolaga organizacijska enota,
- podatke o zadolžitvah in zbirališčih ljudi in opreme,
- sredstva in ukrepe za hitro gašenje oziroma preprečevanje širjenja požara,
- mesto komandnega štaba v primeru gašenja,
- občinske karte, kot sestavni del.

149. člen

Na podlagi protipožarnih načrtov morajo biti delavci organizacijske enote seznanjeni z zadolžitvami do 1. marca v tekočem letu in morajo v primeru požara ukrepati v skladu z osebno zadolžitvijo. Protipožarne načrte mora organizacijska enota vsako leto dopolniti.

150. člen

Vodja protipožarne zaščite je vodja organizacijske enote. Naslovi in telefonske številke so sestavni del protipožarnega načrta, ki se letno dopolnjuje.

151. člen

Sestavni del protipožarnega načrta so opozorilne table z navedbo lokacije. Opozorilne table morajo biti nameščene na vseh dostopih v požarno ogrožene gozdove in se morajo redno obnavljati.

152. člen

Orodje, ki je predvideno v protipožarnih načrtih mora biti vedno brezhibno, kompletirano in kot je določeno v načrtih na določenih mestih. Orodje se ne sme uporabljati v druge namene.

153. člen

Prepovedano je netenje ognja na prostem, v gozdovih, gozdnih plantažah ali v njihovi bližini. Za netenje ognja zunaj za-varovanih ognjišč se šteje netenje ognja zunaj delavnic, koč in barak, nadalje kurjenje v kladah, votlih deblih, štorih ter uporaba gorilnikov na trda, tekoča in plinasta goriva zunaj zaprtih prostorov v navedenem območju. Za bližino ognja se šteje razdalja 50 m do roba gozda.

154. člen

Osebe, ki smejo netiti ogenj na prostem so: gozdni delavci, vozniki gozdnih sortimentov in drugi zaposleni v gozdu. Sežiganje lubja, vejevja, sečnih odpadkov, grmovja, dračja, plevela in požiganje na planinskih pašnikih je dovoljeno zgoraj navedenim osebam samo pod vodstvom strokovnega delavca, ki je zadolžen upoštevati vse ukrepe za preprečitev gozdnega požara. O požiganju mora vnaprej obvestiti postajo milice ali najbližjo gasilsko enoto.

155. člen

Prepovedano je netiti ogenj ob močnem vetru, hudi suši, v mladih gozdovih in gozdnih nasadih.

Prepovedano je sežigati ledine in travišča na območju, kjer ogenj lahko ogrozi gozd ali uniči koristno rastlinje na de-gradiranem zemljišču.

156. člen

Organizacijska enota mora skrbeti, da so njeni delavci usposobljeni in da skrbijo za:

- postavitev napisov z opozorili o prepovedi kajenja ali uporabo odprtega

ognja v gozdovih, ter odlaganju raznih odpadkov,

— večkratne nadzorstvene obhode zadolženih delavcev organizacijske enote,

— vzdrževanje presek v primerni širini,

— pravočasno in pogosto redčenje sestojaj iglavcev,

— gojitev mešanih iglavcev in listavcev: v gozdovih iglavcev pa zasajanje primer-
nih pasov listavcev,

— redno čiščenje suhih vej, sečnine, suhega drevja in drugega vnetljivega ali od-
padnega materiala zlasti v gozdovih iglav-
cev.

157. člen

Strokovni nadzor na terenu opravljajo zaposleni delavci v organizacijski enoti v tesni povezavi z gozdarskimi delavci goz-
darskih obratov GG Celje.

158. člen

V primeru gozdnega požara morajo gozdni delavci in lovsko osebje poklicati k gašenju požara vse za gašenje sposobne ljudi. Vsakdo mora o nastanku gozdnega požara, ki ga sam ne more pogasiti, obve-
stiti postajo milice, gasilsko enoto, orga-
nizacijsko enoto Gozdarstvo v Polzeli, eno-
to GG Celje ali organizacijske enote TOZD
Hmezad.

159. člen

Gašenje požara vodi poveljnik gasilske enote ob sodelovanju gozdarskega stro-
kovnjaka.

Nizki požar — suhljad, listje, mah, tra-
va, gasimo z udarjanjem (metle, lopate,
veje) ali z zemljo ali peskom. V primeru,
da se ogenj naglo širi, je potrebno v sme-
ri vetra očistiti pas 5—10 m in prekopati
zemljo.

— DEBELNI ALI VRSNI POŽAR

Posekati na primerni razdalji po potre-
bi do ca. 50 m širok pas drevja. O tem mo-

ra odločiti gozdarski strokovnjak. Drevje
podirati v smeri požara, ga oklestiti in ve-
je takoj odstraniti. Morebitna goreča deb-
la je zasuti s prstjo.

— PODTALNI POŽAR

Če gori pod površino (šota, humus, ko-
renine) je treba izkopati primerno širok
in globok jarek in v njem posekati vse
korenine. Gorenje pod površino je treba
zadušiti s teptanjem, polivanjem in nasi-
pavanjem zemlje. Po potrebi je treba od-
kriti tla in odstraniti gorljive snovi.

160. člen

Ko je požar omejen ali pogašen, vodja
gašenja določi gasilsko enoto, sestavljeno
iz delavcev organizacijske enote. Straža
mora nadzirati pogorišče ter bližnjo oko-
lico, ki je ogrožena. V primeru ponovnega
izbruha ognja večjega obsega, straža ta-
koj obvesti gasilce, vodjo gašenja ali po-
stajo milice.

161. člen

Gozdarski strokovnjak za sodelovanje
pri gašenju gozdnega požara je tov. Trtnik
Andrej, vodja organizacijske enote Goz-
darstvo s sedežem v Polzeli, telefon 720-035
in Marovt Zvone, vodja PE GOZD, orga-
nizacijska enota Gozdarstvo Polzela, tele-
fon 720-035.

Stanovanje: Tratnik Andrej, Polzela 74,
Marovt Zvone, Polzela 108 a.

V primeru požara mora v pravilniku
zadolženi delavec na kraju požara sodelo-
vati pri organizaciji gašenja.

162. člen

Organizacijska enota mora voditi evi-
denco o požarih. V ta namen vodi požar-
no knjigo po posameznih občinah. V po-
žarno knjigo vpisuje datum in kraj požar-
a, oddelek, površino požara in nastalo
škodo. Poročila o gozdnih požarih je ob
koncu leta dostaviti področnim občinam.

NAČRT POŽARNEGA VARSTVA GOZDOV

1. GOSPODARSKA ORGANIZACIJA

Hmezad Žalec — TOZD Kmetijstvo, DE
Gozdarstvo Polzela.

Sedež: Polzela, telefon 720-035.

2. POVRŠINA GOZDOV, S KATERIMI ORGANIZACIJA GOSPODARI:

Občina	Površina
Žalec	645 ha
Celje	251 ha
Šmarje	259 ha
Skupaj:	1.155 ha

3. POŽARNO OGROZENIH GOZDOV NA PODROČJU ORGANIZACIJSKE ENOTE NI.

4. ORGANIZACIJSKA IN TEHNIČNA PRIPRAVLJENOST DELOVNE ORGANIZACIJE ZA PROTIPOŽARNO VARNOST GOZDOV.

a) Strokovni vodja protipožarne službe:

Tratnik Andrej, upravnik DE Gozdarstvo Polzela, telefon (sl.) 720-035.

Marovt Zvone, vodja PE Gozd Polzela, telefon (sl.) 720-035.

b) Čuvajska in opazovalna služba na terenu ter obveščanje na:

b/1 področju občine Celje:

Tratnik Andrej, Polzela, tel. 720-035.

Marovt Zvone, Polzela, tel. 720-035.

Zupanek Maks, Socka — p. Strmec.

Pušnik Ivan, Razdel, p. Strmec.

Opomba: Odgovorni delavec lahko v primeru potrebe določi tudi druge delavce.

b/2 področju občine Žalec:

Tratnik Andrej, Polzela 74.

Marovt Zvone, Polzela 108 a.

Kolšek Franc, Preserje 17.

b/3 področju občine Šmarje:

TOZD Kmetijstvo Šmarje z naštetimi enotami:

ZE Šmarje: Novak Zvonko, Šmarje 98, tel. 820-063.

ZE Rogaška Slatina: Grobin Franc, Ratarska vas 24 — sušilnica.

PE Rogatec: Stojnšek Franc, Rogatec n. h.

PE Škrbnik: Bokalič Franc, Pristava 26, tel. 82-8179.

ZE Pristava: Kamenšek Leopold, St. Nezbiše 47, 824-160,

Amon Leon, Dobležice 12, b., p. Lesično.

ZE Imeno: Salekar Franc, Imeno 3.

ZE Kozje: Kramar Franc, Kozje 28.

ZE Bistrica ob Sotli: Žučko Drago, Čresnjevec 20, p. 63235 Bistrica ob Sotli.

PE Kostrivnica: But Franc, Kostrivnica p. 63241, Podplat.

PE Lemberg: Potisk Jože, Lemberg 24, tel. 824-160.

Hmezad Žalec, TOZD Kmetijstvo — DE Gozdarstvo Polzela gospodari z 1155 ha gozdov, ki ležijo na področju občin Žalec (645 ha), Celje (251 ha) in Šmarje (259 ha). Vsi navedeni gozdovi izvirajo od bivših kmetijskih gospodarstev, katere je dodelila v upravljanje bivša uprava za gozdarstvo Celje. Del gozdov pa je Hmezad in njegovi pravni predniki nakupil pri arondacijah kmetij. Gozdovi so razdrobljeni v manjše površine in ležijo na področju navedenih občin. Vse gozdne parcele Hmezada se prepletajo s parcelami zasebnih kmečkih gozdov in z gozdovi, s katerimi gospodari Gozdno gospodarstvo Celje. Zaradi tega »Hmezad« DE Gospodarstvo ni v stanju v celoti s svojimi delavci organizirati opazovalno in obveščevalno službo. Vse to je narekovalo, da smo se organizacijsko povezali za preventivno službo z gozdnim gospodarstvom Celje, oziroma njenimi TOZD na področju občin Celje, Žalec in Šmarje.

c) KOMANDNO MESTO

Komandno mesto je na kraju požara in ga določita skupno poveljnik gasilske enote in odgovorna oseba DE Gozdarstvo Polzela.

d) RAZPORED ZA GAŠENJE POŽAROV

DE Gozdarstvo ima določene kraje zbirališč delavcev za gašenje požarov.

1. Za področje občine Žalec je zbirališče na sedežu DE, to je žaga Polzela.

Poleg tega še:

— gasilski dom Vransko: zbirališče za okolico Vranskega,

— gasilski dom Braslovče: zbirališče za okolico Braslovč,

— gasilski dom Prekopa: zbirališče za okolico Prekope,

— hlevi Založe: zbirališče za okolico Založ,

— gasilski dom Prebold: zbirališče za okolico Prebolda,

— gasilski dom Polzela: zbirališče za okolico Polzele,

— gasilski dom Gotovlje: zbirališče za okolico Gotovelj,

TOZD Sadjarstvo Kasaze-Mirosan: zbirališče za okolico Liboj,

pri Mostnarju (križišče Velenje—Dobrna): zbirališče za okolico Studenec.

2. Za področje Celja:

— gasilski dom Strmec: zbirališče za okolico Strmca.

Poleg tega še:

— gasilski dom Vojnik: zbirališče za okolico Vojnika,

— gasilski dom Lemberg: zbirališče za okolico Dobrne.

3. Za področje Šmarja:

Glavno zbirališče:

Sedež GG Celje TOZD Boč.

— v Podčetrtku: zbirališče za okolico Podčetrtku.

Poleg tega še:

— gasilski dom Šmarje: zbirališče za okolico Šmarja,

— gasilski dom Rogatec: zbirališče za okolico Rogatca,

— gasilski dom Pristava: zbirališče za okolico Pristave in Skrbnika,

— gasilski dom Imeno: zbirališče za okolico Imena,

— gasilski dom Kozje: zbirališče za okolico Kozja,

— gasilski dom Bistrica ob Sotli: zbirališče za okolico Bistrice,

— gasilski dom Rogaška Slatina: zbirališče za okolico Rogaške Slatine,

— gasilski dom Kostrivnica: zbirališče za okolico Kostrivnice,

— gasilski dom Lemberg: zbirališče za okolico Sladke gore, Lemberga.

Za gašenje požara se delavci morajo opremiti z naslednjim oprejem:

motorno žago z zadostno rezervo goriva in maziva, rovnico ali krampom, cepinom, sekuro in lopato.

Za delavce, stanujoče na področju Celja, je na razpolago kombi vozilo, ki ga vozi Zupanek Maks, stanujoč v Socki pri Strmci. V času večje požarne nevarnosti mora biti vozilo opremljeno z zgoraj navedeni morodjem in opremo.

Za delavce, ki se zberejo na žagi Polzela, je orodje na razpolago na žagi.

Za delavce, ki se zberejo v Podčetrtku so delavci, vozila in orodja od GG Celje, TOZD Boč, ki razpolagajo z ustreznim orodjem in opremo. Na ostalih zbirališčih pa razpolagajo skoro vsa gasilska društva z motornimi brizgalnami, vozili, in orodjem za gašenje gozdnih požarov.

Preskrba ekip s hrano:

Hrano lahko nabavimo v poslovalnicah Savinjskega magazina za področje občine Žalec ali v enotah Kmetijstva, v poslovalnicah »Jelša« za področje občine Šmarje in poslovalnicah »Merx« za področje občine Celje. Poslovalnice so v vseh večjih krajih na teh področjih. Poleg tega je veliko obratov družbene prehrane.

5. Prijava požarov:

Poklicni gasilci Celje, Dečkova, telefon 93, 22-090, 22-071.

Postaja milice Vransko 724-022

Postaja milice Žalec 92, 710-922

Postaja milice Celje 92, 22-000

Postaja milice Vojnik 772-022

Postaja milice Šmarje 820-092

Postaja milice Kozje 92

Postaja milice Rogaška Slatina 810-902.

Stalna služba UJV Celje: 23201, h. c. 23-941.

6. Poleg tega se lahko prijavi požar tudi direktno na sedeže gasilskih društev.

Občina Žalec: Ločica pri Vranskem, Vransko, Prekopa, Tabor, Ojstriška vas, Gomilsko, Trnava, Braslovče, Letuš, Polzela, Parižlje, Ločica pri Polzeli, Latkova vas, Prebold, Matke, Sešče, Griže, Zabukovica, Šempeter, Vrbje, Gotovlje, Žalec, Petrovče, Drešinja vas, Levec, Pernovo, Vinška gora in Ponikva.

Občina Celje: Celje, Gaberje, Škofja vas, Vojnik, Strmec, Lemberg, Dobrna, Štore.

Občina Šmarje: Šmarje, Sladka gora, Sladka gora, Rogaška Slatina, tel. 810-988, Rogatec, Kostrivnica, Kristan vrh, Pristava, Zibika, Podčetrtek, Imeno, Virštanj, Lesično, Kozje, Podsreda, Bistrica ob Sotli, Steklarna Straža, tel. 826-000, Steklarna Rogaška Slatina, tel. 810-020.

7. Sedeži TOZD in DE Hmezada Žalec, ki imajo priključen telefon:

a) v občini Žalec:

DE Kmetijstva in ZE Koperacije:

Vransko, Tabor, Žovnek, Latkova vas, Trnava, Braslovče, Polzela, Šempeter, Vrbje, Gotovlje, Petrovče.

b) v občini Celje:

Vojnik, Višnja vas, Šmarjeta, Celje.

c) v občini Šmarje:
TOZD Kmetijstvo Šmarje:
ZE Šmarje
ZE Rogaška Slatina
ZE Pristava
ZE Imeno
ZE Kozje
ZE Bistrica ob Sotli.

8. Preventivni požarno varnostni ukrepi v gozdovih:

Postavljeni opozorilni napisi o prepovedi kurjenja v gozdu:

a) občina Žalec

1. cesta Pirešica—Železno: pri mostu za Meden graben odd. 12 B,

2. cesta Pirešica—Ponikva: pri Studencah odd. 38 N,

3. cesta Arja vas—Gorica: pri vhodu v gozd za Arjo vasjo odd. 13 M,

4. cesta Petrovče—Kasaze: pri stanovanjskih provizorijih Mirosan odd. 16 E,

5. cesta Petrovče—Liboje: ob cesti v Brnico odd. 14,

6. cesta Žalec—Zabukovca: v parku Griže odd. 17 c,

7. cesta Prebold—Trbovlje: v odcepu Marija Reka—Nahodno odd. 14 F,

8. cesta Gomilsko—Tabor: v Ojstriški vasi ob poti za Cukalovo žago odd. 21,

9. cesta Vransko—Tešova: za vasjo Brode odd. 2333,

10. cesta Vransko—Trojane: za vasjo Ločica (Ceretov laz) odd. 258,

11. cesta Braslovče—Podvrh: za provizorijem v Žovneku odd. 29,

12. cesta Braslovče—Podvrh: ob cesti za Strojanskem odd. 29,

13. cesta Polzela—Velenje: v Andražu pri sotočju odd. 31 E,

14. cesta Polzela—Velenje: v Šeneku ob začetku TRIM steze odd. 32,

15. cesta Polzela—Založe: Založe za Korberjem odd. 34 D

16. cesta Založe—Briše: ob cesti v Briše odd. 37 A,

17. cesta Ložnica—Plevno: v Gotovljah za graščino Plevno odd. 40 K,

18. cesta Gotovlje—Rinka: pri daljnovođu odd. 40.

b) občina Celje

19. cesta Dobrna—Lokovina ob cesti odd. 1 c,

20. cesta Dobrna — nad transformatorjem odd. 1 s,

21. cesta Dobrna — ob turistični stezi nad Dobrno odd. 1 A,

22. cesta Celje—Dobrna, v Lembergu odd. 2 A,

23. cesta Celje—Dobrna v Višnji vasi, most za Ravnakom odd. 4 A,

24. cesta Dobrna — nad sušilnico Štolnar ob cesti odd. 6 G,

25. cesta Vojnik—bolnica, ob cesti za bolnico odd. 7 K,

26. cesta Proseniško—Ljubečna v Šmiklavžu odd. 8 J,

27. cesta Celje—Lisce nad Petričkom odd. 10,

28. cesta Celje—Prešnik za Šentjungert odd. 11 A.

c) občina Šmarje

29. Bistrica ob Sotli: Trebče pri cesti,

30. Bistrica ob Sotli: Zagaj pri kamnolomu,

31. Rogatec: za pokopališčem,

32. Rogatec: v parku pri garažah,

33. Šmarje: pri Ribniku,

34. Rogaška Slatina: Ratanska vas pri daljnovođu,

35. Rogaška Slatina: Cerovec — za vasjo,

36. Imeno: Virštanj pri Božičku,

37. Podplat: pri prehodu čez progo,

38. Kostrivnica: pri kmetijski preskrbi,

39. Lemberg: pri kamnolomu,

40. Sladka gora: pri križišču za Lemberg,

41. Pristava: pri plantaži Škrbnik — začetek gozda,

42. Pristava: Škrbnik — v dolini proti Gabrcam.

6. Pojačani nadzorstveni obhodi v primeru večje nevarnosti za požare v sušnih mesecih (marec, maj, avgust):

Z ozirom na veliko raztresenost in razdrobljenost gozdnih površin, Tratnik Andrej in Marolt Franc nadzorujeta v času večje nevarnosti za nastanek požara v medsebojni povezavi z gozdarskim osebjem Gozdnega gospodarstva Celje oziroma TOZD za kooperacijo Vransko, TOZD Gozdnik Žalec, TOZD Celje in TOZD Boč Podčetrtek.

c) Gozdne protipožarne preseke, steze, poti in gozdni viri v večjih kompleksih gozdov last Hmezad TOZD Kmetijstvo, organizacijska enota Gozdarstvo Polzela, obstaja zelo gosta mreža gozdnih stez, po-

ti, gozdnih vlak in jarkov. Zato menimo, da je rešeno vprašanje protipožarnih presek, ker ni potrebe po novih presekah.

Dovozne poti in vodni viri:

Občina Žalec:

1. Cesta Ločica—Vransko—Motnik: potok Bistrica.

2. Cesta Žovnek—Podvrh—Cimperšek: potok Trnavca, ribnik.

3. Cesta Polzela—Andraž—Velenje: potok Ložnica.

4. Cesta Polzela—Založe—(N. Kloster)—Puše: ribniki Založe.

5. Cesta Gotovlje—Jedert: potok Ložnica.

6. Cesta Ložnica—Plevno: potok Vršca, Ložnica.

7. Cesta Arja vas—Velenje—Studence: potok Pirešica in dotoki.

8. Cesta Petrovče—Kasaze—Liboje: potok Bistrica.

9. Cesta Vojnik—Frankolovo—Višnja vas: potok Potok.

10. Cesta Vojnik—Dobrna: ribniki v Dobrni.

Občina Šmarje

11. Cesta Bistrica ob Sotli—Bizeljsko—Svete gore: potok Čehovnica in vodni rezervoar.

12. Cesta Bistrica ob Sotli—Podsreda: vodno zajetje Trebče, Bujan vrh.

13. Cesta Kozje—Pilštajn: potok Bistrica.

14. Cesta Imeno—Virštajn: potok Sotla.

15. Cesta Imeno—Bučka gorca: potok Sotla.

16. Cesta Virštajn—Rudnica: potok Olimščica.

17. Cesta Pristava—Škrbnik: potok Nezbiše in vodni rezervoar Škrbnik.

18. Cesta Pristava—Sodna vas—Roginska gorca: potok Mestinjščica in Roginjščica.

19. Cesta Rogatec—Žetale: potok Dragajna.

20. Cesta Rogatec—Krapina: potok Sotla in pritoki.

21. Cesta Rogatec—Stojna sela: potoka Strmec in Ribnik.

22. Cesta Rogaška—Cerovec—Sečovo: potoka Sečovo in Cerovec.

23. Cesta Rogaška Slatina—Ratanka vas—Kostrivnica: potoka Nagajna in Kostrivnica.

24. Cesta Rogaška Slatina—Rogatec: potoka Hidranti, Potok.

25. Cesta Podplat—Kostrivnica: potok Kostrivnica.

26. Cesta Mestinje—Lemberg: potok Lemberg, Mestinjščica.

27. Cesta Podplat—Rečica: potok Lemberg, Mestinjščica.

28. Cesta Lemberg—Pečica: potok Lemberg, Mestinjščica.

29. Cesta Šmarje—Sotensko: potok Dvor in hidranti.

30. Cesta Šmarje—Zadarže: šmarski ribniki, potok Zadarže.

31. Cesta Šmarje—Celovec: potok Zadarže.

32. Cesta Šmarje—Grobčno: šmarski potoki in šmarski ribniki.

9. Seznanitev delavcev z načrtom požarne varstva:

Na sestankih zborov delavcev, pisмено in objavljeno v glasilu »Hmeljar« Hmezad žalec.

Poročilo s seje predsedstva MHB

Lojze ČETINA, mgr. agr.

UDK 633.819(047)

Letošnje spomladansko zasedanje predsedstva Mednarodnega hmeljarskega biroja je bilo 12. marca 1977 v Parizu. Ob tej priliki je bila 11. 3. dopolne seja ekonomske komisije, popoldne pa seja ožje tehnične komisije.

Iz Jugoslavije sva sejam prisostvovala kot predstavniki Jugoslavije v predsedstvu MHB L. Četina in član tehnične komisije MHB dr. J. Kišgeci.

Seja predsedstva je bila 12. 3. dopolne in je potekala po naslednjem dnevnem redu:

1. Določitev članov predsedstva
2. Potrditev zapisnika zadnje seje z dne 7. 8. 1976 v Sofiji
3. Volitve predsednika, 3 podpredsednikov in imenovanje generalnega sekretarja
4. Poročila predstavnikov držav članic o hmeljarstvu v njihovih deželah
5. Izmenjava mnenj o položaju na svetovnem hmeljnem trgu
6. Hmeljarski kongres leta 1977 v Yakimi (ZDA)
7. Predlogi za hmeljarsko odlikovanje
8. Razno.

Na predlog generalnega sekretarja je bil zaradi vloge Madžarske za vključitev v MHB dnevni red razširjen za točko.

1.a Sprejem Madžarske v MHB.

Od 12 držav članic se je seja udeležilo 10 članov ali po sprejemu Madžarske od 13 držav članic je bilo 11 prisotnih. Opravičila se je Avstralija, brez opravičila pa je izostala Bolgarija.

Ad 1) Posamezne države so delegirale v predsedstvo naslednje člane: *Belgija*: Top, *ZR Nemčija*: Höfter, *Češkoslovaška*: Paul, *DR Nemčija*: Borde, *Anglija*: Lane, *Spanija*: de Arcenequi, *Francija*: Lux, *Jugoslavija*: Četina, *Poljska*: Kromericki, *ZDA*: Gooding, *Madžarska*: Cseh.

Ad 1a) Generalni sekretar je prečital vlogo proizvajalcev hmelja iz Madžarske, da žele postati polnopravni član MHB. Ker izpolnjuje vse pogoje je predsedstvo soglasno sprejelo sklep, da se Madžarska sprejme v MHB. Tako šteje sedaj naša organizacija 13 članov.

Sovjetska zveza in Japonska, ki sta tudi bili povabljeni, da se vključita, se vabilu še nista odzvali, čeprav je po informacijah predsednika Paula (ČSSR) pričakovati, da se bo SZ vključila v naslednjih letih. Japonska na povabilo še ni odgovorila. Z včlanitvijo SZ in Japonske bi MHB vključeval po površini 96 % (sedaj 80 %) po pridelku pa 97,3 % (sedaj 85 odstotkov) svetovnih površin oziroma pridelka hmelja.

Ad 2) Zapisnik z zadnje seje je bil sprejet.

Ad 3) Po statutu MHB traja mandat predsednika, 3 podpredsednikov in generalnega sekretarja 2 leti. Ker je potekel mandat sedanjemu predsedniku ing. Paulu (ČSSR) je bil na predlog ameriškega predstavnika Goodinga soglasno izvoljen angleški predstavnik v MHB Lane, za podpredsednike pa Kulig (Poljska), Höfter (ZR Nemčija), Gooding (ZDA). Z velikim zadovoljstvom je bil sprejet pristanek generalnega sekretarja dr. Pavliča, da je pripravljen opravljati to odgovorno funkcijo še naslednji dve leti. Pristavil pa je, da bo po

poteku tega mandata treba misliti na novega generalnega sekretarja. Novi predsednik je takoj zasedel predsedniško mesto, predsednik ekonomske komisije Broom (Anglija) pa se je zahvalil dosedanjemu predsedniku za njegovo delo v pretekli mandatni dobi.

Ad 4) Ker so vsi predstavniki posameznih dežel dali pismena poročila na že običajnih obrazcih je bila odprta razprava po poročilih in usklajevanje podatkov o površinah in pridelkih v poročilih in v razpredelnici ekonomske komisije (Razpredelnica 1, Razpredelnica 2).

Ad 5) Predsednik ekonomske komisije je poročal o zasedanju ekonomske komisije 11. 3. 1977 in izrazil zaskrbljenost zaradi predvidenega povečanja površin hmelja v letu 1977, ki lahko znaša glede na letino do 10.000 ton več kot v letu 1976. Glede mednarodne konvencije o ureditvi hmeljnega tržišča je podal kratek pregled aktivnosti komisije v tej smeri. Ko je proučeval kako delujejo tako dogovori pri drugih kmetijskih proizvodih kot kava, kakao i. dr. je ugotovil, da ne delujejo idealno. Takšen dogovor, bi moral obsegati vse svetovne proizvajalce hmelja (MHB je za ta namen preozek). Dogovor bi morale skleniti vlade teh držav in tem obveznostim prilagoditi svojo zakonodajo, ki bi omogočala kontrole površin, proizvodnje, prometa in cen. Načelno so se za to že v preteklosti izrekle ZDA, ČSSR in druge dežele, vendar imamo za odločitev premalo podatkov. Manjka znanstvena študija, ki bi proučila vse probleme, ki bi jih bilo potrebno upoštevati pri pripravi dogovora in predvidela finančne obveznosti ter vse parametre tega modela predvsem pa prednosti, ki bi jih dogovor nudil in če je sploh uresničljiv. Zato je potrebno vključiti eksperte. Ugotoviti je treba koliko bi taka študija stala in če smo jo pripravljene plačati. Predlagal je, da naj vsi predstavniki proučijo, če obstaja možnost da izdelajo take študije v kateri izmed držav članic in za kakšno ceno. To moramo sporočiti do 1. julija predsedniku ekonomske komisije ali generalnemu sekretarju dr. Pavliču. V novembru 1977 je v Wolnzachu predvidena seja ekonomske komisije, ki bi proučila te odgovore in druge aktualne probleme hmeljnega trga.

V razpravi se je razvilo vprašanje metode določanja odstotka alfa smol, ki ga uporabljamo za izdelavo bilance proizvodnje in porabe hmelja. Nekateri namreč navajajo odstotek smol v zračno-suhem hmelju, drugi pa odstotek preračunan na suho snov. V tej zvezi je bil sprejet zaključek, da bi naj znanstvena komisija skupaj z metodo bonitiranja proučila tudi to vprašanje. Predsednik ekonomske komisije bo v ta namen navezal stik z znanstveno komisijo.

Ad 6) V zvezi z letošnjim kongresom je ameriški predsednik ponovil vabilo in željo, da se čim več držav udeleži kongresa. Zagotovil pa je, da ga bodo organizirali ne glede na število udeležencev, čeprav so svoj čas postavljali število 40 kot najmanjše.

Na osnovi orientacijskih prijav se bo kongresa udeležilo iz posameznih držav: Anglije 17, Spanije 10, DR Nemčije 2, Čehoslovaške 3, ZR Nemčije 6—8, Poljske 1—2, Belgije 2—3, Madžarske 1—2, Južna Afrika 1, Francija in Jugoslavija se kongresa ne bodo udeležile. Tako izgleda, da se bo izven ZDA kongresa udeležilo 44—49 predstavnikov, Kongres bo od 4. do 6. avgusta in sicer 4. avgusta seja predsedstva, ekonomske in tehnične komisije, 5. avgusta so predvideni strokovni ogledi, 6. avgusta pa zasedanje generalne skupščine. Glede organizacije potovanja je prepuščeno posameznim državam, da se povezujejo in iščejo najcenejše ponudbe. Kotizacija znaša 170 USO dolarjev po osebi.

Ad 7) Potrjeni so bili vsi predlogi posameznih držav članic za podelitev hmeljarskega oblikovanja, med njimi sta tudi 2 predloga iz Jugoslavije in sicer mag. Dragica Kralj iz Slovenije in ing. Marjan Radovič iz Bačke.

Ad 8) V tej točki dnevnega reda je predsedstvo razpravljalo o naslednjih vprašanjih: — Na vlogo nekega inštituta iz Indije, če bi lahko sodeloval z MHB je bil sprejet sklep, da se lahko včlani kot pridružen član (podobno kot Južna Afrika).

— Predsednik tehnične komisije ing. Kohlmann (ZR Nemčija) je poročal o zasedanju TK v ožjem sestavu 11. 3. 1977 popoldan (iz Jugoslavije sta se ga udeležila oba člana TK J. Kišgeci in L. Četina). Za zasedanje TK ob priliki kongresa so predvidene naslednje glavne teme:

PREGLED NAJVAŽNEJŠIH PODATKOV IZ POROČIL DRŽAV ČLANIC MHB
ZA LETO 1976

Država	Površina ha	Pridelek v		Bilanca v stotih à 50 kg		Izvoz	Cena za 50 kg	Predvidene površine za leto 1977
		stotih à 50 kg	na ha skupaj	Pridelek	Uvoz	Poraba		
Avstralija								
Belgija	1.000	35	35.000	34.000	63.126	66.990	30.136	6.000 BF
Bolgarija								
ZR Nemčija	19.677	28,7	564.284	564.284	130.000	264.284	430.000	316 DM
ČSSR	10.077	19,3	194.236	194.236	20.000	88.736	125.500	19.200
DR Nemčija	2.130	25,1	53.410	57.278	28.800	40.318	—	876 M
Anglija	5.920	26,94	159.473	159.473	19.709	174.395	4.787	2.200
Spanija	1.841	27,8	51.206	51.206	—	37.846	13.360	67,79 L
Francija	1.050	33,1	34.780	34.780	—	—	—	5.743
Jugoslavija	3.373	25,6	86.200	86.200	4.233	28.913	60.560	312—425 DM
Poljska	3.170	23,4	51.000	51.000	—	39.000	12.000	450 FF
ZDA	12.505	41,9	524.113	524.113	119.395	261.459	253.404	356 DM
								2.304
								—

- aplikacija zaščitnih sredstev,
- obdelava hmeljišč,
- material za napeljava.

Predloge referatov je treba poslati do 1. julija predsedniku Kohlmannu.

— ameriški predstavnik se je obvezal, da bi na splošno željo vseh prisotnih nekdo podal posebnosti proizvodne tehnologije v ameriškem hmeljarstvu.

Predsednik Kohlmann je dal finančno poročilo in zahtevek za sredstva v letu 1977. Po obračunu je ostalo iz prejšnjega leta 1.400

DM zato je zahtevek za leto 1977 le 500 USA dolarjev.

Zanimivo je bilo tudi poročilo o možnosti vključitve hmeljarske dokumentacije v mednarodno mrežo, ki jo po sistemu FAO organizira Bavarska s pomočjo računalnika. Vsaka dežela bi pošiljala podatke v ta center od njega pa bi za določeno odškodnino dobivala željene informacije. Čeprav so se vsi načelno strinjali, da se za hmeljarsko strokovno dokumentacijo poslužimo tega centra so vsi želeli vedeti, kakšni bi bili stroški. S tem pa še predsednik Kohlmann zaenkrat ni mogel po-

streči. Sprejet je bil predlog, da se bo maja naslednje leto sestala posebna delovna skupina in držav članic, ki bi obravnavale ta problem.

Zasedanje znanstvene komisije bo predvidoma julija na Poljskem.

Ob koncu seje se je g. Broom (Anglija) zahvalil bivšemu predsedniku ing. Paulu (CSSR) za njegovo delo v pretekli 2-letni mandatni dobi.

Novi predsednik MHB g. Lane je zaključil sejo okrog 12 ure.

PREGLED PODATKOV O POVRŠINAH, PRIDELKIH, VSEBINI IN PROIZVODNJI ALFA SMOL V DRŽAVAH MHB 1976 IN 1977

Razpredelnica 2

Država	Površina hektarjev				Skupaj		Pridelek stotov a 50 kg		Alfa smole proizvodnja		Prodano	
	1976 ¹	1977 ¹	1976 ²	1977	1976	1977	na hektar	skupaj	%	ton	v naprej	leto 1977
							1976	1977	1976	1977	1976	1977
Avstralija	10	10	1.076	1.076	1.086	1.086	36	40	39.000	43.400	11	10—11
Belgija	190	180	810	770	1.000	950	35	35	35.000	33.000	8,3	7,2
Bolgarija	1.200	1.360	20	40	1.220	1.380	15,5	16	19.400	21.000	4,5	4,8
CSSR	10.077	10.100	—	—	10.077	10.100	19,3	22	194.236	222.200	3,3	4,5
Anglija	2.256	1.980	3.669	3.763	5.925	5.743	27,0	33,3	160.250	191.000	7,4	7
Francija	410	360	644	580	1.054	940	32,2	38,1	34.050	35.800	7,54	6,6
DR Nemčija	1.240	1.200	890	1.000	2.130	2.200	25,1	26,3	53.410	58.000	7	6
ZR Nemčija	10.596	10.150	9.080	9.050	19.676	19.200	28,7	28—38	565.000	537.000—	5,3	5,6
									730.000	730.000		2,044
Poljska	2.170	2.304	—	—	2.170	2.304	23,4	24	51.000	55.290	4,5	5
Španija	298	298	1.543	1.543	1.841	1.841	27,8	28,2	51.206	52.000	7,5—8	7,5
ZDA	2.756	2.740	9.790	9.700	12.546	12.440	41,9	38,1	524.117	474.000	7,1	7
Jugoslavija	2.891	2.821	473	688	3.364	3.509	25,6	27,4	86.075	96.000	5,2	6,1
SKUPAJ	34.094	33.503	27.995	28.210	62.089	61.693	29,2	29,38	1.812.744	1.818.690—	6,46	6,44—
									2.011.690	2.011.690		6,37
												5.524
												5.637—
												6.200

Pojasnila:

¹ Skupina sort z nizkim odstotkom alfa smol.

² Skupina sort z visokim odstotkom alfa smol.

Seminar za hmeljarje tehnologe v Preboldu

Slovenski hmeljarji-tehnologi in strokovni delavci Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo smo se 17. 2. 1977 sestali v Preboldu na že tradicionalnem seminarju, ki se ga je udeležilo 80 udeležencev.

Za razliko od lanskega seminarja, ki je bil dvodnevni in združen s hmeljarji iz Vojvodine je bil letošnji enodnevni in samo »slovenski«. To pa iz razloga, ker bo v letošnjem letu še Jugoslovanski simpozij za hmeljarstvo (po vrsti že četrti).

Uvodoma je bilo povedano, da s proizvodnimi uspehi v preteklih letih, zlasti pa še s proizvodnjo v letu 1976 ne moremo biti za-

dovoljni. Slovenski hmeljarji stojimo pred nalogo sanacije slovenskega hmeljarstva v smislu povečanja hmeljarskih površin, kakor tudi povečanje hmeljnih pridelkov. To nalogo smo si zadali tudi s srednjeročnim programom razvoja hmeljarstva in jo moremo dosledno izvajati in izvesti. Srednjeročni program je treba vzeti resno, saj danes niso več časi, ki bi lahko samo pisali in obljubljali, ampak moramo dosledno izpolniti kar smo se obvezali in podpisali.

Vsebina seminarja je bila v veliki meri posvečena uresničitvi srednjeročnega programa — več boljših hmeljišč in večji pridelek.

Prevladovalo je mnenje, da je bil seminar uspešen, da je bil nekoliko prepozen. V prihodnje bi ga naj organizirali prve dni februarja ali že v januarju. Prav tako se je izkazovalo, da je en dan za seminar premalo, kar bomo morali upoštevati v naslednjih letih.

Ob zaključku seminarja sta bila sprejeta dva sklepa:

1. Komisija, ki jo sestavljajo: ing. Vlado Kralj, ing. Edi Omladič, ing. Vinko Molan, ing. Rudi Janežič in vsi referenti na seminarju, naj pripravi zaključke s seminarja.

2. Vsi referati se naj objavijo v Strokovni prilogi »Hmeljarja«.

PRIDELEK IN KAKOVOST HMELJA V 1976

Milan DOLINAR. dipl. ing. agr.

UDK 633.819:631.56

Slovenski hmeljarji smo v letu 1976 pridelali 2.573 ton hmelja na površini 2.300 ha, kar znese po hektarju 1.130 kg (v letu 1975 1.240 kg/ha). Manj smo ga pridelali le še 1958 leta, ko ga je bilo izpod 1.000 kg/ha. Zaradi toče smo ga izgubili 380 ton, kar je več kot ga povprečno izgubimo vsako leto.

Med naštetimi vzroki je odločilen vpliv kot že nekaj let nazaj, spet imelo vreme. Podajamo pregled padavin in temperatur v letu 1976 v primerjavi z 20-letnim povprečjem.

Mesec april je — ob obilici padavin v zadnji dekad — sprva zadrževal rast kmelja, v toplejšem maju v vseh treh dekadah in ob zalogi vode iz aprila je hmelj normalno uspeval, čeprav je kratko kritično obdobje zaradi pomanjkanja padavin nastopilo v sredini maja. Vse do sredine junija je kazalo dobro, čeprav je po višini hmelj vseskozi nekoliko zaostajal v rasti. Kritično obdobje je nastopilo junija, ko so se dnevene temperature močno dvignile (za 2,3° C) in se nadaljuje v juliju (1. dekada za 2,7° C, 2. dekada za 4,0° C nad poprečje) ob kritičnem pomanjka-

nju vlage. V treh dekadah je padlo le 34 mm dežja, ob tem, da je že prej ves junij bil izredno suh, saj je padlo ves junij le 45 mm dežja (povprečje 136 mm).

Oboje, visoke temperature in pomanjkanje vlage, je močno zavrlo rast, dnevni prirasti so se začeli hitro zmanjševati. 15. junija beležimo 19 cm dnevnega prirasta, nato pa vedno manj, zadnjega junija le še 6 cm. Popolnoma je hmelj prenehal rasti 12. julija. Cvetni nastavek se je pojavil 20. junija, pričetek cvetenja pa 8. julija.

A-sorte so nekoliko dalj časa in hitreje priraščale. V času od 1.—12. 7. savinjski golding 32 cm, atlas 64 cm, aurora 60 cm, apolon 45 cm. Čeprav je savinjski golding ob koncu rasti dosegel 710 cm višine, pa je oblika rastline ostala smrekasta, s kratkimi panogami po vsej višini. Cvetenje je trajalo dolgo časa, zadrževano zaradi dolgotrajnega in obilnega deževja v 3. dekad julija (90 mm). Še bolj kritično stanje pred tem, je to deževje vsaj delno ublažilo. Vendar le bolj na oko, zaradi kratkih panog in malo listja je izgledalo, da je cvetni nastavek gost, storžki pa so ostali drobni in lahki (vidi poglavje — mehanične analize).

Mesec	De-kada	Temperatura °C		Padavine mm	
		1976	20 l. povpr. ali X	1976	20 l. povpr. ali X
April	1	11,8	8,61	16,2	30,6
	2	11,8	10,06	10,7	24,8
	3	7,5	11,32	146,3	31,9
	X	10,1	9,99	173,2	87,3
Maj	1	15,0	13,71	1,2	28,7
	2	16,8	14,83	21,4	35,1
	3	15,8	14,95	55,2	48,3
	X	15,4	14,44	77,8	110,1
Junij	1	16,2	16,84	22,4	46,0
	2	19,5	18,60	19,1	42,6
	3	21,8	19,55	3,7	47,3
	X	19,14	18,34	45,2	136,0
Julij	1	22,2	19,47	0,4	41,4
	2	23,4	19,38	30,2	47,7
	3	19,6	10,50	90,2	39,2
	X	21,0	19,58	120,8	128,3
Avgust	1	15,9	19,68	41,4	35,4
	2	16,5	18,70	39,5	41,5
	3	16,3	17,41	4,8	50,4
	X	16,3	18,57	85,7	127,4

A-sorte so priraščale še nekaj časa. Tako je atlas zaključil rast 21. 7., apolon 17. 7. in aurora 16. 7. Tudi ostale faze generativnega razvoja so se premaknile ustrezno na kasnejši čas, kot pri savinjskem goldingu. Zaradi zakasnele generativne faze je bilo tudi zorenje kasnejše, tako da je bil pričetek obiranja šele 19. 8., pa smo še kljub temu pričeli obirati prezgodaj. Tako je polna zrelost nastopila pri savinjskem goldingu 26. 8., aurori 28. 8., apolonu 30. 8., atlasu 10. 8. Ugodno vreme v avgustu in začetku septembra ni oviralo spravila pridelka.

PRIDELEK HMELJA

Pridelek smo ugotovili na osnovi ankete z obiskom pri hmeljarjih. Zato so vse teže v naslednjih tabelah preračunane na enoto dejansko oddane količine hmelja. Izbirali smo take hmeljarje, ki imajo poleg ene od A-sort tudi savinjski golding in jih tako tudi grupirali. Namenoma navajamo vse anketirane hmeljarje poimensko, da bi lahko vsak hmeljar v anketi videl, kaj je sposoben dati sam v primerjavi z drugimi; neanketirani pa naj bi pri njih videli uspehe in neuspehe, in se zgledovali po najboljših.

ATLAS

Pridelovalcev atlasa je največ, v letu 1976 ga je bilo 217 ha vključno s prvoletniki. Posamezni pridelovalci so dosegli naslednje pridelke:

Pridelovalec	Kraj	Savinjski golding kg/ha	Atlas kg/ha
Zupanc	Gotovlje	1496	1288
Kuder T.	Vrbje	1825	1558
Bosnar	Gotovlje	1128	2110
Sredenšek	Ponikva	667	1600*
Četina F.	Podlog	1293	1825
Sedminek	Podlog	1646	2586
Povše	Podlog	1441	2207
Četina J.	Grušovlje	1571	2086
Četina I.	Grušovlje	1294	1810
Žagar Z.	Dobriša vas	1282	2674
Sopotnik	Šešče	1835	1755
Jordan	Gotovlje	1295	1970
Janc	Latkov vas	1358	1521
Ribič J.	Latkova vas	1381	1521
Randl	Dolenja vas	895	1662
Uršič	Dolenja vas	1210	1746
Glavnik	Polzela	1133	2019
Bizjak	Polzela	1090	1967
Prislan	Parižlje	1537	1860
Serdoner	Parižlje	1221	2030
Cizej A.	Poljče	1504	1788
Cizej I.	Poljče	1199	2142
Hmežad DE II.	Breg	1434	1320
Hmežad DE II.	Novo Celje	1234	1242
Ocvirk	Prekopa	1145*	1100*
Krtna	Čeplje	1000*	1108*
Kladnik	Čeplje	937*	1337*
Rančigaj	Gomilsko	1104*	2074*
Rakun	Trnava	942	963*
Stepišnik	Trnava	1710*	1890*
Povprečje		1294	1770

Razlika med sortama je 476 kg/ha ali 27 % v korist atlasa. Le štirje pridelovalci so pridelali manj atlasa kot savinjskega goldinga. Najnižji pridelek atlasa je 963 kg/ha, a najvišji 2674 kg, savinjskega goldinga pa od 667 do največ 1835 kg/ha. Čeprav podatki niso korigirani na izpad pridelka zaradi toče, se razlika ne bi bistveno spremenila, povečal pa bi se povprečni pridelek.

AURORA

Za primerjavo pridelka sort aurore in savinjskega goldinga je vključenih 13 anketirancev. Ti so dosegli naslednje pridelke:

Pridelovalec	Kraj	Savinjski golding kg/ha	Aurora kg/ha
Trobiš	Gotovlje	1837	2250
Zagoričnik	Podlog	1425	2320
Kainz	Petrovče	1249	2228
Irmančnik	Drešinja vas	1327	2105
Kuder T.	Drešinja vas	1047	1933
Žagar K.	Drešinja vas	1074	1933
Jelovšek	Petrovče	1369	2420
Kupec K.	Gornja vas	1136	1311
Zagoričnik	Podvin	1304*	1480*
Hmežad DE II.	Šempeter	1289	1880
Hmežad DE II.	Šempeter	1334	1846
Lončar	Grajska vas	1117	1703
Hmežad DE II.	Roje	1525	2416
Povprečje		1295	1914

Razlika med sortama je 619 kg/ha ali za 33 %. V nobenem primeru sorta aurora ni bila slabša kot savinjski golding. V tej skupini pridelovalcev je bil dosežen najnižji pridelek aurore 990 kg, a najvišji 2400 kg, pri savinjskem goldingu pa od 884—1837 kg/ha. Skupna površina nasadov sorte aurora je 142 ha vključno s prvoletniki.

Pridelovalec	Kraj	kg/ha				
		SG	AU	AT	AP	AH
Uranjek	Podlog	1245	2036	2489	—	—
Gajšek	Drešinja vas	1188	2982	2338	—	—
Hmežad DE II.	Roje	1452	2337	1159	—	—
Hmežad DE III.	Arja vas	1050	1630	1755	—	—
Hmežad DE III.	Loke	1358	1348**	1857	—	—
Agraria	Brežice	1437	3056	1842	—	—
Cokan	Roje	1496	2410	1895	2016	—
Hmežad DE II.	Novo Celje	1261	1025	1199	1195	—
KK Zasavje	Sevnica	1044	1923	—	1102**	1156
Inštitut	Žalec	1085	2006	1924	1657	1675
Hmežad DE I.	Braslovče	1434	—	1541	1438*	—
Hmežad DE I.	Poljče	1434	—	1611	1165**	—
Povprečje		1290	2075	1782	1428	1415

* — zmanjšan pridelek zaradi toče

** — drugoletni nasadi

Skupina pridelovalcev z več sortami je povečala razlike v korist atlasa in aurore, zmanjšala pri apolonu. Sorta ahil, čeprav jo imata le dva proizvajalca, je dala za 9 % višji pridelek kot savinjski golding.

Če primerjamo vse sorte med seboj iz posameznih prikazov prej, pa dobimo naslednjo sliko:

Sorta	Število anketirancev	Pridelek kg/ha	Indeks
Savinjski golding	62	1289	100
Atlas	41	1773	137
Aurora	23	1984	153
Apolon	13	1585	122
Ahil	2	1415	109
A-sorte : SG			130

Nižji pridelki savinjskega goldinga gredo delno na račun starosti, kajti vsi nasadi A-sort so mlajši od 5 let, savinjskega goldinga pa nad 5 let. Med A-sortami je precejšnje število drugoletnih nasadov (dve zvezdici), nekaj pa jih ni evidentiranih. Tudi škoda po toči (ena zvezdica) ni preračunana na ugotovljen odstotek škode, kar bi dvignilo povprečni pridelek vseh sort, kar pa za primerjavo ne bi pomenilo bistvenih razlik, ali celo nobene. Iz podatka, da je bil pri 62 anketiranih proizvajalcih povprečni pridelek savinjskega goldinga 1289 kg/ha, pove, da so bili anketirani boljši hmeljarji, primerjava povprečnega republiškega pridelka pa je preračunana na vse nasade, vključno s prvoletniki in pa izogibanje tistih področij, ki so bila močnejše poškodovana po toči.

Pridelek sort v primerjavi z letom 1975 pa je bil naslednji:

APOLON

Pridelovalcev sorte apolon je najmanj, anketiranih je bilo 7 proizvajalcev, površin pod apolonom pa je 100 ha. Posamezniki so dosegli naslednje pridelke:

Pridelovalec	Kraj	Savinjski golding kg/ha	Apolon kg/ha
TP Rogoza	Hoče	985	1338
Štorman	Podlog	1423	1657
Napotnik	Podlog	1313	1913
Podlunšek	Ločica	1521	1922
Jelovšek	Orova vas	1014	2070*
Hribršek	Orova vas	1470	1872
Farčnik	Prekopa	1108*	1265*
Povprečje		1262	1719

Višji pridelek sorte apolon je za 457 kg/ha, v nobenem primeru ni bil nižji od savinjskega goldinga. Razlika je 26 % v korist apolona.

Pridelovalcev z več kot dvema sortama imamo sicer že več kot je spodaj navedeno, vendar niso bili vsi zajeti v anketi, kar velja tudi za primerjave zgoraj. Število bi se občutno povečalo, izbirali pa nismo boljše ali slabše proizvajalce:

Sorta	Pridelek kg/ha		Indeks	
	1975	1976	1975	1976
Savinjski golding	1420	1289	100	100
Atlas	1585	1773	112	137
Aurora	1944	1984	136	153
Apolon	1335	1585	94	122
Ahil	1145	1415	81	109

Nižji indeks za sorto atlas v letu 1975 je nastal zaradi napak pri škropljenju v cvet, pri sorti apolon pa zaradi vključitve večjega števila pridelovalcev z drugoletnimi nasadi. Sorta aurora, čeprav z nižjim indeksom v letu 1975 pa je dala v obeh neugodnih letih standardno boljši pridelek, ki se giblje med 19 in 20 q/ha.

KEMICNA KAKOVOST SORT

Analiziranih je bilo 94 vzorcev hmelja vseh sort, od začetka do konca obiranja. Zanimivo je, da mi bilo opaziti naraščanja odstotka alfa kislin z zrelostjo. Najnižji odstotek 3,10 beležimo 25. avgusta, medtem ko prvi dan 6 analiz vse nad 5 % pri savinjskem goldingu.

Sorta	% alfa kislin		
	štev. vzorcev	od—do	povprečje
Savinjski golding	71	3,10—6,41	4,97
Atlas	11	5,61—8,29	7,43
Aurora	7	9,04—13,56	10,67
Apolon	2	7,92—9,45	8,68
Ahil	3	9,10—9,84	9,54

Nizko povprečje je opaziti pri vseh sortah, kar je razvidno iz naslednjega pregleda:

Sorta	1968	1969	1970	1972	1974	1975	1976
Savinjski golding	6,91	7,47	7,68	7,07	7,37	6,31	4,97
Atlas					12,00	10,43	7,43
Aurora					12,04	12,16	10,67
Apolon					11,66	11,53	8,68
Ahil					11,59	11,48	9,54

Razlike pa so v primerjavi z letom 1975 pri savinjskem goldingu 1,34 %, atlasu 3,00 %, aurori 1,39 %, apolonu 2,85 %, ahilu 1,94 %.

MEHANIČNE ANALIZE

Težo škafo smo ugotavljali od 19. 8. do 14. 9. ločeno za sorte, sočasno merili dolžino

storžkov in težo 100 storžkov ter kemične analize.

Primerjava podatkov z letom 1975 nam kaže: da so vse sorte imele krajši (drobnejši) storžek, da je specifična teža pri vseh sortah v letu 1976 nižja, da pa je škafo bil najtežji pri vseh sortah:

Sorta	Dolžina storžkov v mm		Teža 100 storž. v gr (11 % vlage)		Teža škafo kg	
	1975	1976	1975	1976	1975	1976
Savinjski golding	28,6	23,1	12,4	8,59	0,503	0,542
Atlas	28,7	25,6	15,9	10,74	0,544	0,562
Aurora	28,7	23,9	15,5	11,16	0,664	0,738
Apolon	31,1	21,3	18,1	9,67	0,702	0,731
Ahil	40,4	—	21,7	—	0,574	0,729

POMEN IZBIRE ZEMLJIŠČ ZA NOVA HMELJIŠČA

Franc OSET, kmet. ing.

UDK 633.819:631.51

Urbanizacija in drugi koristniki prostora preprečijo segajo po najboljši kmetijski zemlji. Vsled tega izgubimo vsako leto mnogo površin, ki so bile desetletja domena kmetijstva. Za te izgubljene površine pogosto ni pravega nadomestila, kljub pazljivo izvedenim agro in hidromelioracijam na tleh s slabimi fizikalnimi in kemičnimi lastnostmi. Z melioracijami tla le delno izboljšamo, ne moremo pa spremeniti v popolni meri fizikalnih lastnosti t.j. teksture in podtalja.

Večjo kvaliteto in kvantiteto dosežemo na površinah tudi z izboljšanjem proizvodnih sposobnosti rastlin, t.j. z novimi sortami. Te proizvodne lastnosti rastlin pogosto niso popolnoma izkoriščene vsled nepravilno ali slabo izbranega zemljišča za nov hmeljski nasad.

Pri pravilni izbiri tal za nov hmeljni nasad moramo v prvi vrsti poznati tla, njih poreklo, lastnosti in procese, ki se v njih dogajajo, ter vpliv vsake posamezne lastnosti na rodovitnost tal. Se le na osnovi tega lahko posegamo v proizvodnjo z ukrepi, ki bodo pripravili rastlinam boljše rastne pogoje in na podlagi tega tudi pogoje za kvalitetnejši in večji pridelek.

Na terenu se pogosto srečujemo z različnimi tlemi. Da tla lahko opredelimo in jim določimo karakteristike, moramo spoznati morfologijo tal ali morfološke lastnosti. Te lastnosti so nastale pod vplivom: matične podlage, klime, reliefa, vegetacije in časa. Ti pedogenetski faktorji v različnih kombinacijah različno vplivajo na razvoj tal. Zaradi tega se pojavljajo v naravi različni talni tipi, ki imajo veliko različnih variant. Te variante ugotovimo na podlagi vertikalnega prereza tal to je profila. Ta nam služi kot važen pokazatelj nastanka, dinamike in lastnosti tal.

Hmelj kot intenzivna kultura daje bogate in dobre pridelke le na najboljših tleh z urejenimi fizikalno kemičnimi lastnostmi v profilu, te pa so odvisne od že omenjenih pedogenetskih faktorjev. Tla glede na pomen in kvaliteto za nov hmeljni nasad delimo pri izbiri v: hmeljna tla, pogojno hmeljna tla in neprimerna za pridelovanje hmelja.

Hmeljna tla so večinoma starejša rjava aluvijalna tla z dobro formiranimi horizonti. Ta tla se razprostirajo na nizkih terasah rek in potokov. So srednje globoka do globoka, na prodnato peščenem nanosu ali pa na prodnato glinastem ilovnatem nanosu. Vodno zračni režim v tleh je dobro urejen. Od

teksture v profilu pa zavisi propustnost, ki je dobra v peščeno ilovnatih tleh, v tleh z ilovnato, glinasto in glinasto teksturo pa je ovirana kljub prisotnosti skeleta.

Pogojno primerna tla so slabo oglejena in rahlo psevdoglejena in tla z visoko talno vodo. Teh tal najdemo v naših hmeljiščih zelo veliko. Navadno so ilovnato glinaste teksture, gosta, slabo propustna in srednje zračna. Zaradi pogostega nihanja talne vode so v spodnjih horizontih rahlo oglejena. Na teh tleh hmelj slabo uspeva zaradi neurejenih vodno zračnih razmer.

V neprimerna tla za pridelovanje hmelja spadajo nerazvita, plitva, aluvijalna tla, ob rečnih strugah, srednje in močno oglejena tla ter tla na psevdogleju. Slednja so po teksturi težka za obdelavo, površinska voda se na njih dalj časa zadržuje na površini ali tik pod njo, zaradi slabo propustnih ali nepropustnih plasti.

Zaradi neurejenega vodno zračnega režima in glinaste teksture, so tla neprimerna za pridelovanje hmelja.

Navedena opredelitev se često premalo upošteva pri izbiri zemljišč za nov hmeljni nasad. Pogosto se sadi hmelj na neprimerna tla brez predhodnega podrahljavanja ali predhodno izvršenih hidro in agromelioracij. Zlasti so problematične depresije na težjih tleh. Tu se pogosto dalj časa zadržuje površinska voda vsled glinatosti, ker je propust-

Ko govorimo o drobnem hmelju (glej dolžina) je razumljivo, da je treba za en škafo hmelja, ko tehtamo volumen 30 l, obrati več storžkov, da je tak škafo zagotovo težji, zato pa je manj škafov. Zaradi tega je bilo potrebno v letu 1976 za en škafo kar 1800 storžkov več kot je normalno število storžkov v škafo, to pa je toliko kot slaba polovica škafo.

Neuspehi hmeljarjenja v letu 1976 so torej raznoliki. Ko bi imeli dovolj nasadov A-sort, boljše starostno strukturo, boljše zemljo, ugodnejše vremenske razmere in zato tudi manj toče, bi že iz teh postavk pridelali vsaj 600 ton hmelja več. Dejstvo, da oberemo strojno kar 80—90 % hmeljišč, od tega 1800 ha občutljivega savinjskega goldinga, še nadalje povečuje neuspeh pri hmeljarjenju v letu 1976.

nost za vodo in zrak slaba. Če takšna tla obdelujemo in gazimo pri veliki vlažnosti, se njihove fizikalne lastnosti še poslabšajo. Na takšnih neprimernih tleh za hmeljni nasad ima hmeljna rastlina kratko življenjsko dobo, ker se mora omejevati s svojim koreninskim sistemom zaradi neprimernih talnih lastnosti v spodnjem horizontu le na plitvi orni sloj. Hmeljna sadika na takih vlažnih tleh ima slabo razvite korenine in kljub globokim tlem in bogati zalogi hranil hitro strohni in propade, kar ima za posledico veliko praznih mest in kratko življenjsko dobo nasada.

Druga važna ugotovitev pri izbiri tal za nov hmeljni nasad je, ali so tla utrujena od predhodne monokulture ali ne. Pogosto dotrajano hmeljišče izorjemo in takoj naslednje leto posadimo na isto mesto novo brez slehernega kolobarja. Pogosto so primeri vključevanja izkrčenih starih dotrajanjih in večletnih hmeljišč v nove komplekse, kar je tudi eden od faktorjev neizenačenega pridelka v kompleksih. Negativen vpliv takih tal se kaže po četrtem letu, ko štor dobiva svoje dimenzije. Minimalni presledek leto ali dve naj bi bil čas, da tla prezračimo in vsaj delno izboljšamo ter popravimo fizikalne in biološke lastnosti, ki so se poslabšale na teh tleh zaradi stalnega gajenja ob vsakem vremenu in večletne monokulture.

Do podobnih primerov nepravilne izbire tal pride pogosto zaradi vedno večjega pomanjkanja dobrih primernih površin za hmeljno proizvodnjo. Zaradi tega je nujen posvet pred vsako obnovo, da tla proučimo in po potrebi predlagamo potrebne melioracijske ukrepe. Vsak lastnik zemljišča pa mora odgovorjati in skrbeti, da se nasvet ali priporočilo realizira pred ureditvijo novega hmeljnega nasada. Poznejši ukrepi so dražji, posebno če čakamo, da nam slab pridelek potrdi potrebo po agro hidro melioracijah, drugič pa je izvedba ukrepov za izboljšanje tal mnogo težavnejša in dražja zaradi že postavljenih žicnic.

V perspektivnem razvoju hmeljarstva v Sloveniji naj imajo tla kot odločujoč faktor za večji pridelek važno vlogo. Zato moramo že pri načrtovanju najmanjšega hmeljnega nasada dati izbiri tal močan poudarek, kajti hmelj daje bogate in dobre pridelke le na najboljših tleh, t. j. hmeljnih tleh.

Založno gnojenje zemljišč

Bogomil Bratina

UDK 633.819:631.18

Želja vsakega hmeljarja je, doseči čim večji pridelek in čimboljšo kvaliteto hmelja. Kljub temu, da gnojenje ni edini faktor za doseganje velikih pridelkov, ima na bogat cvetni nastavek prav gotovo velik vpliv.

Glede na to, da je hmeljna rastlina večletna, da raste vrsto let na istem mestu, jo moramo oskrbeti tudi z zadostno zalogo hranil v tleh. Samo zadostna preskrba rastlin s potrebnimi gnojili omogoča maksimalni izkoristek ostalih dejavnikov.

Korenine hmeljne rastline segajo v globlje plasti (največ jih je do globine 40 cm) kjer je oskrba z mineralnimi gnojili otežena. Predvsem problematična je oskrba tega sloja s fosforjem in kalijem v času, ko je nasad že osnovan. Površinsko gnojenje s fos-

fornimi in kalijevimi gnojili le neznatno vpliva na povečanje hranil v globljih slojih, saj se fosfor in kalij zelo slabo pomikata v globino.

Kako so hmeljišča založena s fosforjem in kalijem v Savinjski dolini po slojih do globine 60 cm, je razvidno iz razpredelnice št. 1. Slika je več ali manj povsod ista, tako da jo lahko posplošimo za vsa hmeljišča.

Iz razpredelnice je razvidno, da se pretežni del fosfora in kalija nahaja v zgornjem obdelovalnem sloju od 0—20 cm. V vseh ostalih slojih, t.j. pod 20 cm, pa je zaloga hranil slaba, še posebno očitno je to pri fosforu. Če si ogledamo založenost npr. v žicnici št. 1 na Vrnskem vidimo, da je sloj 20—30 cm 7-krat manj založen s fosforom kot zgornji sloj,

ZALOGA RASTLINAM DOSTOPNEGA FOSFORA IN KALIJA DO GLOBINE 60 cm V NEKATERIH HMELJISCIH SAVINJSKE DOLINE

Globina v cm	Vransko žičnica 1		Tabor žičnica 11		Braslovče žičnica 13		Šempeter žičnica 16		Vrbje žičnica 19		Šmarjeta žičnica 6		IHP Žalec žič. Griže	
	P ₂ O ₅	K ₂ O	P ₂ O ₅	K ₂ O	P ₂ O ₅	K ₂ O	P ₂ O ₅	K ₂ O	P ₂ O ₅	K ₂ O	P ₂ O ₅	K ₂ O	P ₂ O ₅	K ₂ O
	mg/100 g tal		mg/100 g tal		mg/100 g tal		mg/100 g tal		mg/100 g tal		mg/100 g tal		mg/100 g tal	
0—20	29,4	44,7	19,8	32,5	18,9	29,2	33,7	36,6	36,7	39,2	29,1	25,2	27,1	25,5
20—30	3,9	21,6	3,2	18,9	2,6	16,1	3,7	16,9	8,7	18,9	5,7	15,6	6,6	18,7
30—40	1,2	14,0	2,5	13,3	2,0	14,3	3,4	21,5	3,4	16,7	1,7	12,5	2,7	11,8
40—60	2,0	10,2	2,5	10,7	2,0	16,8	3,4	21,5	2,6	16,4	1,3	12,2	1,5	7,8

tretji sloj 30—40 cm pa celo 24-krat manj. Zaloga 1,2 mg fosfora na 100 g tal, ki nam jo izkazuje analiza na omenjeni žičnici pri globini 30—40 cm, je skrajno majhna. Takšno zalogo fosfora imajo na primer nekatera tla, ki niso bila nikoli gnojena s fosfornimi gnojili. S takšno zalogo se ne smemo zadovoljiti, še posebno ker smatramo hmelj kot intenzivno rastlino.

Prej smo omenili, da se večina korenin hmeljne rastline nahaja v globini do 40 cm. Iz razpredelnice je razvidno, da je največja zaloga hranil v zgornjem obdelovalnem sloju. Tu je malo korenin, ker se ta sloj obdeluje. Rastlina prične črpati hranila iz zgornjega sloja šele takrat, ko se razvijajo rosne korenine, vse dotlej pa hmelj črpa hrano iz spodnjih slojev preko glavnih korenin.

Da bi izboljšali zalogo hranil v naših hmeljiščih tudi v spodnjih slojih, je nujno, da gnojimo s fosfornimi in kalijevimi gnojili na zalogo. Ob pripravi tal gnojimo z večjimi količinami teh gnojil tako, da ostane v spodnjih slojih njihov učinek nekaj desetletij. V času, ko pripravljamo zemljo za nov nasad, je edina priložnost za enostavno izvedbo tega agromelioracijskega ukrepa, da pognojimo tla tudi v globino, kjer se bodo razvile korenine hmeljne rastline.

Za pravilno založno gnojenje nam je potrebna kemijska analiza. Le na osnovi te lahko določimo količino in vrsto gnojila, ki ga je potrebno dodati tlem ob pripravi novega nasada. Pri obnovi je potrebno analizirati vzorce zemlje iz dveh globin, iz globine 0—20 in 20—40 cm.

Kako izračunamo za založno gnojenje količino gnojil?

Najprimernejša tla za hmeljišča so tista z rahlo kislo do nevtralnno reakcijo (pH 6,5). Zaloga fosfora v tleh naj bi bila 25—30 mg P₂O₅/100 g tal, zaloga kalija pa 40—50 mg K₂O/100 g tal. Za založno gnojenje do globine 40 cm se poslužujemo pri preračunavanju

faktorja, ki znaša za fosfor 20, za kalij pa 13.

Kako izračunamo potrebno fosforno gnojilo?

Naša tla na primer vsebujejo pred obnovo do globine 40 cm povprečno 7 mg P₂O₅/100 g tal (upoštevati moramo povprečje obeh vzorcev iz globine 0—20 in 20—40 cm). Tla v našem hmeljišču pa bi naj vsebovala 25 mg P₂O₅/100 g tal. Razlika znaša 18 mg P₂O₅. Manjkajočih 18 mg P₂O₅ pomnožimo s faktorjem 20 (18 × 20 = 360). Dobljeni rezultat — 360 pomeni, da je potrebno tla pri obnovi založno gnojiti s 360 kg čistega fosfora. Čista hranila nato preračunamo v gnojila, ki jih imamo na razpolago oz. so na tržišču.

Kako izračunamo potrebno kalijevo gnojilo?

Tla bi naj vsebovala 45 mg K₂O/100 g tal. Naša tla vsebujejo pred založnim gnojenjem v povprečju do globine 40 cm npr. 15 mg K₂O/100 g tal, razlika znaša 30 mg K₂O. Manjkajočih 30 mg K₂O pomnožimo s faktorjem 13 (30 × 13 = 390). Tako dobljena vrednost (390) pomeni kg čistih hranil v tem primeru kalija, ki jih moramo dodati tlem pri obnovi.

Založno gnojenje v praksi izvajamo na ta način, da 2/3 gnojil, predvidenih za gnojenje, potrosimo po površini pred globokim oranjem, 1/3 pa na preorano površino, katero nato prebrnemo. Tako je ves sloj do globine 40 cm pognojen s hranili.

Katera gnojila bomo uporabljali za založno gnojenje hmeljišč, zavisijo od reakcije tal. Težiti je za tem, da ne bomo na kislih tleh uporabljali fiziološko kislila gnojila, da bi s tem zemljišče še bolj zakisali, in obratno, da ne bi na karbonatnih tleh uporabljali gnojila, ki vsebujejo večji odstotek kalcija.

Do nedavna je bila izvedba založnega gnojenja zelo enostavna, saj smo imeli na zalogi za kislila tla fosfor v obliki Tomaževe žlindre, za karbonatna tla pa superfosfat. Kot kalijevo gnojilo pa kalijevo sol oziroma druga kalijevega gnojila, le-ta smo lahko uporabljali

na vseh zemljah. Danes, ko na tržišču ni več čistih kalijevih gnojil, se pri založnem gnojenju poslužujemo kombiniranih gnojil, tj. PK pa tudi NPK gnojil. Od PK-jev uporabljamo na kisljih tleh 20 : 20, na rahlo kisljih do nevtralnih tleh 18 : 14 in 17 : 17, na karbonatnih tleh pa 20 : 30 in 30 : 20. V kolikor uporabljamo za založno gnojenje NPK gnojila, je potrebno vedeti, da se dušik ne izkoristi in je vsled izpiranja izgubljen. Zaradi tega, v kolikor nimamo boljše kombinacije, uporabljamo NPK gnojila s čim manjšim odstotkom dušika.

Napake, ki jih delajo hmeljarji pri založnem gnojenju hmeljišč, so predvsem naslednje:

1. Mnogi obnavljajo hmeljišča, ne da bi izvedli založno gnojenje. To je razvidno iz analiziranih vzorcev zemlje mlajših hmeljišč, ki jih pošljejo proizvajalci v analizo.

2. Nekateri pošljejo v analizo vzorce zemlje za obnovo samo iz zgornjega sloja (0—20 cm), kar seveda ne zadostuje, saj nas za založno gnojenje zanima predvsem založnost spodnjega sloja (20—40 cm).

3. Mnogi pošiljajo vzorce za analizo takrat, ko navodilo za gnojenje že potrebujejo. Ker rezultatov ne dobijo pravočasno, potrosijo pred oranjem nekaj gnojil, razliko pa dodajo, ko dobijo analizo z navodilom. To je napačen način založnega gnojenja, saj ne poznajo niti osnovnega podatka, tj. reakcije tal, da bi na osnovi pH določili vrsto gnojila. Takšnih in podobnih napak bi lahko še naštevali.

Pri obnovi hmeljišč določamo količino založnega gnojenja po tem, koliko je v tleh fosfora in kalija. V intenzivnem sadjarstvu in vinogradništvu pa pri obnovi vedno bolj upoštevajo tudi ostale elemente, ki so udeleženi v procesu rastlinske prehrane. V hmeljarstvu nam omenjena osnovna hranila zaenkrat zadostujejo. Stroški založnega gnojenja so glede na današnjo ceno gnojil razmeroma visoki, vendar so za intenzivno pridelovanje hmelja potrebni in se nam v poznejših letih izplačajo.

S pravilnim in načrtnim založnim gnojenjem naših hmeljišč bomo dosegli, da bodo tla za celo življenjsko dobo rastline tudi v globljih slojih zadostno založena z osnovnimi hranili. Tako bo hmeljna rastlina preskrbljena ob vsakem času s hranili, ki so potrebna za njen nemoten razvoj. S pravilnim razmerjem hranil v tleh bodo rastline močne, dobro razvite in zdrave, le takšne bodo lahko vzdržale v današnji tehnologiji, ki je včasih zelo kruta do njih.

Razdalje sajenja hmelja

Milan VERONEK, ing. agr.

UDK 633.819:631.5

Razdalje sajenja hmelja so se skladno z razvojem hmeljarstva pri nas, kakor tudi v drugih hmeljarskih deželah pogosto spreminjale. Vnašanje novih dejavnikov in spoznanj v pridelovalni proces in izpopolnjevanje tega je pogosto vplivalo tudi na velikost in obliko osnovne ploskve življenjskega prostora hmeljne rastline. Pri nas je povzročila večje spremembe razdalj uvedba nove tehnologije in rodovitnejših sort hmelja.

Na začetku tega stoletja so pri nas priporočali saditi hmelj bolj na gosto in primerno tedanjim razmeram. Hmeljarji so gojili pokrajinske sorte hmelja, uporabljali so manj umetnih gnojil, obdelava zemlje je bila vprežna. Vprežna obdelava v nasadih je narekovala ožje medvrste, razdalja v vrsti pa se je ravnala po rodovitnosti tal, bujnosti sorte, vrsti opreme, problemih varstva rastlin ipd. Z ozirom na ugodnejši življenjski prostor in zdravo rastišče oz. rastne prilike, se je na osnovi izkušenj izoblikoval kvadrastni razpored rastlin oz. razdalj, ki tvorijo raster blizu kvadratni obliki osnovne ploskve. Pri takšni razporeditvi rastlin je v nasadu bila dosežena zelo ugodna osvetlitev rastlin in zračnost nasada, ki omogočata večjo koncentracijo rastlin in kar je bilo, z ozirom na težave in primitivna sredstva za varstvo rastlin zelo pomembno za ohranitev zdravega pridelka. Pri kvadratni razporeditvi rastlin

140 × 140 ali 150 × 150 cm je bilo posajeno 4.444 do 5.102 rastlin na ha, pri manjšem razkoraku v vrsti pa še nekoliko več. Zaradi večje porabe hmeljev in večjih stroškov pri napravi nasada ni bilo težnja po še večjem številu rastlin na enoto površine. Ker so napeljevali na oporo 3—4 trte, izjemoma tudi do 6, so imeli na hektar približno 13—30.000 trt, večinoma pa le okrog 16—20.000 kar je bila optimalna obremenitev na površino z ozirom na rastne prilike in maksimalna na vodilo-oporo z ozirom na ohranitev zdravstvenega stanja rastlin. Razdalje sajenja so se spreminjale bolj v medvrstni oz. v širini medvrstnega prostora, v sami vrsti rastlin pa ni bilo večjih sprememb. Večjo spremembo širine medvrstnega prostora je povzročila motorna vlečna sila in težnje po zmanjševanju deleža ročnega dela.

V bližnji preteklosti je do večjih sprememb širine medvrstnega prostora v hmeljarskih deželah, pa tudi pri nas, prišlo zaradi uvedbe rodovitnejših sort hmelja. Pri nas je širjenje medvrstnega prostora teklo postopoma od 160 do 180 na 200 in končno 240 oz. tudi 280 cm, toda z razliko od nekaterih hmeljarskih dežel, kjer so medvrstni prostor enostavno z opuščanjem ali krčenjem vsake druge vrste podvojili. To je razumljivo, ker konstrukcije žičnic v določenem primeru omejujejo večjo izbiro širin.

Brez večjih tehnoloških in bioloških inovacij se medvrstne razdalje pri nas najbrž ne bodo spreminjale. Z ozirom na to je za sedanje stanje pri nas v praksi osvojena medvrstna razdalja 240 cm, na zelo rodovitnih tleh in bujnejše sorte, pa je razdalja 280 cm s stališča razporeditve rastlin življenjskega prostora in osvetlitve celo primernejša. Ker so pri nas zelo dobra rastišča v hmeljskih rajonih tudi zelo redka in ker prednosti večje razdalje (280 cm) ne odtehtajo dodatnih stroškov, predvsem strojev za obdelavo idr. in bi le ti z ozirom na omejenost površin tudi ne bili polno izkoriščeni, se ta medvrstna razdalja v praksi ni uveljavila. Čeprav je bila uvedena širša medvrstna razdalja poleg navedene predvsem zaradi večjega odmika kolesnic od vrste in ugodnejših prilik za razvoj koreninskega sistema trajnih korenin hmelja, namen ni bil dosežen. Širša razdalja je namreč povzročila tudi spremembe poti vožnje pri nakladanju rastlin za strojno obiranje tako, da so tekle kolesnice tik ob vrsti ali pa celo po sami vrsti rastlin, kar je področje večje zbitosti razširilo proti vrsti in stanje še poslabšalo. Nadalje se sajenje na razdaljo 280 cm ni raz-

širilo tudi zaradi tega, ker se je pokazalo, da je odprtost hmeljišč na slabih tleh prevelika in da le ta kljub večji gostosti rastlin v sami vrsti ne dajejo pričakovanega pridelka.

Inštitut za hmeljarstvo je v letih od 1961 do 1976, ko so v tehnološkem procesu pridelovanja hmelja nastale večje spremembe, izvedel posredno ali neposredno več poskusov z različnimi razdaljami sajenja. Od teh povzemamo rezultate poizkusa na poskusnem mestu v Žalcu in Šempetru.

Poskusno mesto Žalec

Nasad	Razdalja sajenja	Število rastlin/ha	Vodil/trt	Trt/ha	Mesto pridelka
II. let.	200 × 100	5.000	1 × 4	20.000	I.
	180 × 140	3.968	1 × 4	15.872	II.
	220 × 140	3.246	1 × 4	12.984	III.
	240 × 160	2.604	1 × 4	10.416	IV.
IV. let.	200 × 100	5.000	2 × 3	30.000	I.
	180 × 140	3.968	1 × 3	11.904	IV.
	180 × 140	3.968	2 × 3	23.808	III.
	220 × 140	3.246	2 × 3	19.476	II.
	240 × 160	2.604	2 × 3	15.624	V.

(I. največji pridelok)

Na poskusnem mestu v Žalcu je bilo ugotovljeno, da je količina pridelka v korelaciji s številom trt na ha. Pri drugoletniku so dale kombinacije z večjim številom trt oziroma rastlin na hektar večji pridelok. Pregled rezultatov 4. letnika pokaže podobno sliko. Največji pridelok je bil dosežen pri večjem številu trt oz. rastlin na hektar. Pri ožji medvrstni razdalji 200 × 100 z dvema vodili na sadilno mesto in 30.000 trtami na hektar pri sorti savinjski golding ni bilo opaziti tendence zmanjšanja pridelka zaradi prevelike gostote ali zasenčitve rastlin med seboj. Ker je bila razporeditev rastlin sorazmerno ugodna, na vodilu pa ni bilo več kot po 3 trte oz. 6 na rastlino, obremenitev ni bila pretirana.

Poskusno mesto Šempeter

Razdalja	Štev. rast. na ha	Vodil/trt na sad. mesto	Štelivo trt/ha
240 × 130	3.205	2 × 3	19.230
		2 × 2	12.820
240 × 160	2.604	2 × 3	15.624
		2 × 2	10.416
240 × 200	2.083	4 × 3	24.996
		4 × 2	16.664
240 × 240	1.836	4 × 3	20.832
		4 × 2	13.888

Poskusno mesto Šempeter je zajemalo v obravnavanje samo medvrstno razdaljo 240 cm, v vrsti pa so bile obravnavane 4 različne razdalje, z dvema oziroma štirimi vodili na sadilno mesto, oz. z dvema ali tremi trtami na vodilo. V treh letih ugotavljanje rezultatov na poskusu Šempeter je bilo ugotovljeno, da je od preizkušanih razdalj dala največji pridelok in je bila s tehnološkega stališča najugodnejša razdalja 240 × 130 cm z dvema vodiloma in 6 trtami na sadilno mesto. Kljub temu, da so bili s stališča večjega števila trt dani pogoji za večji pridelok pri kombinaciji 240 × 200 s štirimi vodili in po tremi trtami, saj je bilo število trt pri tej kombinaciji večje za 5.700, niso bili glede pridelka doseženi ugodnejši rezultati. Večje število rastlin pri razdalji 240 × 130 je bilo odločilnejše.

V obeh primerih oz. na obeh poskusnih mestih je dala kombinacija z največjim številom rastlin na hektar vedno tudi najvišji pridelok pri tem pa zgornja meja števila rastlin na hektar ni bila ugotovljena.

V času ugotavljanja najprimernejših razdalj so bili izvajani z razdaljo, ki se je osvojila kot najprimernejša 240 × 130 cm in V sistemom napeljave, tudi poskusi z napeljavo različnega števila trt na vodilo. Potrjeni so bili rezultati, da je pri savinjskem gol-

dingu z ozirom na količino pridelka najugodnejše napeljavati tri do štiri trte na vodilo oz. obremenjevati rastlino s 6–8 trtami. Z manj kot štirimi ali več kot 8 trt na rastlino pri omenjeni razdalji in načinu napeljave ne dosežemo maksimalnega možnega pridelka. V prvem primeru je število trt na hektar premajhno, v drugem pa se na račun pridelka razvije preveč zelene mase listja in hmeljevine. Razmerje storžkov in hmeljevine se pretirano razširi na škodo pridelka. Zato je za dosego večjega števila trt ter ugodnejšega razmerja in večjega pridelka potrebno povečati število vodil in rastlin ter napeljavati po dve do tri trte.

Tako kot je uvajanje nove tehnologije in A-sort na eni strani širilo medvrstni prostor, je stalno strojno obiranje glivične bolezni štora talne in druge neprilike oslabilo rastline. Rodnost rastlin se je zmanjšala in v večini te ne dosežajo več takšne košatosti kot svoj čas. Za dvig ravnega potenciala in rodnosti nasada je bilo potrebno število rastlin na enoto površine povečati. Tako se je začela gostota rastlin v vrsti po letu 1970 spreminjati. Naprej se je razdalja 130 razpolovila in je obnova stekla po novem na razdaljo 65 cm, pozneje na 80, v zadnjem času pa tudi na 104 cm v vrsti. Če medvrstno razdaljo 240 cm fiksiramo, bodo razdalje v vrsti z ozirom na sortni izbor, talne prilike, razpoložljivo delovno silo, stroje ter druge okoliščine v procesu proizvodnje, različne in jih za vse prilike, ne bo mogoče posplošiti.

Pregled ugotovitev iz poskusov in prakse, o razdaljah sajenja kaže, da bo v prihodnje potrebno pri obnovi hmeljskih nasadov upoštevati kvalitativne spremembe, ki so se pojavile z uvedbo A-sort in nove tehnologije. Namreč, dejstvo je, da danes pri razdalji sajenja 240 × 130 in V sistemom napeljave, oziroma 4 do 8 trtami na rastlino ne izpolnjujemo prvega in temeljnega pogoja za maksimalne pridelke tj. da ne dosežemo optimalnega števila trt oz. rastlin na hektar. Poskusi kažejo da smo s tem pri nekaterih sortah daleč od njega. Najbolj izrazit je primer sorte atlas. Z ozirom na habitus rastline in njene značilnosti pri varstvu, strojnem obiranju ipd., je najprimernejše napeljavati 2 trti na vodilo. Pri citirani razdalji 240 × 130 imamo torej teoretično in tudi dejansko komaj ca. 12.800 trt na ha, kar je absolutno premalo. V praksi rešujejo problem premajhnega števila trt pri atlasu na ta način, da povečujejo

število vodil na hektar in tako dosežajo večje pridelke. Ta zakonitost velja delno tudi za ostale sorte, vendar ne tako strogo, ker le te dopuščajo večjo širino pri številu trt na oporo ki je lahko med 2 in 4 torej 2 večje. Pri savinjskem goldingu ugotavljamo, da je gostota ca. 38.000 trt na ha prevelika ter zaradi prevelike olistanosti in zasenčenosti rastlin med seboj kljub velikemu pridelku zelene mase ne dosežemo maksimalnega pridelka.

Na osnovi raziskav in spoznanj v praksi lahko povzamemo ugotovitve, da dopuščajo A-sorte, ki imajo ožje razmerje med storžki in hmeljevine gostejšo saditev in večje število trt na hektar pri večjem številu rastlin in vodil, pri savinjskem goldingu pa je pri gosti razporeditvi vodil potrebno omejiti število trt na vodilu na 2.

Za dosego večjih pridelkov bomo morali zaradi poslabšanja talnih prilik in strojnega obiranja, bolezni štora in drugih vremenskih neprilik hmelj saditi bolj na gosto in povečati število trt na hektar z večjim številom rastlin, pri tem pa na oporo ne bi napeljevali več kot 2–3 trte. Izpad proizvodnje zaradi praznih mest oziroma šibkih rastlin, ki imajo po peronospori in drugih povzročiteljev poškodovane štore in neugodnih vremenskih razmer, ne bo tolikšen kot je pri manjšem številu rastlin, kjer vsako dadilno mesto v skupnem pridelku več pomeni, posebno če ne daje maksimalnega pridelka.

Pri širini medvrst 240 cm je za daljše pridelovalne okoliščine in sorte po navedenih pokazateljih 3.200 rastlin na hektar spodnja meja. Da bi se zmanjšale negativne posledice slabih talnih prilik, strojnega obiranja, okužbe storov od glivičnih bolezni ter raznih mehaničnih poškodb, ki so in verjetno bodo tudi v naprej prisotne in dosegli večje oziroma maksimalne pridelke ter v celoti izkoristili genetski potencial posameznih sort, je število rastlin nujno povečati. S povečanjem števila rastlin do 6.410 se tudi poveča obremenitev površine in doseže večji izkoristek, posebno slabih tal. Nadalje dajejo mladi nasadi po formiranju (prvo in drugo letni) z večjim številom rastlin, večje pridelke že na začetku kot pa tisti, ki jih sadimo na večjo razdaljo v vrsti. Ugodnejše proizvodne rezultate višje pridelke pa dosežemo z gostejšo saditvijo tudi v letih z neugodnimi vremenskimi razmerami, za katera ugotavljamo v zadnjem času, da so zelo pogoste.

RAZDALJA SAJENJA IN NAPELJAVE ŠTEVILA TRT HMELJA

Tek. št.	Razdalja sajenja	Rastlin na ha	Trt/ha	Število vodil		Trt na vodilo	Trt na vodilo
				na sad. mesto	na ha		
1.	240 × 130	3.205	6.410	1	3.205	2	2
2.		3.205	9.615	1	3.205	3	3
3.		3.205	12.820	2	6.410	2	4
4.		3.205	19.230	2	6.410	3	6
5.	240 × 104	4.006	8.012	1	4.006	2	2
6.		4.006	12.018	1	4.006	3	3
7.		4.006	16.024	2	8.012	2	4
8.		4.006	24.036	2	8.012	3	6
9.	240 × 80	5.208	10.416	1	5.208	2	2
10.		5.208	15.624	1	5.208	3	3
11.		5.208	20.832	2	10.416	2	4
12.		5.208	31.248	2	10.416	3	6
13.	240 × 65	6.410	12.820	1	6.410	2	2
14.		6.410	19.230	1	6.410	3	3
15.		6.410	25.640	2	12.820	2	4
16.		6.410	38.460	2	12.820	3	6

Velik življenjski prostor, ki ga v sedanjih pridelovalnih okoliščinah še odmerjamo rastlinam v hmeljnih nasadih, je lahko v količini pridelka enakovreden nasadom, ki so sajeni bolj na gosto, le na najboljših rastiščih in za hmelj ugodnih letih.

Odnos med količino pridelka in razdaljo sajenja bo z ozirom na spreminjajoče se okoliščine v proizvodnji potrebno stalno ugotavljati in spremljati. Za sedanje stanje lahko zaključimo, da je za dosego večjih hektarskih pridelkov z ozirom na trenutni sortni izbor v povprečju težiti za večjim številom rastlin na hektar kot imamo danes in da pri tej gostoti sajenja 240 × 130 cm nimamo čvrste osnove za stabilnejše in večje pridelke. S tega vidika je razkorak 130 cm med sadilnimi mesti v vrsti najmanj primeren. Med 16 kombinacijami, ki so nanizane v razpre-

delnici, so primernejše tiste z večjim številom rastlin na hektar. Pregled razpredelnice razdalj sajenja, kjer so navedeni tudi ekstremi pokaže, da pri razdalji sajenja 130 cm pridelka v pošteveh kombinaciji št. 3 (2 × 2 trti) za sorto atlas in kombinaciji 4 (2 × 3 trte), ki je primerna za ostale sorte. Obe kombinaciji lahko izboljšamo tako, da postavljamo na vsako ali vsako drugo sadilno mesto po 3 vodila. Tako lahko dosežemo večje število trt na hektar in večji pridelok, predvsem za sorto atlas (3.205 × 3 vodila po 2 trti) in srednjo obremenitev sadilnega mesta. Popravljen kombinacija 4 s tremi vodili bi bila s stališča prevelike obremenitve štora s tremi vodili (9 trt na rastlino) manj ugodna, z njo pa dosežemo 28.845 trt na hektar kar bi naj praviloma tudi povečalo količino pridelka v obstoječih nasadih z manjšo gostoto rastlin.

Razdalja sajenja na 104 cm omogoča 4.006 rastlin na hektar in pri »V« sistemu napeljavca. od 16—24.000 trt na hektar za sorto atlas, pri kateri smemo napeljavati 2 trti na vodila. Je ugodnejša od prejšnje, pri ostalih sortah pa omogoča pri optimalni obremenitvi sadilnega mesta večje število trt po hektarju. Tudi pri tej razdalji je za sorto atlas možno povečati število trt na hektar, do 24.036 (na rastlino 6), če se poslužimo dodatnega tretjega vodila na sadilno mesto. Najprimernejši sta kombinaciji št. 7 za atlas, št. 8 pa za ostale sorte, izjemno in manj ugodno tudi kombinacija 6. Razdalja sajenja 80 cm v vrsti omogoča večje število rastlin na hektar: 5.208 in je z ozirom na potrebu število trt za določeno količino pridelka in z ozirom na enostavnost ali »V« sistem napeljave (1 ali 2 vodili na sadilno mesto) bolj univerzalna in prilagodljiva na specifičnost gospodarstva. Primerne so kombinacije št. 10, 11, 12. Pri št. 10 dosežemo z enim vodilom in 3 trtami že nad 15 trt oziroma se približamo z ostalimi sortami razen atlasa spodnji meji sedaj standardnega števila. Z »V« sistemom (2 x 2 trti) pa dosežemo za atlas že blizu 21.000 trt na hektar, kar je ugodno, pri ostalih sortah pa celo 31.000 trt. Uporaba tretjega vodila ni potrebna. Z ozirom na večje število rastlin so štori obremenjeni normalno s 4—6 trtami. Z ozirom na večje število rastlin je razdalja sajenja na 80 cm pri-

mernejša od prejšnjih posebno za slabša raztišča, kjer manjšo rodnost rastlin nadoknadimo z večjim številom, da dosežemo zadovoljiv oziroma večji pridelek. Kombinacija 11 (20.832 trt/ha) je primerna za atlas, št. 10 in 12 pa za ostale sorte, kjer slednja zagotavlja večji hektarski pridelek.

Razdalja sajenja na 65 cm omogoča 6.410 rastlin na ha. Z uporabo enega ali dveh vodil, pri različnem številu trt na vodilo ca. 12—38.000 trt na hektar. Razmik 65 cm, prav tako kot 80 cm je primernejši za slabša raztišča. Za atlas sta primernejši kombinaciji 13 in 15 vendar zagotavlja slednja večji pridelek in je primerna tudi za savinjski golding. V določenih okoliščinah in kjer ni bojazni tvorbe košev na vrhu žičnice (slabe rastne prilike) je pogojno primerna za atlas tudi kombinacija 14, ki je sicer primerna za vse ostale sorte. Kombinacija št. 16 je z ozirom na veliko gostoto trt na hektar primerna za sorte, ki so manj olistane (aurora) in ki imajo bolj čvrsto trto (strojno obiranje). Za savinjski golding, posebno na boljših raztiščih ni primerna.

Na splošno velja, da lahko na rodovitnejših tleh dosežemo tudi z manjšim številom trt in manjšim številom rastlin velike pridelke, ki pa so z ozirom na spremenljive vremenske prilike manj stabilni. Zaradi tega je večja gostota sajenja primernejša tudi za

boljša tla. Če je na rodovitnejših tleh pričakovati pri sajenju bolj na gosto pregost sklop in pomanjkanje svetlobe, moramo omejiti število trt na vodilo na 2 trti (atlas, savinjski golding). Nesmiselno in škodljivo je na slabši rastiščih s šibkimi rastlinami (štori) preobremenjevati sadilno mesto z večjim številom vodil (»V« sistem napeljave) ali celo tremi vodili na sadilno mesto in z več kot tremi trtami na oporo.

Spremembe, ki so nastale v zadnjem desetletju v hmeljni proizvodnji, so pomembno vplivale na gostoto rastlin, število trt oz. na razdalje sajenja hmelja. Problematike, ki je s tem nastala, za posamezne pedoekološke, biološke in druge še vedno se spreminjajoče prilike, v poskusih v krajšem času ni mogoče (niti ne bi bilo smiselno) v celoti obdelati. Zato bodo izkušnje pridobljene v praksi pri izbiri najprimernejših razdalj z ozirom na možnosti gospodarstva poleg dosedanjih ugotovitev in rezultatov poskusov zelo pomembne in koristne pri obnovi hmeljnih nasadov. Večja gostota rastlin na enoto površine sama po sebi za doseg velikega pridelka ne bo dovolj, ampak bomo morali težiti za tem, da bomo dosledno izvajali tiste agrotehnične ukrepe, ki blažijo in odpravljajo negativne posledice tistih, za katere vemo, da zmanjšujejo pridelke, si pa brez njih hmeljne proizvodnje ne moremo več zamisljati.

Različna pota do večjih pridelkov hmelja

Emil OMLADIČ, inž. agr., Stanko ZUPANC, Anton KUDER

UDK

Ekonomsko stanje v hmeljarstvu nam narekuje, da pospešeno pristopimo k saniranju in prestrukturiranju proizvodnje. Osnovno vprašanje, s katerim se hmeljarji nenehno srečujejo, je, kako doseči čim večji pridelek. Razvoj rastline in pridelka na enoto površine je poleg kvalitete zemljišča, kvalitete del, tehnologije, časovne optimalnosti itd., močno odvisen tudi od biološkega potenciala sorte in od optimalne iskoriščenosti vegetacijskega prostora. V novih sortah imamo soliden potencial za povečanje pridelkov, potrebno je čim prej izvršiti premeno in spremeniti sortno strukturo nasadov. V času, ko se odločamo za te posege, pa ne smemo pozabiti na optimalno iskoriščenost vegetacijskega prostora tj. gostoto sajenja, napeljave vodil in napeljave trt na vodilo. Razdalji sajenja, ki jih imamo danes v naših nasadih v večini primerov niso optimalne in zaradi tega ne dajo zadovoljivih pridelkov na enoto površine.

Na osnovi navedenega in večletnih opazanj ter razprav smo ugotovili, da razdalji sajenja 240 x 130 in 280 x 65 cm za naše razmere in predvsem pri sorti Golding, Aurora in tudi Atlas niso optimalne oz., da vegetacijski prostor ni racionalno iskoriščen. Zaradi teh ugotovitev smo v letu 1971 zastavili proizvodni preizkus, in sicer:

I. POIZKUS

Sorta Atlas razdalja sajenja 240 x 130.

POIZKUS: 4 vodila po 2 trti na vodilo vse iz 1 rastline.

KONTROLA: 2 vodila po 3 trte na vodilo vse iz 1 rastline (po tehnologiji).

Poizkus je trajal tri leta. Pridelek je izračunan na osnovi nabranih škafov.

REZULTATI:

Leto	Kontrola kg/ha	Poizkus kg/ha	Razlika absolutno kg/ha	Razlika relativno
1971	1.630	2.288	658	140
1972	1.735	2.041	306	118
1973	2.262	2.350	88	104
$\bar{X}$	1.875	2.226	350	119

Iz podatkov je razvidno, da je pridelek močno odvisen od števila vodil, da pa pozitivna razlika časovno pada. Pri tem načinu smo imeli velike težave z zaščito, zaradi tega in še zaradi nekaterih subjektivnih faktorjev smo poizkus prekinili. Ugotovljeni rezultati pa so nas vodili v nadaljnje delo. Tako smo v letu 1973 zastavili več poizkusov, in sicer:

II. POIZKUS

VARIANTA A

Sorta Atlas razdalja sajenja 280 x 65.

POIZKUS: 33 % več vodil, vsaka tretja rastlina 2 vodila, razmak na omrežju ca. 1 m, vsako vodilo 3 trte.

KONTROLA: Vsaka rastlina 1 vodilo s 3 trtami (po tehnologiji).

REZULTATI:

Leto	Kontrola kg/ha	Poizkus kg/ha	Razlika absolutno kg/ha	Razlika relativno
1973	1.805	2.202	+387	127
1974	1.888	2.190	+302	115
1975	1.407	1.531	+124	109
1976	1.655	1.975	+320	119
$\bar{X}$	1.688	1.949	+283	118

VARIANTA B

Sorta Aurora razdalja sajenja 280 x 65.

POIZKUS: 33 % več vodil (Vsaka tretja rastlina 2 vodila, razmak na omrežju ca. 1 m, vsako vodilo 3 trte).

KONTROLA: Vsaka rastlina 1 vodilo s 3 trtami (po tehnologiji).

REZULTATI:

Leto	Kontrola kg/ha	Poizkus kg/ha	Razlika absolutno kg/ha	Razlika relativno
1974	1.887	2.370	+483	126
1975	2.165	2.493	+328	115
1976	1.620	2.062	+442	127
$\bar{X}$	1.889	2.308	+417	122

VARIANTA B

Sorta Atlas razdalja sajenja 280 x 65.

POIZKUS: 50 % več vodil (Vsaka druga rastlina 2 vodila, razmak na omrežju ca. 85 cm, vsako vodilo 3 trte).

KONTROLA: Vsaka rastlina 1 vodilo s 3 trtami (po tehnologiji).

REZULTATI:

Leto	Kontrola kg/ha	Poizkus kg/ha	Razlika absolutno kg/ha	Razlika relativno
1973	1.732	1.915	+283	111
1974	1.850	2.097	+247	113
1975	1.673	1.735	+62	104
1976	1.743	2.012	+269	115
$\bar{X}$	1.749	1.939	+215	111

Povdarjamo, da dobljeni rezultati niso eksaktno merjeni, tudi doba trajanja je kratka. Zaradi ugotovljenih velikih pozitivnih razlik pa so rezultati uporabni. Varianta A bi bila najbolj uporabna za obstoječe nasade Atlasa in Aurore sajenje v razdalji 280 x 65. Pri sorti Aurora in Golding bi bila verjetno boljša varianta B, kar pa bi bilo potrebno še proučiti. Zaradi ugotovljene pozitivne odvisnosti višine pridelka od števila rastlin in vodil na 1 ha smo se v letu 1975 odločili za sajenje na novo razdaljo, in sicer 240 x 104 cm, vsaka rastlina ima 2 vodila napeljave v V sistemu. Danes imamo posajenih z to razdaljo 20 ha hmeljišč. Nova razdalja je poleg navedenega ugodna tudi zaradi tega, ker vključuje obstoječo mehanizacijo.

Ker gre za obnovo še nimamo uporabnih rezultatov, merjenja kažejo da bodo pridelki za ca. 15—20 % večji.

UPORABNOST

nakazanih variant — ekonomski vidik

Zaradi razumljivejšega prikaza sem zbral približne dodatne stroške, ki nastajajo pri posameznih variantah in izračunih koliko kg hmelja bi morali več pridelati, da bi pokrili te stroške. Ostanek več pridelanega hmelja je rezultat boljše iskoriščenosti vegetacijskega prostora in kaže upravičenost sajenja. Poučarjam, da je zaradi poenostavitve izračun približen.

Poizkus	$\bar{X}$ Večji pridelek kg/ha	Dodatni stroški/ha	Potrebno pokrit. kg/ha pri ca. 45,00	Ostanek kg/ha
Varianta A Atlas	283	4.070	75	208
Varianta A Aurora	417	5.170	96	321
Varianta B	215	4.160	77	138
Sajenje 240 x 104 + 15 %	225	4.570	85	140

Izračun kaže, da se ostanek dohodka giblje od 7.450,00 din do 17.330,00 din na 1 ha, kar pa je vredno premišljanja.

ZAKLJUČEK:

Kot se že kaže v ostalih intenzivnih kmetijskih kulturah je tudi v hmeljarstvu zelo pomembno optimalno iskoriščenje vegetacijskega prostora. Predno pa se bomo odločevali za nove razdalje sajenja pa se moramo posvetovati z strokovnjaki Hmeljarskega inštituta Žalec. Vskladiti je potrebno predvsem vprašanje kvalitete zemljišč, sorte, zaščite, tehnologije in ostale faktorje, ki jih je potrebno upoštevati pred odločitvijo.

SKROPILNI PROGRAM ZA SAVINJSKI GOLDING IN AURORO
PREDLOG ZA FINANČNI PLAN 1977

Škropljenje	Škropivo l/ha	Pesticid	konc.	kg/ha	Cena	din/ha
1. 1. po rezi	500	brestan 60	0,1	0,5	226,08	113,04
2. 2. po rezi	500	brestan 60	0,1	0,5	226,08	113,04
3. po napeljavi	600	antracol	0,2	1,2	65,25	78,30
4. junija	2000	antracol	0,2	4,0	65,25	261,00
	(ali 800 + 1200)	folimat	0,1	2,0	238,19	476,38
5. 1. v cvet	2500	cuprablau Z	0,3	7,5	33,54	251,55
		tedion	0,15	3,75	63,43	237,86
		ultracid	0,1	2,5	233,50	583,75
6. 2. v cvet	2500	cuprablau	0,3	7,5	33,54	251,55
	8600					2366,47

SKROPILNI PROGRAM ZA ATLAS
PREDLOG ZA FINANČNI PLAN 1977

Škropljenje	Škropivo l/ha	Pesticid	Konc.	kg/ha	Cena	din/ha	Cena posameznega škropljenja
1. Po rezi	500	brestan 60	0,1		226,08	113,04	113,04
2. Po rezi	500	brestan 60	0,1			113,04	113,04
3. Po napeljavi	600	antracol	0,2	1,2	65,25	78,3	78,30
4. 10 dni po škropljenju	600	antracol	0,2	1,2	65,25	78,3	78,30
5. Junij — škropljenje stranskih mladik	800	antracol	0,2	1,6	65,25	104,4	104,40
6. Junij	1000	antracol	0,2	2,0	65,25	130,5	130,50
7. Junij	1500	antracol	0,2	3,0	65,25	195,75	
		folimat	0,1	1,5	238,19	357,29	553,04
8. Julij	1500	antracol	0,2	3,0	65,25	195,75	195,75
9. Julij	2000	mycodifol	0,15	3,0	118,45	355,35	
		cosan	0,2	4,0	13,39	53,56	
		ultracid	0,1	2,0	233,50	467,00	
		tedion	0,15	3,0	63,43	190,29	1066,20
10. Julij — 10 dni po 9. škropljenju	2500	mycodifol	0,15	3,75	118,45	444,18	
		cosan	0,2	5,0	13,39	66,95	511,13
11. Avgust	2500	mycodifol	0,15	3,75	115,45	444,18	
		cosan	0,2	5,0	13,39	66,95	511,13
12. Avgust	2500	mycodifol	0,15	3,75	115,45	444,18	
		cosan	0,2	5,0	13,39	66,95	511,13
13. Avgust	2500	mycodifol	0,15	3,75	115,45	444,18	
		cosan	0,2	5,0	13,39	66,95	511,13
Skupaj							4477,00

SKUPAJ/ha za Golding in Auroro

Brestan	1,0 kg à 226,08 = 226,08	1,0	+
+ lannate za 250 ha			
Antracol	5,2 kg à 65,25 = 339,30	5,2	
Cuprablau Z	15,0 kg à 33,54 = 503,10	15,0	
Folimat	2,0 l à 238,19 = 476,38	2,0	
Ultracid	2,5 kg à 233,50 = 583,75	2,5	
Tedion	3,75 l à 63,43 = 237,86	3,75	

Skupaj 2366,47

SKUPAJ/ha za Atlas

Brestan	kg × 226,08 = 226,00	
Antracol	12 kg × 65,25 = 783,00	
Mycodifol	18 kg × 118,45 = 2132,10	
Cosan	24 kg × 13,39 = 321,36	
Folimat	1,5 l × 238,19 = 357,29	
Ultracid	2,0 kg × 233,50 = 467,00	
Tedion	3,0 l × 63,43 = 190,29	

Skupaj 4477,12

Sestavljeno na osnovi cen KK Hmezad TOZD Notranja trgovina na dan 25. 10. 1976.

Problemi pospeševalne službe

Milan DOLINAR, dipl. ing. agr.

UDK 633.819

Neuspehi hmeljarjenja v zadnjih letih — ko nam ne uspeva pridelati nad 3.000 ton hmelja in ko se povprečni pridelki gibljejo med 1.100—1.300 kg/ha — so po mnenju nekaterih odraz dela pospeševalcev. Mi vsi smo, vsak zase, člen v verigi, ki imamo večji ali manjši vpliv na pravilno izvedbo posameznih ukrepov. Vsi ukrepi ki vodijo h povečanju ali poboljšanju pridelkov bi morali biti dosledno izvedeni kar pa se zelo redko dogaja. V večini primerov nimamo dovolj vpliva nanje niti ne tehničnih in človeških zmogljivosti. Ponekod je razpoložljiva delovna sila v najvažnejših konicah del v minimumu, zato je napak v proizvodnji iz dneva v dan več, napake se seštevajo, pospeševalci pa smo pri tem nemočni.

Človek je odločujoč činitelj v večini poslovnih odločitev in izvedbi del na vseh nivojih, začeni s inštitutskimi specialisti in pospeševalci, pospeševalci po ZE, tehnologi in delovodji na obratih družbene proizvodnje, vseh kategorij delavcev in tudi kmetov kooperantov. Kako odločilna je prizadevnost človeka pri pravilni izbiri zemljišča, predpripravi zemlje, pravilnem in pravočasnem sa-

jenju, oskrbi prvoletnika, pravočasni izvedbi del v proizvodnih nasadih, kakovosti opravljenih del od zasnove nasada do prodaje hmelja. Če k človeškemu faktorju dodamo še vremenske, ki nam v zadnjih letih ne strežejo najboljše, potem so vzroki za neuspehe znani.

Vzgoji kadrov smo se v letu 1976 posvetili v več oblikah. Tehnologi in pospeševalci smo se skupaj s hmeljarji iz Bačkega Petrovca zbrali na tridnevnem seminarju v Poreču. Preko leta smo imeli 10 enodnevni sestanek v različnih krajih Slovenije, ki so strokovno uspeli, udeležba pa ni bila zadovoljiva. Nadalje je bilo v zimskih mesecih 12 predavanj kooperantom. Izdali smo 5 številčnik informacij v 1.500 izvodih.

Stike s pospeševalci in specialisti iz inštituta s pospeševalci in tehnologi na terenu zajemajo še druge oblike, tako npr. obiski posameznikov v Žalcu, kot obiski pospeševalcev na proizvodnih enotah in pri kooperantih.

Kolikšen je delež posameznikov in skupna prizadevanja pa kaže ob naštetih pogojih prispevek pod naslovom »Pridelek in kakovost hmelja v letu 1976«.

Zaključki s seminarja za hmeljarje tehnologe v Preboldu

1. Med nešteti vzroki za majhne pridelke je nepravilna izbira tal zelo pogosta. Zato naj se vsako zemljišče pred saditvijo pregleda, določi njegova primernost, sočasno pa naj se izbere glede na tip zemlje in lego zemljišča ustrezne sorte. Za pregled zemljišč so zadolženi Oset Franc in Dolinar Milan ter vsakokratni investitor. Izberejo primerno sorto glede na tip in lego.

2. Več skrbi je potrebno posvetiti predpripravi zemlje, tako podrahljavanju in založnemu gnojenju, zlasti še, če se ob pomanjkanju »hmeljske zemlje« odločamo za slabša zemljišča. Prepogosto pozabljamo na kompost ob sajenju.

3. Preprečiti moramo nenačrtno obnovo, ko sadimo hmelj na hmelj. Če žičnica ostane, bi morali poskrbeti, da ostane hmeljišče vsaj eno leto nezasejano, da temeljito uničimo predhodno sorto in ugodimo zemljo. V času enoletne premene pa si pripravimo zadostno število ukoreninjenec. Če pa žičnico porušimo, naj bo premena dvoletna.

4. Za vsako obnovo bi morali imeti na razpolago ukoreninjenec. Ker pa je pridelovanje ukoreninjenec ob obstoječi tehnologiji drago, je treba poiskati cenejšo varianto, za kar se zadolžijo strokovnjaki inštituta, ki so nekatere rešitve že nakazali.

5. Razdalja sajenja med vrstami naj bi ostala 2,40 m, v vrsti pa jo moramo prilagajati sorti, načinu napeljave vodil in boljšim ali slabšim rastnim pogojem. Na slabših tleh je potrebno več trt. Potrebni pa so še nadaljnji tovrstni poizkusi, ki naj bi odgovorili na vprašanje kakšne razdalje so najprimernejše za posamezne sorte in različne rastne pogoje.

6. Da se hmeljne sadike boljše ukoreninijo je treba stremeti za zgodnjim sajenjem. Sadike nabiramo strojno. Z dvakratno rezjo preprečimo škodljiv učinek zgodnje rezi. Sadike bi morali nabirati že do 1. aprila.

7. V prvoletnih nasadih ne bomo praviloma sadili nobenega vmesnega posevka, le izjemoma ob zadostni delovni sili nizke poljščine v medvrstnem prostoru.

8. Poskrbeti je treba, da se s sorto neoplanta pričnejo izvajati agrotehnični poizkusi, kakor tudi, da se prijavi za priznavanje za nadaljnje širjenje.

9. Odgovorni strokovnjaki naj poskrbijo ob prijavi nasadov za priznavanje, dokumentacijo o izvoru sort.

10. Pogreša se sodelovanje finančno strokovnih služb pri ugotavljanju stroškov proizvodnje, zato se naj v jeseni organizira seminar za analitike in podobne strukture v delovnih organizacijah.

11. Na ogroženih hmeljiščih, kjer je problem kuštravcev pereč, se naj pristopi k jesenskemu tretiranju.

12. Rešiti je treba vprašanje uničevanja hmelja na kemičen način, za premeno pred krčitvijo.

13. Objavi naj se program zaščite hmeljišč kot je bil podan na seminarju (tudi količine potrebe sredstev).

14. Posebno ob neugodnih pogojih za rast in razvoj hmelja pa tudi sicer je potrebno intenzivneje uporabljati foliarna gnojila.

15. Poskrbeti je za zadostno angažiranost in ustrezno izobrazbo proizvajalcev in delavcev.

16. Pokazalo se je za uspešno, da se sestanki s tehnologi in pospeševalci v sezoni vrše vsakič na drugem kraju. Na vsakem od teh sestankov naj gostitelj pripravi kako demonstracijo primerno času sestanka. Prav tako se naj na vsakem sestanku temeljito obdela določena faza dela ob prisotnosti strokovnjakov IHP.

17. V naslednjih letih naj z referati na seminarju sodelujejo tudi strokovnjaki iz prakse, ki naj tudi poskrbe za povratne informacije inštitutskim specialistom.